

LETO XXIII. Štev. 10

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka — Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

„LJUDSKA PRAVICA“
USTANOVLJENA 4. OKTOBRA
1944 — MED NARODNOOSVO-
BODILNO BOJBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK — OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIJA 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
— OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z „BORBO“.

KADAR MINISTRSKI PREDSEDNIK NI HKRATI VODJA STRANKE

V nasprotju s tradicijo

Laburistična kritika »vmešavanja britanskega dvora« v zadeve
Konzervativne stranke

London, 12. jan. (Tanjug). — Važni politični dogodki, ki jih je sprožil Edenov odstop, bi utegnili prihodnji teden privedi do novih presenečenj. Laburistični prvaki so večerj na seji »vlade v senci« obravnavali ustavne posledice nedavnih dogodkov in protestirali proti temu, da so konservativci zapletli dvor v strankarsko politiko. Poudarili so, da bi bila morala kraljica v tem primeru izbrati ne samo bodočega predsednika vlade, marveč tudi predsednika Konservativne stranke. S tem so laburisti sprožili vprašanje umestnosti ene izmed glavnih tradicij nepisane angleške ustave, namreč tradicije, ki daje vladarju pravico, da zaupa mandat za sestavo vlade novi ose-

nosti, kadar ministrski predsednik odstopi. Laburisti menijo, da bi bilo treba to proceduro vskladiti z demokratično prakso naših dni in se tako ogniti sleherni možnosti, da pride do »napake«. Laburisti stojijo na stališču, da bi morala stranka na krmilu jasno povedati dvoru, koga hoče imeti za voditelja, in torej tudi za ministrskega predsednika. V splošni dilemi med Macmillanom in Butlerjem Konservativna stranka ni izrekla svoje besede in tako je bila izbira vsaj formalno prepričana dvoru. Po mnenju laburistov je bil dvor tokrat neposredno zapleten v politiko stranke, kar se ne bi smelo zgoditi.

Ta logika utegne roditi nadaljnje neveselosti. Če bodo v par-

lamentu poslanci te ali one stranke kritizirali Macmillana kot nezahvalno osebnost na položaju ministrskega predsednika, bo to pravzaprav kritika kraljičine izbire. Laburistični prvaki očitajo konservativcem, da niso pravočasno uredili vprašanja novega predsednika stranke in zato zahtevajo, naj takoj razpišejo parlamentarne volitve, da bi lahko ljudstvo potrdilo ali zavrnilo izbiro Edenovega naslednika. Laburistična »vlada v senci« bo prihodnji teden znova proučila to ustavno vprašanje bržčas v navzočnosti predsednika stranke Gaitskella, ki se bo dotlej vrnil s potovanja po ZDA.

Tudi nekateri konservativni poslanci se ugodno izražajo o laburističnih argumentih, češ da drže. Znano je, da je več konservativcev izrazilo nezadovoljstvo, da je bil mandat za sestavo nove vlade izbran med parlamentarnimi počitnicami. Če bodo posamezni predstavniki konservativne parlamentarne skupine podprli laburistično tezo o ustavnih posledicah zadnjih političnih dogodkov, bi utegnili to vplivati na notranjopolitični položaj, ko bodo prišli na dan zakulisne spletke, ki so bile odločilne za izbiro Harolda Macmillana.

Butler namesto Lloyda?

Za danes je napovedana nova britanska vlada

London, 12. jan. (Tanjug). — Mandatar Harold Macmillan je danes intenzivno nadaljeval posvetovanja o sestavi vlade. Za dne je na Downing Streetu spre-

jel dosedanje ministre za obrambo, krajevno samoupravo, delo in notranje zadeve ter prvega lorda admiraltete. Jutri bo kraljica Elizabeti bržkone predložil v odobritev prvi seznam članov ožje vlade.

Sinoči je bil na večerji pri Churchill. Ze prej se je posvetoval s politikci, ki jim bodo bržkone zaupali najvišje položaje v novi vladi.

O morebitnih spremembah v vladi na veliko ugibajo. Ena izmed domnev je, da v novi vladi nemara ne bo več sedanjega zunanjega ministra Selwyna Lloyda. Zunanji minister bi, kakor domnevajo, lahko postal Richard Butler, pravijo pa tudi, da bo morebiti ta stari politik ostal še nadalje lord — čuvar državne pečata in predsednik Spodnje zbornice, tako da bi dobil še naziv »namestnika ministrskega predsednika«. Menijo, da bo za finančnega ministra imenovan sedanji minister za trgovino Thorneycroft, za ministra za trgovino bi bil v tem primeru imenovan sedanji kmetijski minister Amoury.

Mollet in Macmillan vsak zase v Washington

Washington, 12. jan. (AFP). Iz zanesljivih virov je vest, da je bil v načelu dosežen sporazum o obisku predsednika francoske vlade Guyja Molleta v Washingtonu. Datum obiska pa še ni določen. Na večeršnjem sestanku francoskega in ameriškega zunanjega ministra Pineauja in Dullesa ni bilo govora o obisku. Obravnavali so ga po diplomatski poti. Pričakovati je, da bo Mollet že v kratkem potoval v ZDA. Poudarjajo, da ne gre za trojno konferenco najvišjih predstavnikov Francije, ZDA in Velike Britanije. Ameriška vlada pa je vsakega naklonjenega neposredni izmenjavi misli s Molletom kakor tudi z Macmillanom, o katerem prav tako govorijo, da bo potoval v Washington kmalu po sestavi nove britanske vlade.

Kdo pravzaprav sestavlja novo vlado?

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

London, 12. jan. »Večerjal sem na viru vesoljne modrosti«, je rekel sinoči pozno ministrski predsednik Macmillan zbranim reporterjem, ko je odhajal iz privatne rezidence Winston Churchill. Krajše rečeno, Macmillan je sinoči večerjal pri Churchill. In vsak človek ima pravico povzeti iz tega poljubne daljnosežne sklepe. Najdaljnosežnejši, pri tem pa tudi najpogostnejši je sklep, da je postal Churchill za kulisami glavni režiser angleške politike v tem kritičnem trenutku. Pred dvema dnevnoma se je razširila vest, da je stari državnik tako rekoč Macmillanu naložil sestavo nove vlade, zdaj pa so ljudje prepričani, da jo Churchill kar sam sestavlja.

Naj bo že kakorkoli, eno drži, da se je kraljica o investituri Edenovega naslednika posvetovala razen z lordom Salisburyem samo s Churchillom. Kar pa se tiče sinočnje večerje, je težko domnevati, da je šel Macmillan k »viru vesoljne modrosti« samo zato, da bi se pogovarjal o književnosti, umetnosti ali čisti filozofiji. Praktična politična modrost »velikega starca«, od katerega se bo lahko novepnečni ministrski predsednik samo učil, bo nedvomno prišla do veljave v prvih Macmillanovih potezih v notranji in zunanji politiki. Izkušeni londonski novinarji so pripravljeno staviti, da bo imela prva faza Macmillanovega vladanja od sestave vlade do prvega srečanja z Eisenhowerjem »churchillovska« pečat sme in improvizacije in avtoritativnosti.

V Londonu zatrjujejo, da več deset uglednih konservativcev še zmeraj sedi doma ali v klubih pri telefonu in čaka, da jih bodo poklicali na Downing Street. Nekaterim, ki jim je mesto v vladi

zagotovljeno, gre za nov resor, drugi pa čakajo že več let. In leti so zdaj prepričani, da je napočil pravi trenutek. Tretji, ki jih je razmeroma najmanj, pa imajo samo dve možnosti, da ostanejo v vladi ali pa odidejo v zgodovinski muzej.

K. Timotijević

Kaj se je zgodilo v Czepelu

Delavci so nezadovoljni z ravnanjem vladnega zaupnika in direktorja — Spopad z varnostnimi organi

(OD NAŠEGA POSEBNEGA DOPISNIKA)

Budimpešta, 12. jan. V budimpeštanskem industrijskem centru Czepelu se je pripetil večeraj neljub incident, ki je terjal življenje enega delavca, neka žena pa je bila ranjena. Incident pa je dogodek dneva in vsa Budimpešta je danes pod vtisom tega dogodka, ki ga razlagajo ter razpletajo na vse mogoče načine. Kaj se je v resnici zgodilo in kako so potekali dogodki, ki so privedli večeraj do spopada pred upravnim poslopjem Kombinata v Czepelu?

Odstop delavskih svetov

Tu zdaj zatrjujejo, da je bilo več stvari, ki so povzročile nezadovoljstvo, iz katerega se je rodil tudi večerajši spopad. Naj nekatere navedemo:

Delavci in delavski sveti Czepela so zahtevali odstavitev vladnega zaupnika in direktorja, ker z njunim delom in ravnanjem niso bili zadovoljni. Tako vladni komisar kakor direktor se v svojem delu nista oslanjala na delavske svete. Obisk delavskih de-

legatov pri predsedniku vlade Kadarju ni rodil nobenih sadov. V odnosih organov oblasti do delavskih svetov je prihajalo do izraza podcenjevanje, ki je zaviralo zboljšanje teh odnosov. Vladne ukrepe o zvišanju plač niso dosledno izpolnjevali. Zaradi birokratskega ravnanja delavci v Czepelu niso dobili višjih plač, kakor jih določa uredba. Zaradi vsega tega so člani Centralnega delavskega sveta Czepela, kakor tudi člani nekaterih izmed 19 delavskih svetov v obratih tega kombinata sodili, da jim preostane edini izhod — odstop. To so v četrtek tudi storili.

Ves ta zaplet dogodkov je ustvaril mučno vzdušje. Kakor poročata »Nep Szabadsag«, je bilo to vzdušje ugodno tudi za delovanje raznih provokatorskih elementov.

V petek zjutraj so našli v czepeških obratih letake. Malo pozneje so se začele zbirati skupine delavcev okrog upravnega poslopja kombinata. Zahtevali so odstavitev vladnega komisarja in

direktorja. Enega izmed teh tedaj ni bilo v kombinatu, drugi pa se je nekam skril. Delavci so vdrli v poslopje...

Nato so prišli varnostni organi. Napetost je rasla. Odjeknili so prvi strel. Najprej so streljali v zrak, potem pa... Na kraju sta obležala mrtvi delavec Imre G. Nagy in neka ranjena delavka. Poročila pravijo, da so se delavci potem razšli in da so v nočni izmeni normalno delali.

Stavka v Kebanyi

Z dogodki v Czepelu je povezana tudi večerajšnja stavka v podjetju za popravilo vagonov v budimpeštanskem okraju Kebanyi. Povod zanjo je bil podoben kakor v Czepelu. Tudi oni so namreč delavci nezadovoljni z nedoslednostjo in birokratskim ravnanjem z vladno uredbo o zvišanju plač.

Kakor kombinat v Czepelu, tudi to podjetje ni prejelo določene vsote, s katero bi lahko krili vse poviške, ki jih določa uredba. Dobilo je znatno manjši znesek. In tega niso z ničemer obrazložili.

Angleži stojijo stoji slej ko prej na stališču, da je samo obojstranje Jemena krivo, da meja še ni določena. Hkrati vse kaže, da se angleška vlada ne naveduše za to, da bi poslali v Jemen nevturalne opazovalce.

Uradni predstavnik Foreign Office je izjavil, da njegova vlada ne misli sprožiti v OZN neposredne pobude spričo položaja na meji Adenskega protektorata in Jemena. Angleški tisk pa predlaga, naj bi se obrnili na OZN, češ da »sedanji jemenski napadi na Adenski protektorat nedvomno slone na prepričanju, da je Velika Britanija zelo šibka ali da se je ustrašila čedalje večjega ogorčenja Arabcev.« »Times« in »Manchester Guardian« menita, da se mora Velika Britanija obrniti na OZN, da bi ta spor čimprej poravnala. Konservativni tisk meni, da mora Velika Britanija izpolnjevati pogodbeno obveznost nasproti sultanom in da je napade zakrivil Jemen, ki je po izjavljeni anglo-francoski intervenciji v Suezu okreplil svoje napade na Aden. Konservativni »Daily Telegraph« meni, da bi bilo treba povabiti na

jemensko-adensko mejo nevturalne opazovalce. Pooblaščen minister Jemena v Egiptu Abu Taleb pa je danes izjavil, da je treba pogodbe, sklenjene leta 1934 med Jemenom in Veliko Britanijo smatrati za razveljavljene. Radio Kairo pripominja, da je vzhodni poveljnik združenih egiptovskih saudsko-arabskih, jemenskih in sirske čet general Amer danes sprejel jemenskega ministra Abu Aleba, »da bi proučila vojaški položaj v Jemenu«.

Gospodarsko finančni odbor Generalne skupščine pa bo v ponedeljek nadaljeval razpravo o ustanovitvi svetovnih rezerv živeža. Večina delegacij meni, da načrtov o tem ne bo moč uresničiti. Ameriška delegacija je večeraj predlagala, naj bi ustanovili zalogo rezervnega živeža na nacionalni, ne pa na mednarodni podlagi.

Gospodarsko finančni odbor Generalne skupščine pa bo v ponedeljek nadaljeval razpravo o ustanovitvi svetovnih rezerv živeža. Večina delegacij meni, da načrtov o tem ne bo moč uresničiti. Ameriška delegacija je večeraj predlagala, naj bi ustanovili zalogo rezervnega živeža na nacionalni, ne pa na mednarodni podlagi.

Segni v precepu nasprotnih struj vladne koalicije v vprašanjih državne kontrole, zasebne pobude in agrarnih pogodb

Rim, 12. jan. (Tanjug). Predsednik vlade Segni je imel danes izčrpane razgovore z najbližjimi sodelavci o položaju v vladi. Vlada bo morala rešiti dve zelo važni vprašanji: ustanovitev ministrstva za sodelovanje države v gospodarstvu in dokončno ureditev agrarnih pogodb.

V obeh vprašanjih so nastala huda trenja med liberalci in de-

mokrščansko desnico na eni ter socialnimi demokrati in demokrščansko levico na drugi strani. Prvi zahtevajo, da država s svojim sodelovanjem v industriji ne sme omejevati privatne iniciative in kapitala, drugi pa, naj dobi država podjetja vlogo usmerjalca v gospodarstvu in nalogo, da omejuje privatne monopole. Kar se tiče agrarnih pogodb, zahteva desnica večje pravice za zemljiške posestnike, levica pa terja zaščito zakupnikov.

Doslej se je Segniju posrežilo doseči v raznih vprašanjih kompromis med nasprotnimi strujami v svoji vladi. Zdaj pa bo ta kompromis dosti težje doseči, ker so socialisti zagrozili socialnim demokratom, da bodo prenehali zavzemati se za združitev obeh strank, če bodo socialni demokrati v vladi popustili zahtevam konservativcev.

Egipt terja nove ukrepe OZN proti Izraelu

New York, 12. jan. (Reuter). — Egipt je zahteval, naj bi se čimprej sestala Generalna skupščina OZN in proučila, zakaj Izrael ni umaknil svojih sil z egiptovskega ozemlja, kakor določajo resolucije Generalne skupščine. Zahtevo o tem je poslal Egipt predsedniku Skupščine Vajtajkonu. Večeraj je bil sestanek azijsko-afriške skupine dežel — članic OZN. Na njem so obravnavali osnutek resolucije, ki naj bi jo te dežele predložile Generalni skupščini, ko bo razpravljala o izraelskem zavlačevanju umika.

VREMENSKA NAPOVED

Pretežno oblačno vreme, zlasti v vzhodni Sloveniji. Prehodno snežno padavine. Na Primorskem zmerno oblačno, jutranja temperatura med -4 in -4. v Primorju okoli 3. Najvišja dnevna temperatura do 3, v Primorju do 10 stopinj C.

OB ODHODU NAŠE TRGOVINSKE DELEGACIJE V MOSKVO

TREBA BO IZKORISTITI

še nadaljnje možnosti gospodarskega sodelovanja s Sovjetsko zvezo

Beograd, 12. jan. (Tanjug). Danes je odpotovala v Moskvo naša trgovinska delegacija, ki se bo pogajala s predstavniki Sovjetske zveze o menjavi blaga v letu 1957. Ob tej priložnosti bodo bržčas proučili tudi možnost bolj dolgoročne trgovinske menjave blaga med obema deželama.

Vodja delegacije državni podsekretar za blagovni promet Ljubomir Babić je izrazil pred odhodom prepričanje, da bodo bližnja pogajanja uspešno zaključena in da bomo letos napravili nadaljnji korak k povečanju menjave blaga v primerjavi z minulim letom, ker je to v obojestransko korist.

»S Sovjetsko zvezo«, je dejal tovariš Babić, »smo imeli lani zelo zadovoljivo menjavo blaga. V začetku leta je bila določena njena vrednost na 70 milijonov dolarjev. Z naknadnim dogovorom v juniju pa smo jo povečali še za 40 milijonov, tako da je znašala vrednost v celoti 110 milijonov dolarjev. Končni obračun lanske menjave blaga med Jugoslavijo in ZSSR kaže, da smo dogovore izpolnili skoraj stodstotno.«

Podsekretar Babić je nadalje rekel, da se je povzpela Sovjetska zveza v jugoslovanski mednarodni menjavi blaga na eno vodilnih mest. Pripomnil je, da

je tudi minulo leto pokazalo, da je moč z medsebojno dobro voljo in sporazumevanjem uspešno premagovati težave, ki se pojavijo kdaj pa kdaj v izpolnjevanju predvidenih programov menjave blaga ter sploh gospodarskih stikov med našo državo in Sovjetsko zvezo.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Na letališču sta delegacijo ob njenem odhodu pozdravila državni podsekretar za zunanje zadeve Srdjan Prica in sovjetski veleposlanik v Beogradu Nikola Firjubin.

Važna naloga sindikalnih organizacij:

POMAGATI PRI IZDELAVI TARIFNIH PRAVILNIKOV

Predsedstvo Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo je na seji dne 11. t. m. razpravljalo o nalogah sindikalnih organizacij in organih upravljanja v zvezi z izdelavo tarifnih pravilnikov za 1. 1957.

Na osnovi širše obravnave v Zvezni ljudski skupščini z nekaterimi ukrepi za izboljšanje življenjskih pogojev je kot prvi rezultat z družbenim planom (poglavje XIX.) določeno zvišanje plač. Z zvišanjem plač naj bi zagotovili sedanjo raven realnih plač in delno povečali kupno moč zaposlenih. Predsedstvo Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo je na osnovi širše razprave sprejelo naslednja stališča:

Ob 5 in 10% zvišanju prejemkov so možnosti, da bi vzpostavili pravilnejša razmerja v prejemkih med posameznimi kategorijami delavcev. Pri tem je potrebno upoštevati socialistična načela nagajevanja: vsakemu prejemku po njegovem družbeno koristnem delu.

Prav zaradi tega organizacije ne smejo dopustiti linearne povečanja tarifnih postavk.

Povišanje naj prvenstveno služi za odpravo raznih nesorazmerij. Zato velja najprej izvršiti korekture in odpraviti pomanjkljivosti v nagajevanju tistih delovnih mest, kar doslej niso mogli urediti z veljavnimi tarifnimi pravilniki. V zvezi s tem, da sta določena dva različna odstotka za povišanje plač, je povišanje razumeti kot celotni znesek, ki ga dobimo po izračunu. Delitev in določanje posameznih tarifnih postavk pa je stvar delovnega kolektiva oziroma organov upravljanja samega.

Delavski sveti naj vzpostavijo najprej pravilna razmerja v odnosih med delovnimi mesti. Na osnovi teh ugotovitev naj vložijo prošnjo za prelivanje sredstev, kolikor je to nujno. Za prelivanje sredstev iz postavke 5% v prvo skupino 10% ni potrebno nobeno odobrenje, medtem ko je za prelivanje iz skupine 10% potrebno dobiti privolitve oziroma soglasnost organov, ki tarifni pravilnik potrjujejo.

V industrijskih predelih in mestih ne bi bilo prav, če bi nižjim kvalifikacijam ne priznali povišanja plač v višini 5% in ga prelivali navzgor glede na to, da so njihovi življenjski stroški večji od stroškov delavcev s povišano plačo. V posameznih primerih bo potrebno zvišati plače nižjih kategorij še v večjem odstotku, predvsem v tistih panogah, kjer je že zdaj zaradi težkih pogojev dela težko dobiti delavce.

Nepravilno so težnje nekaterih podjetij, ki žele doseči večje razpore samo med najnižjo in najvišjo postavko. Ni nujno, da se za vsako ceno zvišajo plače vodilnih uslužbencev, kolikor so razmerja plač za ta delovna mesta že pravilno postavljena.

Podobno stališče je sprejeto tudi za tisto podjetje, kjer imajo analitično oceno delovnih mest. Tudi tu ni šteti za absolutno dosegena pravilna razmerja. Tudi v takih podjetjih velja predvsem upoštevati pri nagajevanju kvalificirane delavce.

Gospodarske organizacije s pavšalnim izračunom (trgovina, gostinstvo, obrt ipd.) morajo prav tako spremljati tarifne pravilnike na osnovi ustreznega zvišanja.

Zvišanje plač velja tudi za kmetijska podjetja, vendar tu ni treba forsirati zvišanje že sedaj, ker bodo v kratkem izšli predpisi o delitvi dohodka in novi instrumenti ter bi takrat tudi spremenili tarifne pravilnike.

Glede na povečane tarifne postavke je nujno menjati tudi cenike o normah, ki so sestavni deli pravilnika o normah. Predsedstvo RS je tudi zavzelo stališče, da velja zagotoviti večjo stalnost norm. Norme naj se eno leto ne spreminjajo, razen če ni prišlo do tehnološke ali druge spremembe dela.

Ob spremembi tabel tarifnih pravilnikov naj sindikalne organizacije opozorijo podjetja, da se lahko spremenijo tudi tekstni deli tarifnega pravilnika. To bo v marsikateri gospodarski organizaciji nujno, ker so nepravilna ali prežvečala določila predvsem glede delitve dohodka, dnevnice za službena potovanja, premij, dopolnilnih plač itd. Stališče predsedstva je, naj se določijo dnevnice za službena potovanja na osnovi uredb — je v izjemnih primerih naj bi se dovoljevale višje dnevnice iz dela dohodka, vendar ne nad 1500 din.

Dopolnilne plače, ki so v nekaterih podjetjih dokaj visoke in nepravilno odmerjene, se spreminjajo. Priporočila se, da podjetja po možnosti le-te sploh ukinejo glede na možnost zvišanja plač, ki so se doslej reševale za posameznike z dopolnilno plačo iz dela dohodka.

Izdelava novih tarifnih postavk naj bo zaključena do konca februarja. Okrajni sindikalni sveti naj zato postavijo ustrezno število potrebnih komisij za pregled in potrjevanje tarifnih pravilnikov. Hkrati naj se ti prizadevajo, da bodo tudi ljudski odbori zagotovili zadosten aparat, da bi delo nemoteno teklo.

Strokovni sindikati in okrajni sindikalni sveti morajo na posvetovanjih s kolektivni pravilno pojasniti spremembe, da se doseže skladnost med podjetji v določanju tarifnih postavk za enaka delovna mesta in dosežejo pravilnejša razmerja. Za gospodarska podjetja blivšega okraja Koper povišanje ne velja, vendar lahko tudi spremene sedanjo raven tarifnih postavk, kolikor mislijo, da je to potrebno.

Sedanje povišanje plač ne rešuje sistema nagajevanja, za kar so potrebni še nadaljnji ukrepi pri delitvi dohodka, ki naj bi sloneli na ekonomski sposobnosti in prizadevanju kolektivov. Izdelava predlogov je že v teku, vendar smo dolžni to povišanje plač izkoristiti na najbolj ekonomski osnovi. S pravilno delitvijo povečanih plač pa lahko spodbudimo zanimanje za večjo proizvodnjo in produktivnost dela, ki je edino izhodišče izboljšanja življenjskih pogojev — življenjske ravni.

Predsedstvo
Republiškega sveta ZSJ
za Slovenijo

KREDITI LE ZA ODKUP neposredno od pridelovalca

Zadružne hranilnice bodo poslovale z vsemi sredstvi za pospeševanje kmetijstva

V decembru so imele zadružne organizacije v Sloveniji milijardo 536 milijonov dinarjev odkupnih kreditov. Krediti so porasli zato, ker so jih intenzivneje izkoriščale kmetijske zadruge. Precejšen del odkupnih kreditov odpade na zadružna podjetja zaradi kmetijskih pridelkov, ki jih je bilo v decembru za 400 milijonov dinarjev.

Povečanje zalog pomeni spricho manjšega odkupa nezdrav pojav, ki kaže ponekod na sposobnost, drugod pa na špekulacijo, sicer si ne moremo tolažiti zakaj so bila n. pr. jabolka v Beogradu po 100 dinarjev. Odkupno dejavnost bodo hranilnice urejale s krediti. Zato bodo v prihodnje prejemale odkupne kredite le tiste organizacije, ki odkupujejo neposredno od pridelovalca.

Za izboljšanje tržišča s kmetijskimi pridelki so potrebni še drugi ukrepi. Tako na primer mesnice prodajajo vse meso po enotni ceni. Treba bo ustanoviti nekaj mesnic, ki bi prodajale sicer zdravo a manj kakovostno meso po znatno nižjih cenah.

Z združitvijo namenskih skladov pri več zadruharji bi lahko te zadruge v določenem okolju uredile ta ali oni kmetijski objekt (sadno sušilnico, mlečno zbiralnico itd.), od katerega bi imele korist vse zadruge.

Mnoge kmetijske organizacije črpajo namenske sklade s zneornom v investicijske namene, čeprav se to stanje v zadnjem času izboljšuje. Zadružne hranilnice ne bodo izplačevale nobenih izdatkov v breme namenskih skladov zadružnih organizacij, če ti izdatki ne bodo v okviru investicijskih programov, potrjenih od okrajnih zadružnih zvez.

Na 18. natečaju je sodelovalo zelo malo zadružnih organizacij.

Naše novo pomorsko podjetje

Po sklepu splitskega ljudskega odbora je bilo ustanovljeno novo pomorsko podjetje za prekomorski tovorni promet »Prekomorska svobodna plovnica«. Na desetem investicijskem natečaju Narodne banke je dobilo podjetje 5 milijard 640 milijonov kreditov. Za ta denar bodo v ladjedelnici »Split« naročili tri velike prekomorske tovorne ladje po 12.000 ton nosilnosti, ki jih bo podjetje po pogodbi dobilo v 1959. in 1960. letu.

Splitsko podjetje je naše sedmo in najmlajše pomorsko podjetje za prekomorski tovorni promet.

Življenjski in delovni jubilej prof. dr. Šavnika

Včeraj so v zdravniških krogih praznovali življenjski in delovni jubilej prof. dr. Leona Šavnika, predstojnika Onkološkega inštituta, medicinske fakultete v Ljubljani. Ob njegovi 60-letnici so se zbrali predstavniki kliničnih bolnišnic, zdravstvenih organov in ustanov v predavalnici interne klinike, kjer so dr. Šavnika čestitali v imenu sodelavcev Onkološkega inštituta dr. Božana Ravniharjeva, v imenu medicinske

Tu gre v glavnem za subjektivne slabosti. Prav zato zadružne hranilnice ne bodo dajale nobenih kreditov več za namene, za katere bi zadružne organizacije lahko prejele kredit po natečaju.

Pri zadružnih zvezah so nujno potrebni investicijski odbori, ki bi imeli pregled nad vsemi investicijskimi sredstvi. Ti odbori bi skrbeli tudi za izvajanje investi-

cijske politike, bi pomagali kmetijskim organizacijam pri sestavljanju investicijskih elaboratov ter bi sodelovali z bankami in hranilnicami v vseh vprašanih investicijskega kreditiranja.

Zadružne hranilnice bodo v prihodnje prevzele tudi poslovanje s kmetijskimi državnimi podjetji, od investicijske banke bodo prevzele del poslov za kreditiranje kmetijskih investicij, dalje poslovanje zveznega sklada za pospeševanje kmetijstva. Tako bodo zadružne hranilnice poslovale z vsemi sredstvi, namenjenimi ne samo zadružništvu, pač pa kmetijstvu v celoti. St.

V ZVEZNEM IZVRŠNEM SVETU PROUČUJEJO

ENOTNE CENE ELEKTRIČNE ENERGIJE

Beograd, 12. januarja. (Tanjug). V Zveznem izvršnem svetu proučujejo enotne cene električne energije za vso državo. Novi tarifni sistem naj bi omogočil potrošnikom, da bi sami izbrali ceno, ki bo bolj prirojena tako, da jih bodo spodbujale k uporabi električne energije v času, ko je njena proizvodnja največja.

Predvidene so višje in nižje sezone tarife za dan in noč. Politika novih cen bo napolnila tudi industrijo in druge velike potrošnike k večji potrošnji električne energije poleti in v zimskem, pozimi pa v osrednjem sistemu. Da bi potrošnike spodbudili k večji uporabi električne energije poleti ali v sezoni, ko ostanejo večje količine neizkoriščene, so predvidene nižje cene.

Z enotnim sistemom cen dobimo tudi dvojne tarife za električno energijo v vsej državi. Doselej je namreč veljal ta sistem samo v nekaterih republikah. Predloženi sistem z veliko izbiro tarifnih postavk bo omogočil, da bomo dobili podobni način plačevanja električne energije, ki ga že precej dolgo uporabljajo v nekaterih industrijsko razvitih deželah (Nemčija, Velika Britanija, Belgija, Avstrija). Novi sistem enotnih cen bo zlasti ugodno vplival v Bosni in Hercegovini, Makedoniji in Crni gori, ki so imele doslej v glavnem presto kilovatomno tarifo z velikimi razlikami v dobavnih pogojih. Razen tega bo novi sistem vplival na varčevanje z električno energijo v času, ko so elektrarne preobremenjene.

DNEVNA KRONIKA

Podjetje »Brodospas« bo sodelovalo pri očiščevalnih delih na Sueškem prekopu

V Rotterdam sta odpotovala dva predstavnika našega podjetja »BRODOSPAS«, ki se bosta pogodila o sodelovanju tega podjetja pri očiščevalnih delih na Sueškem prekopu. Spricho naše tehnične opreme in velikih izkušenj potapljačev je podjetje »Brodospas« že takoj v začetku ponu-

dilo svoje sodelovanje pri teh delih. Zal pa je nizozemsko-danski vodilni odbor za čiščenje prekopa nekako prezrl našo ponudbo, čeprav je znano, kakšni so naši strokovni kadri in s katerimi tehničnimi sredstvi razpolagajo. Se le ko je posegla vmes komisija OZN, so podjetju poslali iz Rotterdama odgovor, s katerim so v načelu privolili v našo ponudbo. Razgovori so pred zaključkom. Oba predstavnika »Brodospasa« bosta v glavnem pogodbu le še podpisala. Pričakovati je, da bodo najkasneje v sredo krenile na pot 350-tonska ladja za dviganje potopljenih objektov »Veli Jože«, potapljaška ekipa »Labina«, ladja »Rezač« in remorker »Borac« z okrog 50 člani posadke in potapljačev.

Ustanovljen je Zvezni center za motorje in motorna vozila

V Hrastrici pri Sarajevu je bila ustanovna skupščina Zveznega centra za motorje in motorna vozila. Ta center bo deloval kot organ Zveze inženirjev in tehnikov strojne in elektrotehnične stroke. Njegova naloga bo ustanoviti nove ter povezovali delo sedanjih strokovnih odborov za motorje in motorna vozila v republikah in inženirjev in tehnikov. Ukvarjal se bo z vprašanji s področja proizvodnje motorjev in motornih vozil v industriji, gospodarstvu in prometu.

Posvetovanje v CK ZK Hrvatske

V CK Zveze komunistov Hrvatske je bilo včeraj zaključeno dvodnevno posvetovanje s sekretarji okrajnih komitejev. Na posvetovanju so obravnavali nekatera organizacijska in kadrovska vprašanja, poudarili so pomen večjega priliva novih članov v Zvezo komunistov, predvsem delavcev, žensk in mladine, ter razpravljali o sistemu šolanja in idejno-političnem izobraževanju partijskih kadrov.

CANKARJEVA ZALOŽBA Časopisno-založniškega podjetja »Ljudska pravica« je izdala v 22. številki »Politične knjižnice« referat podpredsednika Izvršnega sveta FLRJ Edvarda Kardelja:

»SOCIALISTIČNA DEMOKRACIJA IN EKONOMSKA POLITIKA V NADALJNJEM SOCIALISTIČNEM RAZVOJU JUGOSLAVIJE«

ki ga je imel na zadnjem zasedanju Zvezne ljudske skupščine

Naročniki »Ljudske pravice« bodo prejeli brošuro brezplačno. — Naročniki »Politične knjižnice« je bodo prejeli od Cankarjeve založbe, drugi pa jo lahko dobijo po 40 din v vseh knjigarnah.

Kulturne VESTI

PRVO ZASEDANJE
FILMSKEGA SVETA
VIBA-FILMA

V petek je bilo prvo zasedanje Filmskega sveta podjetja za snemanje filmov VIBA. Na seji so razpravljali o proizvodnem načrtu podjetja za poslovno leto 1957. Sklenjeno je bilo snemanje 6 kratkometražnih dokumentarnih in treh celovečernih umetniških filmov. O podrobnostih načrta za zdaj še niso razpravljali. Na seji je Filmski svet izvolil za svojega predsednika Branka Babiča, predsednika komisije za tisk pri Predsedstvu SZDL Slovenije. Drugi člani Filmskega sveta so še: Jože Gale, dr. Bratko Kreft, prof. Zvone Miklavčič, dr. Heli Modic, Stane Sever, Milan Škerlavaj, France Stiglic in Beno Zupančič.

SPACALOVA RAZSTAVA
V TRSTU

Sinoči ob 18. uri je bila v prostorih »Občinske galerije« v Trstu otvoritev razstave akademkega slikarja Lojzeta Spacala. Umetnik je zbral dela svojih zadnjih let, med njimi tudi tista, ki so bila nagrajena na mednarodni grafični razstavi v Ljubljani in na Quadriennalu v Rimu ter na drugih skupinskih razstavah. Razstava, pomnožena še z drugimi deli, bo letos marca prenesena v galerijo »Rive Gauches« v Parizu, pozneje pa bo obiskala še vrsto mest v Zahodni Nemčiji in Skandinaviji.

PREVODI NAŠIH PISATELJEV
V AMERIKI

Letos bosta pri newyorški založbi »Doubleday & Co.« izšli dve knjigi z deli jugoslovanskih pripovednikov. V prvi bo objavljeno 25 novelističnih tekstov, med njimi tudi ena Cankarjeva in ena Kranjčeva proza. Druga knjiga bo obsegala tri daljše dela: Andričovo najnovejšo knjigo »Prokleti dvor«, Kosmačovo novelo »Pomladni dan« in delo Rastka Petroviča »Ljudje govore«.

USPEH MAKEDONSKE
FOLKLORNE SKUPINE
V LONDONU

Na mednarodnem kulturno-umetniškem festivalu narodnih plesov, ki ga je priredilo angleško društvo narodnih plesov in pesmi v Londonu, je makedonski folklorni ansambl »Orce Nikolov« nastopil z izrednim uspehom. Letos nastopajo na tem znamenitem mednarodnem festivalu folklorne skupine iz Wellsa, Danske in Jugoslavije. Jugoslovanski plesalci bodo nastopili še z dvema predstavama, v ponedeljek pa se vrnejo spet v Jugoslavijo.

RAZSTAVA O DELU IN
ŽIVLJENJU
VLADIMIRA NAZORA

Včeraj popoldne je bila v Zagrebu v prostorih Inštituta za književnost Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti odprta že dalj časa pripravljena razstava o Vladimiru Nazoru. Razstavljeno je nad 300 različnih predmetov, ki so vezani na življenje in književno delo tega znanega pisatelja. Največ prostora zavzemajo pesnikove knjige in raskopisi, sledijo prevodi v tuje jezike in Nazorjevi prevodi iz tujih slovestev. Posebno zanimivost razstave predstavljajo osebni predmeti Vladimira Nazora. Gradivo je razvrščeno v 16 velikih vitrinah.

RAZSTAVA ŠVICARSKEGA
LEPAKA

V petek popoldne so v umetniški galeriji ULUS v Beogradu odprli razstavo švicarskega lepaka, ki obsega blizu 100 del iz najnovejšega časa. Razstavo je odprl generalni sekretar Zveze likovnih umetnikov uporabne umetnosti Dragoslav Stojanović-Sip. Otvoriti razstave so prisostvovali predsednik za kulturne zveze s tujino Marko Ristić, sekretar komisije Ivo Frol in večje število beograjskih umetnikov. Otvoritve se je udeležil tudi švicarski poslanik v Beogradu g. Jean-Frédéric Wagniere, ki se je zahvalil organizatorjem razstave. Podobna razstava švicarskega lepaka je bila v naši državi že 1951. leta.

LITERARNA MATINEJA
V LJUBLJANI

Danes dopoldne bosta Izobraževalna komisija SZDL in DPD »Svoboda« Viš predčili v kinu Viš ob 10.30 literarno matinejo. Nastopili bodo Stane Sever, Vilka Grilova, Ladko Korošec, Jože Tiran, Iva Zupančičeva in Silvester Škerl. Recitali bodo dela Franceta Prešerna, Otona Zupančiča, Ivana Cankarja, Jospa Murina, Dragotina Ketteja, Alojza Gradnika, Mateja Bora, Ceneta Vipotnika, Jožeta Udoviča, Srečka Kosoveca in Ivana Minattiya. Vstop je prost.

RAZMIŠLJANJA — KRITIKA — POLEMIKA

Pravičnejša določitev najemnin

Pred nekaj leti, ko so bile povišane najemnine, smo temeljito pripravili objektivne kriterije za oceno stanovanj, tako imenovano točkovanje. Sistem točkovanja je bil v bistvu strogo objektivni, ker je upošteval le vse tiste elemente, ki kakorkoli vplivajo na vrednost stanovanja.

Pozneje, zlasti pa ko so bile povišane prevozne tarife v mestnem prometu, je bilo na primer v Ljubljani večkrat slišati upravičene pripombe prebivalcev s periferije, češ da bi bilo prav, če bi popravili sistem najemnin, ker so z višjimi prevoznimi stroški stanovanjci periferije prizadeti in imajo tako večje stroške. Pri tem so bili različni predlogi, in sicer naj bi najemnine v središču mesta povišali ali pa na periferiji mesta najemnine nekoliko znižali. Takrat pa je vprašanje ostalo odprto.

Čeprav je zgornji primer nabit, vendar pa se dotika vprašanja, namreč, če je v naši družbeni stvarnosti popolnoma primerno, da se pri določanju najemnin postavimo na čisto objektivni kriterij. Predvsem pride tukaj v poštev socialni kriterij, tako da bi dosedanj objektivni pokazatelj dobili dopolnilo, ki bi izhajalo iz socialnega položaja stanovalca.

Taka sprememba bi bila brez-

kone koristna povina, vendar pa ne bi smela zmanjševati materialne osnove hišnih svetov, to se pravi skupnih dohodkov hišnih svetov. To dopolnilo pa bi lahko upoštevali šele, ko bi dokončno rešili vprašanje realne najemnine. Hišni sveti bi lahko v celoti izpolnili svojo nalogo, to je skrbeli za zaupano jim stanovanjsko poslopje in ureditev okolice le, če bi imeli tudi primerne dohodke z realno najemnino, ki naj bi krila stroške za vzdrževanje in amortizacijo. To pa se pravi, da bi morali povišati najemnine, vendar pa to ne bi smelo iti na račun stanovalcev, temveč bi različni morali kriti iz javnih skladov, v tem primeru iz stanovanjskega sklada. Seveda bi ga morali temu primerno povečati.

Pri socialnem kriteriju za določanje najemnine pa bi morali izvršiti nekatere premike. Predvsem bi morali pri najemninah upoštevati izkoriščanje stanovanjske površine, ker je stanovanjski standard avtomatično nižji več stanovalcev kot je v enem stanovanju, oz. manj prostora kot pride na enega stanovalca. Najprej bi seveda morali določiti povprečno površino, ki naj bi prišla na stanovalca. Če je stanovanje bolj zasedeno, kot določa povprečje, naj bi bila najemнина nižja, če pa je stanovanje manj zasedeno,

To so seveda le nekatere misli. Prav bi bilo, če bi o njih povedali svoje mnenje še drugi in bi tako načeli razpravo o vprašanju, ki ga zdaj marsikje boleče čutijo.

UV

Dve izhodišči

Cepprav neizbežen, vendar vseeno nenadejani odstop predsednika britanske vlade Edena je bil osrednji točki, ki je sprožil sedemdeset letno razglabljanje o britanski politiki, njeni trenutni vlogi in seveda tudi o perspektivah. Umik dolgoletnega najstarejšega Churchillovega sodelavca (s katerim je tudi rodbinsko povezan), ki je napravil bleščečo diplomatsko kariero, med katero je nedvomno največji trnček, ki je med tako imenovano »münchenko krizo« odstop kot zunanji minister v protest proti Chamberlainovi kapitulantski politiki, pomeni zaključek dolgega obdobja v britanski politiki. Cepprav Edenu ne gre odrekati politične prostosti, ki jo je v precejšnji meri dosegel v kritičnih situacijah med drugo svetovno vojno, vendar ni doimel, da njegova vojna proti Egiptu to drastično potrjuje — globoke nacionalnega preroda nekdanjih odvisnih dežel in je kljub številnim izkušnjam tudi po zadnji vojni vtrajal na stališču, da je moč z vojaškimi posili po vzorcu iz viktorske dobe reševati »imperijanske interese«. Gre za zmota v ocenitvi dolgega zgodovinskega pojava.

Na položaju ministrskega predsednika ga bo nasledil nekdanji njegov finančni in zunanji minister Harold Macmillan, ki sodi med prveke desnega krila Konservativne stranke, ki je podprla »Edenovo vojno«. Se več, mnogi iz tega kroga so zamerili Edenu, da ni šel do konca in da se je pokoril OZN. Skoraj vsi britanski komentariji se skladajo v to, da je Edenov padec povzročila njegova bliznjo-vzhodna politika. Prav zavoljo tega pa je bilo še večje presenečenje, da ga ni nasledil njegov »sueški« nasprotnik in liberalni konservativci Richard Butler, ki je sicer praviloma namodomašel med njegovo odsotnostjo, tudi nedavno, ko je Eden odpotoval na Jamajko. Mnogi razlagajo to izbiro s tem, da je konservativna desnica prevladala, vendar dobro obveščeni »Times« opozarja, da se bo Macmillan obdržal samo v primeru, če se bo ravnal po Butlerjevih zmernih konceptih v zunanji, kolonialni in notranji politiki.

Drugi protagonist »sueške afere«, predsednik francoske vlade Mollet je še vedno na krmlu, čeprav mu napovedujejo, da ne bo več dolgo sedel v palači Matignon. Edenov odstop je sicer v Parizu sprožil nekaj zlatih opazk na ameriški račun in v ljudnostno sočustvovanje z odhajajočim premierom, vendar ne dosti več, ker je uradne kroge spet popolnoma »okupiralo« alžirsko vprašanje, ki bo konec tega meseca vnovič na dnevnem tedu Generalne skupščine OZN. V sramen Alžirju se je položaj zadnje dni še zaostril. Alžirska fronta neodvisnosti je na zadnjo Molletovo gesto odgovorila z že znanim stališčem: najprej samostojnost in šele nato razgovori. Sicer pa ni verjetno, da bi tudi sama francoska vlada v podobno »pomiritev« v Alžirju resno jemala, ker je bil Molletov poziv bolj kot Alžircem namenjen članicam OZN, da bi zavzele »zmerno stališče« v alžirski razpravi. Ob tej »stališki« se vsiljuje vprašanje, čemu se Francozi v Alžirju ne odločijo za metode, ki so omogočile ureditev odnosov s Tunizijo in Marokom. Pariska metropola navaja kot glavni razlog milijon Francozov, ki žive v Alžirju, vendar ali ne bi bilo moč doseči učinkovitih in trajnih jamstev za to »francosko manjšino« in tako ustvariti pogoje za sožitje med milijonom Francozov in devetimi milijoni domačinov? Seveda pa tega ni moč doseči na način, kot je izgovorilo o začetni »manjšini« odreda osnovne svobodščine »svečine«.

Seveda s tem še ni izčrpana dokaj pestra tematika minulega tedna: razprave okoli tako imenovanih »Eisenhowerjevih doktrin«, sestanek nekaterih vzhodnih državnikov in predstavnikov komunističnih in delavskih partij v Budimpešti, obiska vzhodno-nemške delegacije v Moskvi, razgovori Cu En Laja v sovjetskem glavnem mestu in v Parizu ter Eisenhowerjevo letno poročilo o položaju v državi, da naštejemo le glavne dogodke.

Pomiritev

Začetek sedmega leta druge polovice našega stoletja je čedalje bogatejši z dogodki, ki jasno napovedujejo, da v naslednjih desetih letih ne bo več miru. Čeprav je to v veliki meri posledica razvoja, ki ga je v zadnjih desetih letih dosegla svetovna politika, vendar pa se to kaže v različnih oblikah. Naša politika, ki je v veliki meri posledica razvoja, ki ga je v zadnjih desetih letih dosegla svetovna politika, vendar pa se to kaže v različnih oblikah. Naša politika, ki je v veliki meri posledica razvoja, ki ga je v zadnjih desetih letih dosegla svetovna politika, vendar pa se to kaže v različnih oblikah.

Zdaj je bolj kakor kdajkoli dozorela misel, da ima vsak narod in vsaka skupnost pravo, da svoje zadeve in težnje za tesnim sodelovanjem z gospodarsko razvitiimi državami, ki morejo in morajo prispevati k krepitvi nezavitem in do večer je odvisnih dežel. To sodelovanje pa mora in mora slediti na popolni enakopravnosti, kajti narodi menijo, da so minili časi, ko so gospodarsko močne države vsiljevale šibkejšim svojo oblast ali gosposvo.

Sueška kriza, sedemdesetna vojna proti Egiptu, Edenov odstop ter reakcija Arabnega sveta na »sueško« »Eisenhowerjevo« doktrino nedvomno kažejo, da je zgodovinski razvoj privedel do temeljitih sprememb v posameznih deželah Bližnjega vzhoda in Azije in da te dežele odločno zahtevajo prav do vselej, naj jih obravnavajo drugače kakor doslej in naj v celoti priznajo načelo samoodločbe in popolne enakopravnosti.

Nihče ne dvomi, da so vselej v celoti odgovorne za svetovni mir in da svet prav tako zahteva, naj uveljavljajo takšno politiko, ki v nobenem trenutku ne bo mogla ogroziti miru. Zdaj je postalo bolj kakor kdajkoli jasno, da spor v medsebojnih stikih svet ne more in ne sme uravnati silo in da je potrebno najučinkovitejše sodelovanje med velikimi in malimi, da se bo lahko začela dolgo pričakovana doba novih meddržavnih stikov.

Znamenj sicer še ni, pač pa že lahko

godke. Ne da bi se spuščali v podrobnejša razglabljanja, se pri ocenjevanju vseh teh dogodkov ni moč znebiti vtisa, da številne izjave na obeh straneh (tako na Zahodu kot na Vzhodu), uradne deklaracije itd., močno spominjajo na stari, na politiko, ki je v povojnih letih že pripeljala do hudih zaostretev, na utrjevanje političnega, vojaškega in ideološkega blokovstva, na obnovev te znane crno-bele in nepreprijljive formule, ki skuša z grožnjo »mednarodnega komunizma« in »imperialističnih zarot« razložiti vse, kar se je v zadnjem času zgodilo. Seveda ima ta osnovna konceptija, ki jo spremljajo pozivi na »budnost, disciplino, enotnost itd.«, razne odtenke: od doktrine pa do poizkusov restavracije okostenelega dogmatizma, kar naj bi vse pripravevalo k vrnitvi na stare tirnice, ki so po mnenju zagovornikov te negativne politike zdaj ugodnejše, enostavnejše in seveda po njihovem kratkovidnem mnenju tudi učinkovitejše.

Mnogi ocenjujejo sedanjí mednarodni položaj kot stanje, v katerem je sicer neposredna nevarnost spopada odvrnjena, drugače pa kot vrnitev na metode, ki so veljale, denimo, pred tremi, štirimi leti. Ta ocena ni točna, kar ne upošteva novih činiteljev, ki sicer nemara zdaj še ne morejo spreminiti sedanjega »ravnotežja«, a so iz dneva v dan močnejši. Gre za prerod nekdanj odvisnih, kolonialnih narodov, za nove ideje (Poljska, socialistična preobrnja v Indiji) in sleditvi za uveljavljanje konsistentne politike, ki nikakor ni »nepraktična«, kakor skušajo to nekateri dokazovati, in ki je obrodila na primer že bogate žetev v Aziji. Čemu taka politika ne bi bila mogoča tudi v Evropi in v svetu sploh?

Zavoljo vsega tega ni moč govoriti o vrnitvi na stari. Govoriti je sicer mogoče o trenutnem zastoju, vendar se medtem krepijo tiste sile in činitelji, ki bodo lahko v bodočnosti še učinkovitejše presegle sleherni grožnjo miru.

J. J.

Zahvala iz Avstrije

Beograd, 12. jan. (Tanjug). — Avstrijski kancler inž. Julius Raab je poslal predsedniku republike Josipu Brozu Titu brzojavko, v kateri se njemu in naši vladi zahvaljuje za izraze sožalja ob smrti predsednika avstrijske republike Theodorja Körnerja.

Jordansko-egiptovska pogajanja

Kairo, 12. jan. (AFP). Od večeraj se tu mudi jordanski zunanji minister Abdulah Rimavi. Davi se je začel pogajati z egiptovsko vlado o nadaljnjem tesnem sodelovanju obeh dežel. Na današnjem sestanku je bil tudi predsednik Naser.

Rimavi je novinarjem izjavil, da bi se Jordanija rada znebila pogodb, ki jih ima z Veliko Britanijo, da pa je za to potrebno, da ji arabske dežele finančno pomagajo. Na podlagi britansko-jordanske pogodbe Velika Britanija še nadalje pošilja Jordaniji finančno pomoč za vzdrževanje jordanske vojske in ima za to v tej deželi svoja oporišča.

INCIDENT V AKABSKEM ZALIVU

Tel Aviv, 12. jan. (Reuter). — Predstavnik izraelske armade je objavil, da je obalna artilerija Saudske Arabije včeraj popoldne streljala na izraelsko ladjo. Ladja je plula med obalo Saudske Arabije in otokom Tajren v Akabskem zalivu, ki je v rokah izraelske vojske.

POMISLEKI IN INTERESI

Britanija na skupnem trgu v Zahodni Evropi

London, 12. jan. (Tanjug). Angleži pripisujejo velik pomen razgovorom, ki se bodo začeli v torek v Londonu o predlogu, naj bi uredili v Evropi svobodno trgovinsko področje. Predsednik bruselskega medvladnega odbora šestih evropskih dežel, ki bi uredil skupni trg, belgijski zunanji minister Spaak, se bo posvetoval z Macmillanom in drugimi člani vlade o sodelovanju Velike Britanije na »skupnem evropskem trgu«. Macmillan je predsednik Evropske organizacije za gospodarsko sodelovanje in to funkcijo bo obdržal, čeprav ni več finančni minister. Dejstvo, da je mandat Macmillan vzel preobličil dela s sestavljanjem vlade prošil Spaak, naj ne odgodi svojega prihoda v London, si tu razlagajo tako, da so razgovori nujni.

Diplomatski opazovalci opozarjajo na to, da je nujnost razgovorov s Spaakom upravičena s tem, da se šest evropskih dežel — Francija, Zahodna Nemčija, Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburška, ki že nato ledi dni pripravljajo načrte o skupnem trgu in skupnosti za jedrsko energijo, bliža cilju. V Londonu

so prepričani, da bo pogodba o skupnem trgu podpisana prihodnji mesec.

Velika Britanija še ni izrekla zadnje besede o svojem sodelovanju na »skupnem evropskem trgu«. Vlada se je posvetovala z industriji in tradeunioni ter sklenila v glavnem potakati, da bo videla, kako se bo ta načrt v praksi razvil. Čeprav so »skupni trgovinski področje«, ki bi ga ustvarili s sodelovanjem šestih evropskih dežel z drugimi članicami Evropske organizacije za gospodarsko sodelovanje, ocenili kot možno v praksi, bo po mnenju angleških strokovnjakov mnogo odvisno od pogojev pogodbe o »skupnem trgu«.

»Manchester Guardian« sodi, da bo angleška vlada v razgovorih s Spaakom vztrajala na potrebi, da pusti pogodba šestih dežel odprta vrata za naknadne dogovore, če bi bili potrebni. Časnik opozarja, da so nekatere izmed nasprotujočih si idej že dolgo predmet razprav, potem pa načena vprašanje, kakšni bodo stiki med skupnim evropskim trgovim ter prekomorskim posestmi Belgije in Francije. Če bi tem ozemljem zajamčili neoviran izvoz njihovih proizvodov na skupni evropski trg, meni list, bi bila ogrožena trgovina nekaterih dežel Britanske skupnosti. Tako bi na primer Avstralija in Kanada ne mogli ostati ravnodušni nasproti tarifnim ugodnostim za žito iz Severne Afrike na trgu šestih evropskih dežel.

Moskovska obsodba

Eisenhowerjeva načrta ameriške politike na Bližnjem vzhodu

Moskva, 12. jan. V članku, ki ga je oddajala agencija TASS, moskovski časnik »Izvestija« danes ponovno obsoja Eisenhowerjevo doktrino na Bližnjem vzhodu. V članku je rečeno, da je nova doktrina naperjena proti narodni neodvisnosti arabskih dežel in da je stališče voditeljev ZDA nasproti tem deželam enako kakor stališče angleških kolonialistov. Glede Izraela pišejo »Izvestija«, da vidijo ZDA v njem svojo močno oporo na Srednjem vzhodu.

»Izvestija« pravijo, da je agresivnost Eisenhowerjevega načrta jasno razvidna iz dejstva, da ostanejo voditelji ZDA križem rok, kadar so potrebni odločni ukrepi, da bi preprečili morebitno razširitev vojaških operacij na ves arabski svet. Agresivni

naplepi ZDA so usmerjeni na to, da bi se ZDA vmešale v notranje zadeve arabskih dežel. Časnik tudi ugotavlja, da na Bližnjem vzhodu ni moč govoriti o nikakoli praznini, ker zdaj ne gre za zamenjavo enega kolonialističnega gospodarja z drugim, marveč za dokončno odstranitev kakršnega koli kolonializma.

Na koncu pravijo »Izvestija«, da je Eisenhowerjeva doktrina ovira za arabske dežele, da razvijejo svoje stike s tistimi državami, katerih politika bi jim olajšala okrepitev in zagotoviti svojo nacionalno neodvisnost. Poskus ZDA, da bi ovirale močno gibanje vzhodnih narodov, ki teže za okrepitev svoje neodvisnosti, mora biti obsojen na neuspeh.

Na izmenjavo izkušenj se bo oprlo tudi poljsko-kitajsko sodelovanje

Varšava, 12. jan. (Tanjug). — Predsednik vlade Jusef Cyrankiewicz je priredil sinoči predsedniku vlade LR Kitajske Cu En Laju slavnostno sprejem. Udeležili so se ga prvi sekretar CK ZDPP Wladislaw Gomulka s člani Politbiroja, predsednik Državnega sveta Zavarški s člani sveta, člani poljske vlade s predsednikom Cyrankiewiczem na čelu in generaliteta.

V zdravici je predsednik poljske vlade Cyrankiewicz poudaril, da se stiki med Poljsko in LR Kitajsko na raznih področjih družbenega življenja čedalje bolj poglabljajo.

V odgovoru na njegovo zdravico je Cu En Laj med drugim rekel, da preživlja Poljska zdaj velike težave v svojem razvoju in da Kitajska pri tem sočustvuje z njo.

Gostom je nazdravil tudi Wladislaw Gomulka. Med drugim je rekel, da je KP Kitajske znatno pripomogla k nadaljnjemu razvoju idej marksizma-leninizma ter k njihovi ustvarjalni uporabi v specifičnih zgodovinskih pogojih v posameznih deželah. ZDPP je zrasla na tradicijah poljskega delavskega gibanja in se je naslonila na izkušnje vsega mednarodnega delavskega gibanja, KP Sovjetske zveze in zgodovinske sklepe njenega 20. kongresa ter je zadnje čase stopila v obdobje temeljite obnove partijskega življenja na leninskih načelih, v obdobje odstranjevanja pačenj, ki so doslej zavirala njeno delo. Ta proces obnove ji bo omogočil, da bo še bolj okreplila vezi z množicami in stopila skupaj z drugimi strankami Fronte narodne enotnosti na čelo boja za izgradnjo socializma na Poljskem. V prizadevanju, da bi dosegla ta cilj, stoji ZDPP na temeljih ideološke enotnosti ciljev in sodelovanja med komunističnimi in delavskimi partijami, na načelih enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja. V izmenjavi naših izkušenj, je rekel Gomulka, zelo cenimo ustvarjalno in bratsko raz-

pravo med bratskimi partijami, cenimo kitajsko prijateljstvo do naše Partije.

V razgovoru s tujimi novinarji je Cu En Laj izjavil, da bodo med njegovim bivanjem v Varšavi nedvomno proučili vsa vprašanja sodelovanja med Poljsko in LR Kitajsko, posebno pozornost pa bodo posvetili gospodarskim stikom med obema deželama, ki so se že doslej ugodno razvijali.

V odgovoru na neko vprašanje v zvezi z njegovim bližnjim potovanjem na Madžarsko je Cu En Laj izjavil, da se je že v Moskvi sestal s Kadarjem in s članom Politbiroja Delavske partije Madžarske Maroszanom in da je bilo o tem objavljeno uradno poročilo. Razen tega bodo na Madžarskem proučili razna vprašanja, ki zanimajo obe deželi.

Ču En Laj o ciljih

sodelovanja med socialističnimi deželami

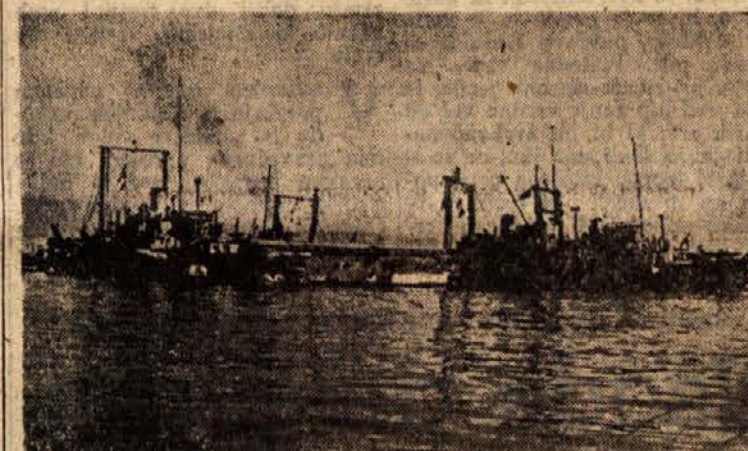
(Od našega stalnega dopisnika)

Varšava, 12. jan. V kongresni dvorani »Palače kulture« je Cu En Laj danes popoldne govoril na velikem mitingu. Na zborovanje sta prišla tudi Wladislaw Gomulka in Jusef Cyrankiewicz in drugi. Jusef Cyrankiewicz je govoril o poljsko-kitajskem prijateljstvu in medsebojnih odnosih obeh dežel. Rekel je, da mora postati Kitajska članica OZN. Govoril je o odnosih med socialističnimi deželami, pri katerih mora priti do izraza medsebojna kritika in izmenjava misli, kar lahko samo prispeva h krepitvi socializma.

Cu En Laj je med drugim dejal, da je temelj sodelovanja med socialističnimi deželami proletarski internacionalizem. Poudaril je potrebo po krepitvi socialističnega tabora na čelu s SZ.

»Kitajska vlada, partijska in ljudstva so mi naložili nalogo, da s svojim obiskom v SZ, na Poljskem in Madžarskem prispevam k utrjevanju socialističnega tabora.« Lahko se dogajajo napake, toda popraviti jih mora samo delavski razred. Treba je krepiti diktaturo proletariata, ker je to višja oblika demokracije.

Velik del govora je Cu En Laj posvetil imperialistični nevarnosti. Eisenhowerjeva doktrina je sestavni del podvojenih naporov imperialistov. Imperialistične težnje v Franciji in Veliki Britaniji se čedalje bolj krepijo, v Zahodni Nemčiji pa se obnavlja militarizem. Naloga socialističnih dežel je krepiti medsebojno sodelovanje na čelu s SZ in biti buden pred imperialistično nevarnostjo.

Očiščevalna dela na Sueškem prekopu naglo napredujejo. Na sliki reševalni ladji, ki dvigata potopljeni parnik v portsajdskem ustju prekopa

Francoske kolonialne skomine

New York, 12. jan. (Reuter). Na sinočnjem sestanku Skrbniškega sveta Generalne skupščine OZN sta bili v obravnavi dve resoluciji o Togu. Prvo je predložila Indija, ki se zavzema, da bi poslali v Togo posebno komisijo OZN. Proučila naj bi celotne razmere v tej deželi, ki je lani z referendumom dobila položaj avtonomne republike znotraj Francoske unije. Francija zdaj zahteva, naj se OZN odpove skrbništvu nad to bivšo nemško kolonijo. Večina delegacij je na dosedanjih

razpravah Skrbniškega sveta nastopila proti francoskemu predlogu.

Drugo resolucijo so predložile ZDA, Kanada, Danska, Dominikana, Peru in Tajska (Siam).

Po tej resoluciji naj bi prav tako poslali v Togo posebno komisijo OZN, ki pa naj bi proučila samo položaj, kakršen bi nastal »po praktičnem uveljavljenju državnoopravne ureditve Toga, in okoliščine, v katerih je bila uveljavljena«.

PRVO LETO KUBICKOVE VLADE V BRAZILIJU

PO POTI RAVNOVESJA

med težnjami leve in desnice

v gmothem oziru prilagodeva krizi in jo premaguje. V minulih enajstih mesecih Kubiček ni napravil nobenega čudeža v uresničevanju svojih obsežnih načrtov, na področju gospodarskega življenja še ni prišel daleč in na pragu novega leta je sam slikovito in realno opisal neštete nevednosti malega brazilskega človeka. Vendar pa je gospodarski položaj Brazilijskega zdaj dokaj utrjen.

Inflacije sicer še niso zaježili, pač pa znatno ublažili. Račune s tujino je Brazilijska zaključila ugodno. S kavo so imeli lani srečo. Prodali so jo mnogo in po ugodnih cenah. Tudi politika uvoza je bila smotrna, tako da je dosegla dežela do konca leta v zunanji trgovini prebitok nad 200 milijonov dolarjev, kar se že dolgo ni zgodilo.

Brazilijska mora sicer še zmeraj kupovati veliko petroleja v ZDA, vendar pa je domača petrolejska družba »Petrobras« podvojila svoja sredstva. Leta 1954 je lahko poslala na trg 5000 sodov nafte, lani pa že 25.000. Razen tega so razširili veliko državno jeklarno

»Volta Redonda«, tako da se je njena proizvodnja povečala od 750.000 na milijon ton jekla letno. Vlada je dobro uredila tudi vprašanje preskrbe dežele z žitom, tako da je kupila od ZDA na kredit kmetijske presečke, hkrati pa si na vse načine prizadeva, da bi Brazilijska sama pridelala čim več žita.

Politična stabilizacija

Tako je Kubičkova vlada ublažila največje težave in olajšala razmah brazilske industrijskega razvoja. Mračne napovedi opozicije se niso izpolnile. Zdaj ji bo čedalje težje agitirati proti vladi. Vlada koalicijske je v prvem letu dobro prestala preizkušnjo. Kubiček je dokazal, da dobro pozna tradicionalno brazilsko politično šolo taktiziranja med političnimi silami. Vlada je obdržala vse socialne pridobitve delavcev in zvišala minimalne mezde za kakih 60%. Na drugi strani pa je upoštevala tudi koristi in zahteve industrije. Zato ni obdavičala njihovih superprofitov, kar so nekateri politiki že zdavnaj predlagali.

Pač pa je še bolj povečala delež države v gospodarstvu. Kar se tiče zemljiške gospode, ki ima v rokah kavne plantaže in sploh vsu usodo brazilske vasi, vlada proti njej ni ukrenila nič radikalnega. Agrarne reforme sploh ne omenja. In vendar vsa vladna smer industrializacije dežele pospešuje konec veleposredniške blaginje v Brazilijski.

Na splošno je dosegla Kubičkova vlada dokaj stabilno politično ravnotežje, ki omogoča napredek dežele.

Atomske surovine in vojna oporišča

Kubičkova vlada si na vse načine prizadeva, da bi imela z Washingtonom čim boljše stike. Izvoz kave v ZDA prinaša Brazilijski glavne dolarske dohodke. V Brazilijski je investiranega tudi precej ameriškega privatnega kapitala, vlada pa bi ga rada pritegnila še več. Pač pa je odgovarjala pogodbe z ZDA o iskanju atomskih surovin v Brazilijski in njihovom izvozu v ZDA. Ta sklep je sprejel nacionalni svet varnosti pod Ku-

bičkovim predstvom na izrecno željo vojaških krogov ter po večmesečni gonji nacionalističnih in levih sil v parlamentu. Svet je sklenil za zdaj ustaviti ves izvoz urana in torija ter poskrbel, da bo Brazilijska sama izdelovala čista atomska goriva. Ustanovili so nacionalno komisijo za jedrsko energijo in ji dali na razpolago poseben sklad. Brazilske strokovnjaki pravijo, da so nedavno odkrila ležišča urana po sestavi rude najbogatejša na svetu.

V blazilski javnosti je dvignilo precej prahu prizadevanje ZDA, da bi dobile od Brazilijske na razpolago strateško važen otok, na katerem bi zgradile oporišče za dirigirane izstrelke. Nacionalistični krogi so takoj zavrnili to ameriško zahtevo. Sredi decembra je ameriški veleposlanik v Rio izrazil predsedniku Kubičku zaskrbljenost sprico počasnih pogajanj. Potem je predsednik nujno sklical sestanek ožje vlade in vojni ministrov. V načelu so sklenili ustreči prošnji ZDA. Pri tem je vsekakor imel vlogo mednarodni položaj, ki je nastal po napadu na Egipt in po dogodkih na Madžarskem. Brazilska vlada pa je zahtevala od ZDA, naj v večji meri zavarujejo brazilske koristi. Brazilijska naj bi obdržala suverenost nad otokom. Ameriška vlada je baje pripravljena sprejeti ta pogoje.

Jasja Almulji

BEDUINI HOČEJO VODO, NE NAFTE

ZA KOGA TEČE ZDAJ

»črno zlato« izpod arabskega peska

Kairo, januarja. Z različnimi sledovi številnih vozil na pesku je bila začrtana pušćavska pot. Ponekod so kazali njeno smer stari petrolejski sodi in v njihovi kratki senci so žele velike ujede. Nikjer namreč ni videti drevesa, ki bi s svojim hladom zavarovalo človeka ali žival pred pušćavsko vročino. Ujede se niti ganile niso, ko je prispel do njih naš jeep. Ponekod pa v tre-

Se danes, tako kakor že stoletja

nutkih svoje mrhovinarske razdraženosti celo napadajo posamezna vozila in se zaletavajo potnikom naravnost v obraz.

Beduini so zelo utrujeni in izčrpani. Poletje je sicer že pri kraju, toda piščo zimsko in pomladno deževje ni zadostovalo, da bi ozeleneli grmiči pušćavskih rastlin, s katerimi se hranijo sami in njihove črede. Okorni mladi velblodi so leno stopicili za karavano, ki se je pomikala v tropu po Arabski puščavi. Beduini so hoteli piti. Platnena vreča za vodo, pritrjena na robu jepea, je bila tisti hip zanje vredna več od zlatih zrn, ki bi jih zvrhano nasuli vanjo. Dali smo jim, da so si najprej izprali izsušena usta, potem pa so začeli piti vročo, toda sladko vodo. Tudi čredo je prevzel nemir, ker so velblodi začu-

tili v bližini vodo, ki so jo že več dni zamažali iskali. Na tej stoletni poti prehodijo v iskanju vode in zelenja dolge poti, presekane zdaj z geometrijsko ravnimi zemljepisnimi in državnimi mejami, ki jih je prinesel naš čas sem, na začetek Arabskega polotoka. Ta puščava je postala zdaj vir velikih bogastev, saj so tu pod pušćavskim peskom bogata ležišča »črnega zlata«.

mevanju mednarodnega političnega položaja na Blaznem vzhodu, kajti tu se bje že dobrih 30 let žilav in vztrajen boj za »črno arabsko zlato«, ki je skalilo že mnoga prijateljstva. Churchill je l. 1913, ko je bil prvi lord admiralitete, izjavil v angleškem Spodnjem domu: »Naša končna politika mora biti v tem, da postanemo lastniki ali da nekako kontroliramo vrelce ali črpanje nujno potrebne nafte.« Mnogi poslanci takrat niso razumeli globokega smisla Churchillovih besed in so zato angleško-perzijsko konvencijo o nafti izglasovali z malenkostno večino.

Kmalu pa so se pokazali prvi sadovi in Anglija je začela za Abadanom kontrolirati in se polasčati vseh takrat znanih petrolejskih vrelcev na področju Blaznjega in Srednjega vzhoda. Tako je imela po prvi svetovni vojni leta 1920 v rokah že tri četrtine svetovnih naftnih vrelcev. Ameriške petrolejske družbe so takoj začutile nevarnost konkurence in še istega leta so na konferenci v San Remu sklenile sporazum s Francijo, po katerem sta lahko skupaj dve deželi sodelovali v črpanju nafte v Iraku. Šele sedem let pozneje so ameriškim družbam dovolili, da so dobile tudi nekaj delnic iranske petrolejske družbe.

Irška petrolejska družba je onemogočila neki ameriški družbi, da bi dobila koncesije na Bahreinskih otokih, za katere je najprej dobila privolitve angleške vlade, ki pa jih je pozneje na pritisk iranske petrolejske družbe »skrajševali«. Ameriška vlada je prek svojega zunanjega ministrstva večkrat odločno protestirala proti odpiranju ameriškega kapitala s petrolejskih polj na Srednjem vzhodu. Po vrnitvi iz Jalta in sestanku s kraljem Ibn Saudom je predsednik Roosevelt sam zahteval od Angležev, naj razveljavijo tako imenovano »pogodbo rdečih črt«. Ta pogodba je določala, da ima vsak član iranske petrolejske družbe avtomatično pravico do 23,75 % delnic, če kdorkoli izmed podpisnikov konvencije razširi svojo dejavnost na kako drugo področje Srednjega vzhoda. Takrat se je začela močna ameriška ekspanzija na tem področju. Pri tem so sodelovale najmočnejše finančne skupine, ki so se investirale v črpanje nafte ogromna sredstva.

Leta 1952 je prišlo do zadnjega angleško-iranskega spora za nafto. Takrat so imele ameriške družbe v rokah že tri četrtine vseh naftnih vrelcev, angleški delež pa je znašal komaj 24 %. Po končanem sporu z Iranom so dobile ameriške družbe velik delež tudi v

bivši anglo-iranski družbi, v kateri poprej sploh ni bilo ameriškega kapitala.

Tudi sedanji spori na jemenjskih mejah imajo svoje korenine v dolgoletnem sporu med ameriško in angleško petrolejsko družbo. Tako ni težko razumeti, zakaj je postal zdaj Blazni vzhod področje, na katerem vesile čedalje bolj tekmujejo, se potegujejo za prijateljstvo Arabcev ali pa skušajo nasilno obnoviti svoje nekdanje pozicije. Boj med ameriškim in angleškim kapitalom, investiranim v petrolejske vrelce, je čedalje ostrejši. Američani si na vse načine prizadevajo, da bi ga izpodrinili Angleže. Hkrati pa za 90 milijonov prebivalcev Blaznjega in Srednjega vzhoda petrolej še zmerom ne pomeni nič drugega kakor nemire, vojne in čedalje manj gotovo prihodnost. Od leta 1936 do leta 1946 je število prebivalcev naraslo za 12 milijonov, površina orne zemlje pa samo za 10 %. »Črno zlato« ni pripomoglo k izboljšanju življenja in zato kmetje in Beduini sanjarijo o prekopih sladke in pitne vode, ne pa o gosti mastni nafti, ki odteka po dolgih naftovodih in ladjah daleč v tuje dežele.

Zdravko Pečar

London, januarja. V rastočem kopičenju Macmillanovih življenjskih, ki od vseprek polnijo stolpe in strani londonskih časnikov, naletimo tudi na znano anekdoto o mladem grenadirskem podčastniku Macmillanu in Sofoklejevi »Antigoni«.

Ta anekdota slove: Ko je bil Macmillan v prvi svetovni vojni na flandrijski fronti že tretjič ranjen, je ostal polnih 12 ur na ogroženem »vmesnem« prostoru, ki ni last nikogar, kajti bolničarji se z nosili niso upali tja, da bi ga rešili. Šele ko je nastalo kratko »zatišje«, so prišli, da bi odnesli preživele britanske vojake, in so našli med trupli in umirajočimi ranjenega gardista, ki je mirno bral Sofoklejevo »Antigono«. Kajpak v grščini...

Zgodba je po vsej priliki iz trte izvita, postala pa je vendarle popularna, ker do pičice ustreza liku, ki ga je sedanji mandatar za sestavo nove britanske vlade vse življenje skrbno negoval. Osebnost hrabrost in malomarno vedenje, staromodna zunanost in visoka kultura — vse to so sestavine mite »o Macmillanu«, enem poslednjih iz tako imenovane »izgubljene generacije«.

Ce je zdaj anekdota o Macmillanu in »Antigoni« spet na sporedu, se to vsekakor ni zgodilo zato, ker bi obudovali novega mandatarja hoteli, na bi se zdaj poglubil v branje antičnih tragedij, marveč zato, ker se ne deajo, da bo tudi tokrat »med

Grenadir in Antigona

»v deželi z mlinskim kamnom preteklosti okrog vratu«

London, januarja. V rastočem kopičenju Macmillanovih življenjskih, ki od vseprek polnijo stolpe in strani londonskih časnikov, naletimo tudi na znano anekdoto o mladem grenadirskem podčastniku Macmillanu in Sofoklejevi »Antigoni«.

Ta anekdota slove: Ko je bil Macmillan v prvi svetovni vojni na flandrijski fronti že tretjič ranjen, je ostal polnih 12 ur na ogroženem »vmesnem« prostoru, ki ni last nikogar, kajti bolničarji se z nosili niso upali tja, da bi ga rešili. Šele ko je nastalo kratko »zatišje«, so prišli, da bi odnesli preživele britanske vojake, in so našli med trupli in umirajočimi ranjenega gardista, ki je mirno bral Sofoklejevo »Antigono«. Kajpak v grščini...

Zgodba je po vsej priliki iz trte izvita, postala pa je vendarle popularna, ker do pičice ustreza liku, ki ga je sedanji mandatar za sestavo nove britanske vlade vse življenje skrbno negoval. Osebnost hrabrost in malomarno vedenje, staromodna zunanost in visoka kultura — vse to so sestavine mite »o Macmillanu«, enem poslednjih iz tako imenovane »izgubljene generacije«.

Ce je zdaj anekdota o Macmillanu in »Antigoni« spet na sporedu, se to vsekakor ni zgodilo zato, ker bi obudovali novega mandatarja hoteli, na bi se zdaj poglubil v branje antičnih tragedij, marveč zato, ker se ne deajo, da bo tudi tokrat »med

trupli in umirajočimi« na ogroženem »vmesnem« prostoru, ki ni last nikogar, ohranil vso prisebnost in mirno kri.

Večina konservativne javnosti je pozdravila Macmillana kot rešnika, ki pričakujejo od njega modrosti in neustrašenosti, veličine duha in samozvesti.

Na skrajni desnici pa gledajo Macmillana s troho pomislekov. Tako opozarjajo na njegove »zablode zmerneža« (anekdota pač dovolj priča o njegovi ravnodušnosti) — za takšno »zablodo« imajo na primer favoriziranje sodelovanja z evropsko celino na škodo imperija. Se pa ne deajo, da bo, ko bo »najvišja odgovornost morebiti vplivala nanj, da bo spremenil svoja stališča.

Liberalni »Manchester Guardian« ne prikriva, da se nad Macmillanovo izvolitvijo še malo ne navdušuje. Macmillanova zmaga nad Butlerjem, pravi, je zmaga desnega krila konservativne stranke, ne pa progresivnih sil, zmaga tistih, ki težijo nazaj, ne pa naprej.

Kaj pa pravijo k Macmillanu laburisti? »Daily Herald« je malce presenetil svoje bralce, ko je zapisal, da je Macmillan najslabši ministrski predsednik, ki bi ga mogli dobiti, gledano s stališča nacionalnih koristi. »Z Macmillanovo izvolitvijo« je ostala ta dežela z mlinskim kamnom preteklosti okrog vratu.

K. Timotijević

NA ČIGAV RAČUN

je nastalo nemško »gospodarsko čudo«

Bonn, januarja. Izraz »nemško gospodarsko čudo« ni več v modi. Pet let je zadostovalo, da so se ljudje nehali čuditi, kako hitro si je Zahodna Nemčija gospodarsko opomogla. Zdaj vzbuja to »čudo« v mnogih velik strah. Ljudje so začeli govoriti o nemškem »bavbavu«. Kdor še dvomi o tem, naj vpraša angleške trgovce v Afriki, Pakistanu, Indiji, na Blaznjem ali Daljnem vzhodu ali kje drugje, pa mu bodo pojasnili, za kaj gre.

Gospodarske bilance za minulo leto še niso izdelane, vendar pa je približno že znano, kako se je nemško gospodarstvo lani razvijalo. Zahodnonemški kosmat družbeni proizvod je narasel na 179,2 milijarde mark (predlanski je znašal 164 milijard), čisti družbeni proizvod pa od 126,2 na 136,6 milijard. Družbeni proizvod na prebivalca se torej giblje v Zahodni Nemčiji okrog 700 dolarjev. Zahodna

Nemčija je dosegla lani najvišjo stopnjo zaposlenosti v svoji zgodovini. Zaposlenih je imela nad 19 milijonov. Brezposelnih pa je bilo ob koncu leta samo 2 %.

Ce označimo leto 1936 s 100, je indeks industrijske proizvodnje lani narasel na 211, čeprav je bil prirastek malone dvakrat manjši kakor predlanskim. Samo v strojni industriji je znašala vrednost proizvodnje 17,5 milijard mark. Dobro tretjino izdelkov je Zahodna Nemčija izvozila. Industrija jekla, železa in premoga je dosegla nove vrhunce. Iz 111 plavčev je prišlo lani 17,6 milijona ton surovega železa. Jekla so izdelale jeklarne 33,2 milijona ton ali 8,7 % več kakor predlanskim. Količina nakopane premoga je narasla na 134,3 milijona ton. Ni pa še dosegla rekordnega leta 1938. In vendar je morala Zahodna Nemčija lani uvoziti 10 milijonov ton dragega ameriškega premoga. Proizvodnja električne energije je znašala 82 milijard kWh, od tega 85 % iz termocentral.

Nekako ob istem času, ko so začeli ljudje govoriti, da doživlja Zahodna Nemčija »gospodarsko čudo«, je imela Nemška banka prvirat po vojni 116 milijonov mark zlate rezerve. Zdaj leži v njenih zakladnicah v zlatu in devizah 18 milijard mark, oziroma dobrih 5 milijard presežkov nad vsoto mark v obtoku. S tem presežkom zlata in deviz lahko Zahodna Nemčija krije svoj normalni izvoz v osmih mesecih, da ji ni treba izvoziti niti enega žigalnika.

Zato je delno razumljivo, da se minister za gospodarstvo prof. Erhard pritožuje, da je uradni tečaj nemške marke nasproti ostalim valutam neutemeljeno prenežen. Nemška marka se je solidno ugnezdila takoj za ameriškim dolarjem in svobodnim švicarskim frankom. Nemci si zadovoljno manejo roke, da je njihova marka prekosila angle-

ški funt. Zahodna Nemčija je izvozila in uvozila lani za 59 milijard blaga ali za 9 milijard več kakor predlanskim in trikrat več kakor leta 1950. Vrednost uvoza je znašala 28 milijard, vrednost izvoza pa 31. To pomeni, da je šla vsaka tretja marka v obliki blaga iz Nemčije.

Kako pa Nemci pojasnjujejo te uspehe? Predvsem njihov uvoz zaostaja za izvozom, kar je v načelu spriču cen na domačem trgu nezazeleno. Vlada agrarna politika je namreč z visokimi zaščitnimi carinami onemogočila potrebni uvoz kmetijskih pridelkov, ki jih imajo na razpolago mnogi kupci nemškega industrijskega blaga. Medtem je uvoz industrijskih izdelkov narasel trikratno, kmetijskih pridelkov, ki jih primanjkuje, pa samo dvakratno. Razen tega je nemško blago razmeroma poceni, ker vrednost drugih valut pada, povrh pa so še roki dobav v nemški industriji izredno ugodni, ker še ni preobremenjena s proizvodnjo orožja.

Strokovnjaki bonnske vlade trdijo, da nemški narod še nikoli v svoji zgodovini ni imel v povprečju tako dobrega življenjskega standarda kakor lani. In prav zato je treba za boljše razumevanje skrivnosti in osnovne značilnosti nemške delovne in proizvodne stvarnosti ter miselnosti nemškega delavca navesti podatke o povprečnem zaslužku na uro v nekaterih najbolj razvitih evropskih deželah. Če vzamemo za Svico indeks 100, tedaj zaslužijo: Sved 130, Anglež 88, Francos 73, Nemec 68, Italijan 48, ali izraženo vse to v švicarskih frankih Sved 3, 33, Švicar 2,56, Anglež 2,26, Francos 1,88, Nemec 1,74, Italijan pa 1,22. Skrivnosti torej tu ni. Nemški delavec dela z največjo vno in navdušenjem, stavka pa najmanj navdušeno. Nemški delavec se brez godrnjanja sprizani z razmerami, v katerih živi. O. Milčević

Refinerije v Abadanu

TRENUTNI PROBLEM MADŽARSKEGA GOSPODARSTVA

Usoda delavcev je v rokah rudarjev?

(Od našega posebnega dopisnika)

Budimpešta, januarja. Pomankanje premoga in električne energije ter s tem povezana brezposelnost sta trenutno bržčas dva najbolj pereča gospodarska problema Madžarske. V Budimpešti so objavili razglas predsedstva madžarskih svobodnih sindikatov, ki govori prav o tem. Razglas opozarja na to, da so v gospodarstvu težavni problemi, iz objektivnih razlogov, da je pomankanje premoga in električne energije povzročilo gospodarsko nezaposlenost. V razglasu so tudi predlogi, kako bi omilili posledice takšnih motenj.

Voditelje v podjetjih in v gospodarstvu nasploh so pozvali, naj z uporabo notranjih rezerv najdejo možnosti za zmanjšanje brezposelnosti, naj z boljše razporeditvijo znotraj podjetja obdrže na delovnih mestih čim več delavcev, zlasti strokovnih. V okviru ukrepov, ki bi mogli olajšati sedanjo stanje, priporočajo svobodni sindikati tudi plačane ali neplačane letne dopuste, ki naj bi jih delavci zdaj izkoristili. Dalje priporočajo javna dela, zlasti v Budimpešti. Sindikati pozivajo tudi delavske svete v podjetjih, naj ukreduje vse, kar je v njihovih močeh, da se zmanjša brezposelnost.

Več premogal!

Rudarje v madžarskih premogovnikih so zadnje tedne ponovno opozorili, da je ureditev gospodarskih razmer odvisna predvsem od njih. Tudi sindikati so jim poslali razglas, v katerem jim opozarjajo, naj naprej čim več premoga, hkrati pa so se jim zahvalili za dosedanje uspehe. Kaj pomeni sleherni tona premoga, kažejo statistični podatki. Vsak vagon premoga zagotovi na splošno 6 delavcem zaposlitve za dober mesec dni, v strojni industriji 15 delavcem, v lahki pa 23. V razglasu je rečeno, da

POZIV ČRNCVE
EISENHOWERJU IN NIXONU

New York, 12. jan. (Reuter). 66 ameriških črncv in 9 južnih držav je danes brojavno terjalo od predsednika Eisenhowerja in podpredsednika Nixona, naj obiščeta Jug in osebno pomagata v boju proti segregaciji. V brojavkah poudarjajo, da se bosta lahko sama prepričala, da »črnce gospodarsko bolj kotajo, z njimi grdo ravna in mečejo bombe na njihove hiše.«

KONEC STAVKE
NA PACIFIŠKI ZVEZI

Ottawa, 12. jan. (AP). Stavka 79.000 železniških delavcev se je po 10 dneh zaključila. Železniški promet na eni izmed obeh kanadskih medkontinentalnih prometnih zvez je bil danes obnovljen. Stavko je organizirala Zveza kurjancev in strojevodij, v protest proti zahtevi pravnih družb, da je treba zmanjšati število kurjancev na parnih lokomotivah, in s zahtevo po svlašanju mezd.

Potrebno je varčevanje

V takšnem položaju namerava vlada uveljaviti več ukrepov, da bi se gospodarske razmere v deželi zboljšale. Med drugim je izdala uredbu o varčevanju. Znižati hoče predvsem izdatke za administracijo in državno upravo. Izdatke za službena potovanja po deželi bodo znižali na polovico, za potovanje v tujino pa za 30 %. Odslej bodo bolj pazili tudi na uporabo državnih avtomobilov itd. Vse stipendije bodo revidirali, ker se zdi vladi neumestna praksa, da je nad 90 % študentov stipendiranih. Brezplačna delavska okrevilašča bodo odpravili in jih prepustili turističnim organizacijam. Tudi ti ukrepi bodo pripomogli k ureditvi gospodarskih razmer v deželi.

M. Bratič

S citati ni moč niti za spoznanje premakniti družbenega razvoja ne naprej ne nazaj. Po našem mnenju s citati ni moč pojasniti sodobnih pojavov v razvoju socializma, če ne analiziramo prav teh pojavov, tega družbenega razvoja v njegovih konkretnih oblikah. Boriti se s citatologijo torej pomeni — z gledišča razvijanja koristne razprave o spornih vprašanjih — skoraj isto kakor molziti kozla v rešetko, kakor bi rekel Plehanov. Če bi pa kdo že rad kaj dokazal ali pojasnil s citati, jih je treba uporabljati korektno. Naš kritik A. Rumjancev, glavni urednik revije »Komunist«, glasila CK KP Sovjetske zveze, ne spoštuje tega starega pravila. V njegovem članku z naslovom »Socialistična stvarnost« in »Teorije« tov. Kerdelja kar mrgoli primerov, ki to dokazujejo.

Kardelj v nasprotju z resnico trdi, da sta bila ustanovitelja marksizma pristaša procesa socialističnega razvoja prek razvijanja združenja proizvajalcev. Ne pri Marxu ne pri Engelsu ne najdemo

nič podobnega. Prvič, nadaljuje Rumjancev, sko sta Marx in Engels govorila o združenju proizvajalcev, sta mislila na zaključno komunistično družbo, v kateri ni nobenih razredov in razrednih razlik in v kateri dejansko ostanejo proizvajalci — delavci. Lenin se je v boju z anarhosindikalističnim skliceval na Engelsa in poudaril, da govori Engels o komunistični družbi in na najpopolnejši način razmeji obdobje, ko so še razredi in obdobje, ko jih ne bo več. Drugič, ko sta ustanovitelja marksizma pisala o združenju, sta govorila o enotnem združenju, v katerem pomeni svobodni razvoj slehernega pogoj za svobodni razvoj vseh, to se pravi o zaključni enotni komunistični družbi, ne pa o množici razkropljenih združenj proizvajalcev, kakor si je to zamisljal Proudhon.

Tako piše Rumjancev. Marx in Engels sta skicirala svoje temeljne misli o državi prehodnega obdobja šele po izkušnjah Pariške komune, to pa je bil zgodovinski nauk Komune. Marx in Engels govorita o »združenjih delavcev v vsaki posamezni tovarni; o njihovem združenju v veliko zvezo« in izrecno pravita, da je to »organizacija, ki mora naposled privedi do komunizma«. Ne gre torej samo za »enotno združevanje in za »zaključno enotno komunistično družbo, kakor trdi Rumjancev, marveč za komuno, ki je bila šele prišla na krnilo. »Sam obstoj komune je prinesel kot nekaj samo po sebi razumljivo krajevno samoupravo, toda ne več kot protitež državne oblasti, ki postane zdaj odveča,« pravi Marx. Engels pa je v uvodu k »Državlanski vojni v Franciji« med drugim napisal, da »država

Kdo nasprotuje resnici?

Marxove in Engelsove misli o združenju proizvajalcev

Engels sta skicirala svoje temeljne misli o državi prehodnega obdobja šele po izkušnjah Pariške komune, to pa je bil zgodovinski nauk Komune. Marx in Engels govorita o »združenjih delavcev v vsaki posamezni tovarni; o njihovem združenju v veliko zvezo« in izrecno pravita, da je to »organizacija, ki mora naposled privedi do komunizma«. Ne gre torej samo za »enotno združevanje in za »zaključno enotno komunistično družbo, kakor trdi Rumjancev, marveč za komuno, ki je bila šele prišla na krnilo. »Sam obstoj komune je prinesel kot nekaj samo po sebi razumljivo krajevno samoupravo, toda ne več kot protitež državne oblasti, ki postane zdaj odveča,« pravi Marx. Engels pa je v uvodu k »Državlanski vojni v Franciji« med drugim napisal, da »država

pravzaprav ni nič drugega kakor stroj, s katerim en razred zatira drugega, in sicer v demokratični republiki prav tako kakor v monarhiji. V najboljšem primeru je država zlo, ki ga podeduje proletarijat potem, ko je zmagal v boju za svoje razredno vladanje. Ustanovitelj marksizma sta se torej mnogo ukvarjala s procesom socialističnega razvoja prek razvijanja združenja proizvajalcev in komunalne samouprave, kar Rumjancev tako odločno zanika. »Skrivnost Pariške komune,« piše Marx, ko analizira njeno družbeno razliko, »je bila v tem: to je bila v bistvu vlada delavskega razreda, sad boja proizvajalskega razreda proti prisvajalskemu razredu, to je bila naposled najdena politična oblika, v kateri se je lahko uresničila gospodarska osvoboditev dela.«

Vse, kar sta Marx in Engels napisala o Pariški komuni, je bilo prežeto s temeljno idejo, da sta združenje neposrednih proizvajalcev in komunalna samouprava celici družbene ureditve v prehodnem obdobju. Drugič, da je prav to pot k organiziranju proletariata kot vladajočega razreda. In tretjič, Marx in Engels sta že takrat opozorila delavske gibanje na »zgodovinski nauk« Komune, ki je prav v tem, da je bila Komuna »naposled najdena politična oblika, v kateri se je lahko uresničila gospodarska osvoboditev dela.«

Da se Rumjancev zavzema za znano Stalinovo formulo: »Diktatura proletariata pomeni krepitev države in državnih funkcij (kar neogibno privede do birokratizma, kar najbolje dokazuje stalinistična praksa), to je njegova pravica. Ni pa korektno, da se pri tem sklicuje na Marx in Engelsa, da ju popravlja ali jima pripisuje tisto, česar nista rekla in mislila. In da bo ironija še večja, dela to v imenu marksizma.

R. Vujović

V OSRČJU TREH DOLIN

Kolon in papež se pretepata

Traberka pa se je rodil

Današnjega Dravograda bržkone ne bi bilo, ali pa bi drugače nastajal, če ne bi bilo trmasti grofov Trušenskih. Prišli so gospodje ob Dravi navzdol, obstali na ravnici nad reko, kjer staknejo dolge vratove tri doline in rekli: »To je zdaj naš!»

Postavili so grad na vzpetini, pod vnožjem Košenjaka, in si zadovoljno pomeli roke: nad gradom sočni gozdovi, ob Dravi lepa ravnica, pa cesta, ki ne more nikamor drugam, kot mimo grajskih hlapcev. »Tamle bomo postavili most, tja pa mitnica« so rekli Trušenski. »Gospoda, odprimo možnole!«

A samo zapovedovati, lenuhariti in odirati gospodje Trušenski niso mogli. Stari Kolon Trušenski se je v letu Gospodovem 1170 spomnil svojih grehov in vele podložnikom, ki so se nagnili pod gradom, pozidati cerkev. Ljudje so prišli za delo, prinašali les in kamenje, se znojili in preklinjali gospoda grofa in zidali cerkev na čast svetniku Vidu.

Kolon Trušenski se je zasmel v brk. »Ne boš me, lisjak!« je rekel. Oborožil je hlapce in se poslej pretepal s krdeli samostanskih hlapcev, ki so jih pošiljali Sentspavelčani nadenj, da bi spustili duše za sveto stvar. Kajpak, ne vemo, koliko duš je tista leta poromalo na oni svet zaradi dravograjskega gradu, njiv, bledov, telet, prascev in kokoši. Vemo samo to, da v tej bitki ni nihče zmagal. Pač, zmagal je Traberka, ki se je že deset let pozneje prekrstil v trg — v Inforo Traberh.

Trušenski gospodje in sentspavelski menihi so v poznejših časih še večkrat porivali drug drugemu sulice v črevesa. Razume se, da so jih največkrat skupili tisti, ki niso bili nič krivi — hlapci. Gospodje so potem nekoliko popustili, a zaradi mostnine in drugih privilegijev so še dolga desetletja bili »rihterj« po zadnji plati. Ko je slednjič prišel v Traberka župnik in je s Trušenski sklenil premirje, je bil volk sit in koza cela. Traberčani pa so si lahko na skrivaj prepevali:

Našemu fajmostru se zdaj dobro [godi] mu ni treba v kajži haužvati. Pri našem grofu v purgi sedi, si vino ferguna ino boljše reči.

Poslej so gospodje zabadali sulice v masne kapune in živeli spodobno krščansko življenje. Spominov nanje ni mnogo ostalo. Razen stare cerkve sv. Vida in razvalin gradu trušenskih gospodov. Ostal je samo Traberka, ki so ga tu in tam še spremenili v Trabhuk ali Traburg, a še ta je v novejših časih izginil iz uradnih knjig.

Kot nas torej uči zgodovina, se je rodil Dravograd v hudih porodnih krčih.

Upor v posojilnici

Mnogo Drave in Meže je odteklo v tuje kraje od tistih časov, ko je zadnji Trušenski pobral z nogo in se od-

In je kmalu prevladalo: »isa kuma, hota gonga...«

Slovenska govorica je v Traberku oživila. Umaknila se je proti Ojstrici, Trbonjam, Cernečam, Libeličam in Strojni. In tisti »da šustac«, »da birgermasta« in »da kulturbund obman« so rinili za njo, da bi jo pregnali tudi od tam. Tam pa se je uprla in nihče ji ni mogel do živega. Poskušala je Súdmarka, pa Schulverein in Feurwehr s cekini in tolarji. Slovenska govorica se ni dala niti kupiti niti prodati. Po dimnicah, za zapečki, v sajastih bajticah so ljudje vselej znali svojo: N'mav čriez izaro...

Gospodje v Traberku so iz leta v leto bolj pritiskali in proglasili svojo »Heimatreue«. Ne samo v besedah. Nastavljali so pasti, dajali posojila in poganjali kmete na boben. Življenje je obviselo na tanki niti. Tedaj so kmetje s hribov, Tolstega vrha, Košenjaka in celo iz Kotelja privreli v Dravograd in zabrusili traberški gospodi:

»Dol z nemškim kapitalom! Zivela slovenska hranilnica in posojilnica!«

Koledarji so takrat pisali leto 1888.

Ni bilo lahko. Kmetje so kljub vsem jurišem traberške gospode vztrajali. Sredi trga so si dvanajst let pozneje kupili lastno hišo za hranilnico. Zgradili so si trdnjavo, ki jih je obvarovala narodnostne in gospodarske smrti.

Ta hiša še danes stoji. V njej imata svoje prostore združena trgovina in dvavograjska kmetijska zadruga. Danes ne razbijajo na njej šip traberški nemškutarski fakini. »Da šusterji, da kaufmani, da birgermasterji in da obman« so izginili kot južni sneg.

En dan na dravograjskih cestah

Koliko je teh spominov! Človeku se ponujajo povsod, obuja jih, razmišlja o preteklosti, da bi razumel sedanjost. In ko se slednjič zave, da je vse težko minilo, se sprašuje, kaj bo jutri.

Kdor je poznal Dravograd pred desetimi, dvajsetimi leti, ga bo danes težko prepoznal. Hidro-

šlo drugače, koliko samostojnih kmetov bi še bilo po hribovju nad Dravo? Koliko bi jih prišlo na boben, da ni bilo revolucije? Konzumne bukvice, zapiski »kaufmanov« in lesnih trgovcev so na srečo zgoreli v njenem požaru.

»Očka, kako je?« vprašujem kmeta.

»Slabo.«

»Tovariš, kako je?« vprašujem delavca.

»Slabo.«

Ustavim se nad Mežo in gledam novo hidrocentralo, nova poslopja. Stejem nove delavske hišice in primerjam. Kdaj so v Dravogradu sezidali več hiš, kot v poslednjih desetih letih? Nikoli! Nekatje v Libeličah slišim iz kmetke hiše radio. So ga imeli tudi pred vojno? Smešno vprašanje! Ali ni potem dobro pogledati tudi v preteklost? Ali nam res ne more nič povedati? Saj življenje nikoli ni bilo — pesem...

Toda stopimo ta dan po trdih dravograjskih cestah. Nikar si delati utvar! Čas je šel naprej, potrebe so drugačne, želje večje. Res, ni še dobro! Kmetje po hribovih še vedno ne vedo, kaj in kako naj delajo, da bo njihovo gospodarstvo koristno zanje in za druge. Tudi jaz ne vem, nisem kmetijski strokovnjak! Če kaj vem, potem je to samo vprašanje, kaj drugi mislijo o napredku in smeri razvoja planinskega kmetijstva? Kdaj bomo tu kaj temeljitega povedali? Vsako leto slišim o velikih melioracijah in podobne dolgoročne zadeve. Ali je res tako dobro, da se ukvarjamo z dolgoročnimi investicijami, namesto da bi se popelj s tem, kar imamo, kar je treba zboljšati, da bo dalo več in čimprej. Sicer pa, čemu biti nestrepen?...

No, o delavcu, ki prav tako meni, da je slabo, ne bom posebej modroval. Ze mnogo se je o tem pisalo in govorilo zadnje čase. Samo tale zapisek: potrebujemo gospodarske instrumente, take, ki bodo lepo uglašeni, ki ne bodo povzročali disharmonije, kadar je treba pametno normirati in plačevati opravljeno delo.

To je potrebno povsod, ne samo v Dravogradu.

In še kaj kritičnega?

Da! Na primer: čemu naj bi imela dravograjska občina 23 plačanih uradnikov? Ne bi kazalo raje tih, ki so zdaj zaposleni, bolj plačati, da bi z večjim veseljem več naredili?

No, vmes je še cela vrsta »kritičnih« težav. Spisek je zelo dolg, mi pa ga skrajšajmo:

- stanovanja
- vodovod
- turistični objekti
- komunalne naprave
- šole, dvorane, igrišča...

Razen objektov je treba nemara spremeniti še kakega človeka, aktivista, ki ga je čas prehitel. So takšni, ki radi tožijo, da imajo preveč funkcij, da so samo oni strašno obremenjeni, sicer pa se boje, da ne bi katere zgubili...

In morajo biti povsod zraven, sicer pride socializem v nevarnost. In morajo veliko govoriti o izobraževanju »mas«, čeprav sami ne preberejo nobene knjige in se ne ganejo niti na prireditve in

podobne predstave, kjer se »masa« že izobražujejo.

Vmes še v Dravogradu srečate kakega duševnega hlapca bivših traberških »da birgermasta« itd., ki rad zabrenka na strune dobrih starih časov. Prepričevati, spreminjati? Nima smisla! Zapečatiti mikrofoni!

Zvečer je sprehod po dravograjskih cestah sklenjen. Pred mano so obrazi tiste večine ljudi, ki žive skromno, v zatišju, za katere marsikdaj ne vemo, da so sposobni »razmisliati« o velikih stvarih. Vendar je vse to, kar sem napisal o Dravogradu, o tem kraju v osrčju treh dolin, samo pripoved ljudi, ki sem jih srečal v tem dnevu. Ali ni v njihovih pripovedih cela zakladnica življenja?

Na elektrarni in na drugi strani Drave prižigajo luči. Vlak se premakne in zasope, luči zamigotajo na jezerski gladini in v njihovem odsevu še poslednji vztrepetajo pretrgani spomini minulega dne. Nato jih zapisujem v beležnico.

Napisal: Drago Vresnik

Drobni zapiski

● Dravograd ima zdaj dvoje jezera. Eno je nad dravograjsko hidrocentralo in se razteza proti državnii meji, drugo sega do kraja od vuzenške elektrarne. Zaradi tega so postali Dravograjčani vneti ljubitelji vodnega športa. V poletnih dneh plojevo po jezerski gladini čolni, jadralci in celo barke na motorni pogon. Za Dravograjčane, ki se zelo trudijo za poživitev turizma, pomeni oboje dravskih jezer veliko pridobitev.

● Pred dvema letoma so v Dravogradu dogradili eno najmodernejših pekarn na Koroskem. Kapaciteta pekarn je tolikšna, da lahko krijejo potrebe celotne občine in še sosednjih krajev.

● Dravograjska mladina je najbolj navdušena za avto-moto šport. Ze nekaj let uspešno deluje Avto-moto društvo, ki je vzgajilo že na desetine šoferjev.

● Dnevno pelje skozi Dravograd, prihaja ali odhaja tudi dvajset tovornih in potniških vlakov. Podobno potniškega prometa zelo poživijo motorni vlaki iz Celovca, ki ima preko Dravograda tranzit za Labodsko dolino.

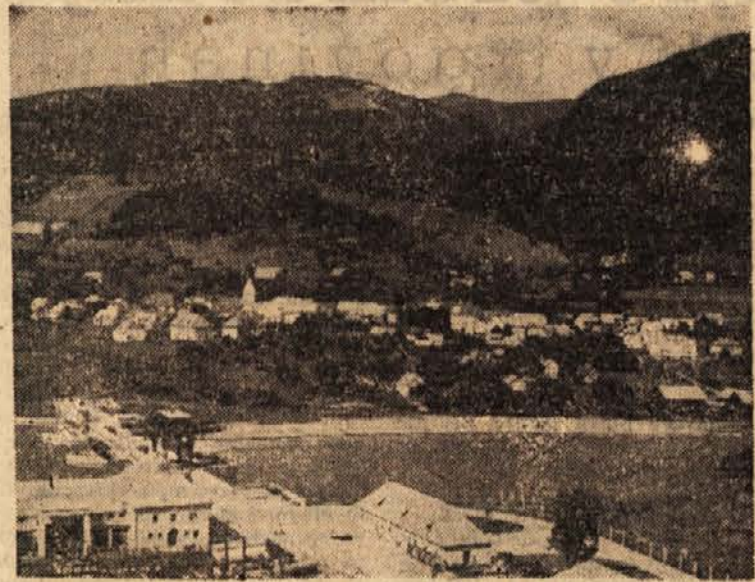
● Dravograjčani že več let iščejo zobozdravnika. Imajo zdravstveno ambulanto, splošnega zdravnika, takega, ki bi jim popravljal zobe, pa ne morejo dobiti. Baje bi mu dali vse na razpolago. Kdo se bo javil?

● V Dravogradu imajo samo eno dvorano. V njej ima stalne predstave kino. Se ta dvorana je v stanem poslopju Okoliški kraji bodo Dravograd kmalu prehiteli. Trbonjčani gradijo svoj Zadrugi dom, v Sentjanju pa so člani Zveze borcev lani odprli svoj Dom, ki sodi med največje in najlepše v Mislinjski, Dravski in Meziški dolini. Dravograjčani jim to zavidajo in jih želijo posnemati. Pa bo to kmalu?

● V dravograjski občini so osnovne šole v Dravogradu, Libeličah, Trbonjah, Sentjanju, Cernečah in Ojstrici. Imajo tudi otroški vrtec. Vse šole imajo manj razredov, kot bi jih potrebovale. Niti ena šola nima primerne telovadnice ali športnega igrišča. Brčkone najstarejša in najslabša je dravograjska šola Dravograd, potrebuje novo šolo.

● V vsej občini je samo en turistični in gostinski obrat, ki ima urejene lokale in prenočišča. To je »Hotel Košenjak« pri kolodvoru. Kapaciteta tega hotela pa je premajhna, ker je zaradi železniškega križišča promet izredno velik.

● Kakšni so Dravograjčani v statistiki? Pri rojstvih in smrtih držijo ravnotežje. Letno se rodi okoli 70 otrok, prav toliko je tudi smrtnih primerov. Tudi porok je letno okrog 70. Ločijo pa se po trije pari. Kaže pa, da ženino primanjkuje, saj je v občini 250 žensk več kot moških.

Dravograd — kraj v osrčju treh dolin

Tedaj so šentpavelski menihi staknili glave. »Sveta nebesa.« so rekli, »kdo je dovolil grofu pozidati grad in cerkev na naši zemlji. To je vendar vse naše; podarjeno nam, ki imamo skrb za osem svetov, za posvetne dobrine pa se ne menimo. Grof nam je ukradel zemljo, ker veruje samo v žito, prasce, teleta in kokoši, za cerkev pa se ne meni. Pozidal je cerkev, ki ni cerkev. Kako naj bo cerkev, če mi v njej ne bomo ofrta pobirali — zaradi življenja na onem svetu. Greh, greh... Napišimo presvetemu papežu pismo!«

Prevzvišeni papež v Rimu, ki prav tako ni skrbel za posvetne dobrine, je na kratko razsodil: »Trušenske pregnati! Iz cerkve izključiti! Grad podredit! Cerkev v imenu Sentspavla posvetiti!«

pravil za spominom svojih dedov. Mnogokaj se je potlej zgodilo. Gospoda se je spreminjala, menjavala baržunaste stolčke in svoj poklic. Celo župniki so postali drugačni. Tedaj, ko so lutrovi ljudje križarili po naših krajih, je cel proštijski kapitelj pokazal papežu figo in se poluteranil. Pa to se Traberku ni kdo ve kako poznalo. Huje je bilo potem, ko so začeli ob Dravi navzdol prihajati tuji prišleki.

»Nemški žnidar je prišel,« so rekli ljudje.

»Nemški bognar je prišel.«

Vsak dan jih je bilo več. Menjavali so se obrazi in govorica.

»Da šuster isa kuma,« so rekli novi ljudje.

»Da birgermasta a.«

Duh Sabodinov

Tisti, ki so jih Malgajevi vojski po prvem svetovnem požaru prestrašili in razgnali, so na nesrečo še enkrat imeli priložnost, da poravnajo stare račune. Prišli so na blinčiranih vozilih, z zmešanimi križi na zastavah in zmešanimi žiluzijami v glavah. Začeli so temeljito: selitve, streljanja, obešanja... Vse je bilo vnaprej pripravljeno, zapisano, preračunano. O njihovih zločinih še danes v grozi pošumevajo in pripovedujejo Dularjevi, Sušnikovi in Cerneški gozdovi. Nihče ne bo zvedel, koliko svetlih in upajočih oči partizanov in talcev je ugasnilo v krvavih nočeh.

Danes spominjajo na vse krvavo in minulo spomeniki in plošče. V tihih vasi ob meji, v samotnih Libeličah, stoji najbolj pretresljiv kamniti spomin. Časi se spreminjajo, z njimi ljudje. Nekoč so okoličani z bregov, ki so zavidali Libeličanom lažje življenje, vedeli o njih povedati marsikaj, kar jim ni bilo v čast. Govorili so o libeliškem purgarstvu in o tem, kako znajo libeliški »veljaki« zapravljati denar. V Dravogradu so si izmislili celo znan izrek: »Pognite mize, Libeličani prihajajo.« Toda v vojni so se spremenili tudi Libeličani, tako kot so se spremenili mnogi ljudje ob Dravi in na strmih rebreh Košenjaka in Strojne.

Na spomeniku v Libeličah piše: 20. VII. 1944 so hitlerjevci zažgali Sabodinovo kmetijo in družino na Libeliški gori.

Sabodin je lepo slovensko ime. Spominja na tistega starega slovenskega Svobodina, ki je bil še svoboden poglavar svoje zadruga. To je ostalo Sabodinom v krvi, ko

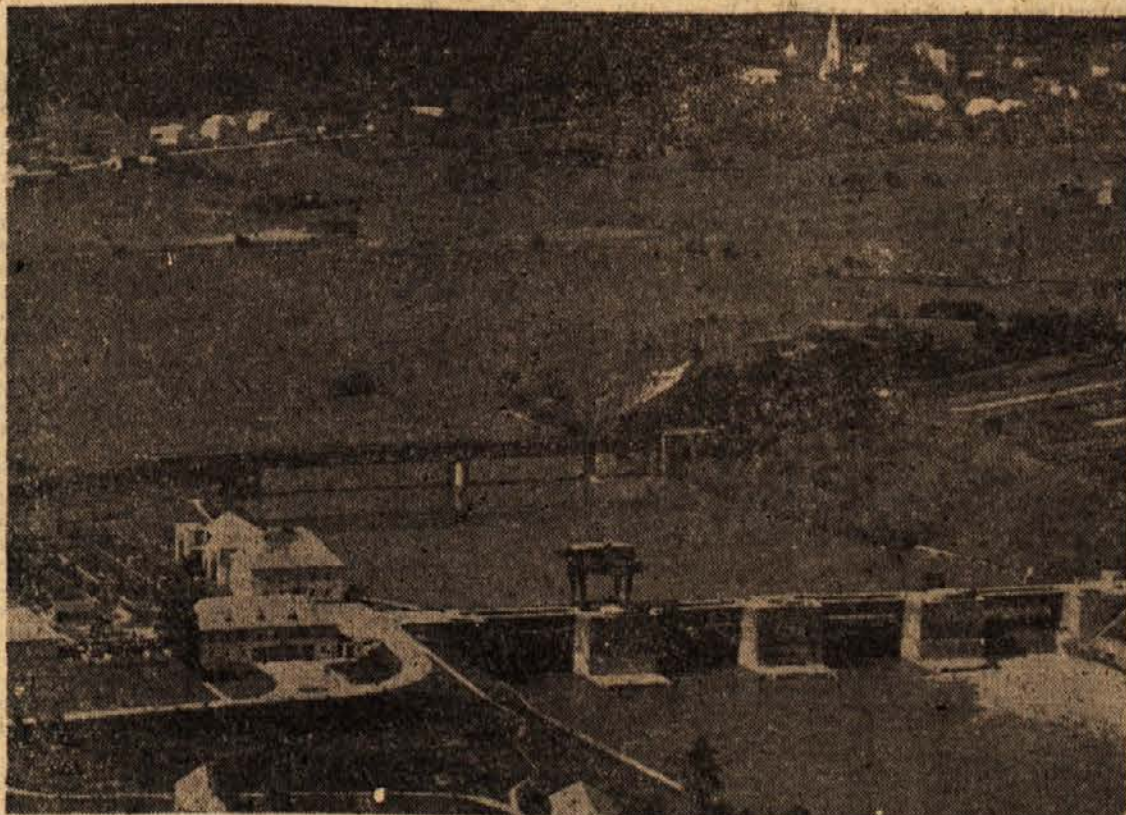
menik. Napis na njem spominja na dan, ko je partizanska vojska premagala in razorožila bežeče nemške divizije in ustaške tolpe. Tukaj ob meji, kjer so začeli svoj slavni pohod, je pokopana tudi slava bežečega in kruljavega Herrenvolka.

Na prisojnih kmetijah ob Dravi pa živi duh Sabodinov.

centrala in dvoje jezer je zaprlo deroči Dravi pot, na ravnici okrog trga so pognale iz tal nove hiše in hišice, Cerneče so za nekajkrat večje, podjetja gradijo bloke, garaže, skladišča.

Novi čas je zaoral krepke brazde.

Morda zveni to preveč optimistično? Res? Ne, dravograjska panorama sama od sebe vsiljuje očem nepotvorjena dejstva. Mnogo se je spremenilo. Bolje je, kot je bilo za časa traberških purgarjev in Hirschlerjev. Da ni pri-

Elektrarna, jezero — v ozadju Cerneče

ŠARE v harfi volnenih vlaken

Marsikomu je že obstalo oko na naglih gibih prstov pirotskih čilmarke, ki so spretno hiteli med napetimi nitmi osnovne, ki so naglo udarjali s čolnicom in nenehno hiteli in hiteli. Toda malokdo ve, da so le redke tiste tkalke, ki lahko sprožijo vse prste svojih rok: prezdaj otopeli prsti ostanejo za vselej skrčeni.

Nihče ne bi vedel povedati za enega samega moškega, ki bi kdajkoli sedel za statve in stikal vsaj eno majceno šaro. Tkanje je izključno žensko delo. Čilmarke začne tkati v rani mladosti in ne preneha do najbolj pozne starosti. Nikomur se ne zdi čudno, če vidi v hišah staro in betežno starico s osmimi krizi na ramah, kako naglo prebira niti velike harfe volnenih vlaken na statvah. Današnji dan dela v Pirotu veliko tkalk, ki bi odšle — če bi bile uradnice kakšne ustanove, že pred dvajsetimi ali tridesetimi leti v pokoj. Le redke izjeme so ostarele, upokojene članice pirotške čilmarke zadrage.

Vse začne tkati že kot dekletca. Takrat jim je tkanje igra. Pogosto bi lahko videli na oglih dekletca, kako na opeki razpno bele volnene niti in s pomočjo kuhinjskih vilic, ki jim nadomeščajo čolnice, tkejo svoje prve »preproge«. Drugod se dekletca njihovih let igrajo s punčkami. Tod pa se otroci rodijo tako rekoč ob statvah in dorajajo ob enakomernih udarcih čilmarških čolnic.

OD KOD SLOVES

Pirotške preproge dočakajo neverjetno visoko starost. V Kučevu, v hiši nekoga Piročanca hranijo preprogo, ki vsakogar preseneti: na preprogi je med pisanimi šarami napisana številka 1839. Menijo pa, da je še mnogo drugih starih preprog.

Vsaka čilmarke poskuša, da bi vtkala kar najlepše in živo pisane šare, in nasledje je bila menda le ena, ki je med pisane proge vtaknila tudi okorne koledarske številke. Neka pirotška družina pa hrani preprogo, ki so v njej vtakni znaki stare turške pisave, ki je do sedaj še nihče ni mogel razbrati.

Posebno redkost med starimi preprogami pomeni neka druga preproga, ki v njej ni niti vlakna barvane volne. Stkana je iz treh prirodnih barv: ruma — bele, temnosive in črne, vendar je vzlic temu polna živopisnih šar.

Nekoč, v minulosti pa so barvali prejo za preproge s pravimi naravnimi barvami, ki so jih pridobivali iz raznih korenin. Kasneje so se tako razvili posebni obrtniki-bojadžije. V današnjih dneh v glavnem uporabljajo umetna barvila, vendar jih imajo še zdaj za najboljše mojstre v barvarski obrti.

PREPROGE PRIPOVEDUJEJO

Bombe, litije, svezkrin jeziki, gušteri, vraška kolena, karanfilji, otapot, gugutke na dircelma, očila...

Motite se, če mislite, da je to zaupno šifrirano sporočilo. Ne, take besede najdemo v trgovskih pismih, s katerimi naročajo trgovska podjetja preproge s posebnimi šarami, ki nosijo taka imena. Te besede lahko najdete tudi v kablogramu kakšne renomirane trgovske hiše iz Amsterdama, Kaira, iz newyorškega Broadwaya ali londonskega Cityja. Med ugajenimi trgovskimi frazami in čistim francoskim ali angleškim pisanjem lahko najdete te pirotške besede.

Sare pomenijo lepoto in po njih ocenjujejo vrednost pirotskih preprog. V preprogah so pač spretni prsti čilmarke s posebnim okusom in sposobnostjo razumevanja vtakali podobe številnih predmetov in pojmov iz njihovega vsakdanjega življenja. Zato je v pirotskih preprogah čutiti poezijo in posebno umetniško domiselnost.

Starodavne šare so najlepše. Najtežje jih je izdelati. Zato so najdražje in najbolj iskane. Mnogo let preteče, ne da bi bilo slišati med tkalkami za kakšno novo šaro na njihovih preprogah. Naslednji tiskalke same ne žele novotarij. Malokatera nova šara je uspeła. Po prvi svetovni vojni so se pojavile »bombe« in nekakšni »francuski bomboni«. Danes jih imajo za poceni in ne pre-

Nekaj manj znanih besed: 1. izdelovalka preprog, 2. proga, ornament, 3. barvar, 4. procesija, 5. tačin jeziki, 6. kuškar, 7. hudičeva kolena, 8. hobotnica, 9. grlice na drogovi, 10. očala.

POJASNILNO

V nedeljo, 6. januarja, smo v članu »Njegovi prvi televizijski sprejemniki« objavili fotografijo s podpisom »Televizijski sprejemnik, ki ga je izdelal inštitut za elektrovezve«. Tov. inž. Fedor Gabrovšek, ki je skonstruiral model televizijskega sprejemnika, ki je prikazan na sliki, nam je sporočil, da televizijski sprejemnik »Pavram« ki ga prikazuje slika, ni izdelek inštituta za elektrovezve, pač pa podjetja »Telekomunikacije«.

več lepo blago, saj če bi šle čilmarke po tej poti, potem bi imeli zdaj na pirotskih preprogah podobe nalivnih peres, telefonskih slušalk in letala. To bi seveda počasi zatemnilo sloves pirotskih preprog in ubilo poetično dušo tkalk, ki diha iz njih.

»FALSIFIKATORJI« PREPROG

Pirotske preproge lahko stke samo ženska, ki se je rodila in odrasla v tem mestu. Tako ne mislijo samo izkušene čilmarke, temveč tudi ljudje, ki jih imajo za najboljše poznavalce te umetne obrti.

Vse kaže, da je njihovo mnenje pravilno. Pred vojno so imeli v ženski obrtni šoli v Pirotu poseben oddelek za izdelovanje preprog. Učenke so prihajale iz različnih pokrajin naše domovine in mnoge so se naučile tkati tako dobro, da ne bi mogli reči, da tkejo slabše od pirotskih čilmarke. Toda po nekaj letih so se statvam odrekale: trgovci s preprogami so njihove preproge vračali kot »falsifikat« in z obrazložitvijo: »Vase preproge niso pirotške«.

Vse torej kaže, da se je treba roditi in odrasti ob statvah v Pirotu, da je moč skati prave šare na pirotskih preprogah. Tega se ni moč naučiti. Dekletca od svojih najnežnejših let naravnost vpivajo v svoja srca umetnost pirotskih čilmarke.

BOGATELI SO DRUGI

Delavska zavest je združila tudi pirotke tkalke, da so ustanovile že pred prvo svetovno vojno čilmarke zadrage. Svoje kapitala seveda niso imele in zato je bila njihova samostojnost zgolj simbolična. Čaršijevski trgovci so manevrirali s svojim kapitalom na akcionarski bazi in zadruga je bila pravzaprav njihova last.

Sedaj bi morali povedati dolgo zgodbo o tem, kako so utrjeni in

okoreli prsti polnili žepa čaršijevskih trgovcev: o dolgih, dolgih nočeh, ki so jih preživele tkalke pri petrolejkah in statvah in o življenjskih tegobah in tihi žalosti, ki so v njej venele življenjske radosti čilmarke.

NIKOLI NE NATKEJO DOVOLJ

Po vojni z zadrugo ni bilo vse tako, kot bi bilo treba. Nekateri so poskušali, da bi z nemogočim tempom dosegli domala industrijsko proizvodnjo preprog. Pozneje je po temeljiti reviziji svojega poslovanja zadruga s pomočjo ljudskega odbora in Zveze obrtniških zadrug pognala krepkejšo korenino in vsako leto dajala večje prispevke državnemu de-

viznemu skladu. Že leta 1949 je bilo v zadrugi stkanih osem tisoč kvadratnih metrov preprog, ki so jih na tujih tržiščih naravnost razgrabili (le kakih 10 odstotkov pirotskih preprog ostane v državi). Dve leti pozneje je zadruga poslala na tuja tržišča kakih štirinajst tisoč kvadratnih metrov preprog, ki so jih dobesečno noč in dan iskali kupci iz Kaira, Dunaja, Züricha, Brüssela, Londona, New Yorka, Chicaga...

Toda najlepše, kar so dobile po vojni čilmarke ob boljšem zaslužku, socialnem zavarovanju, delovnem času in drugih povojnih pridobitvah, je bržkone, da so postale — delavke. V resnici se počasi navzemajo delavskih na-

Pirotke čilmarke urno gibljejo s prsti, da bo čimprej nastala nit

vad. Resda se kakšna včasih razjezi nad upravo zadrage, če je ne pustijo iz delavnice, »da bi skočila domov in zamesila kruh«. Toda

mного drugih reči kaže, da v njih — počasi sicer — dozoreva pravo delavsko srce.

Zivomir Stanković

SO RES TOVARNE POCENILE IZDELKE, TRGOVINE PA NE?

Spodbuda za boljšo proizvodnjo bo pocenitev tudi v trgovinah

»Tiskarina« je pocenila izdelke za 600 milijonov, ne da bi to izzvalo bistveno spremembo cen v trgovinah

Vsa zadnja leta so prizadevanja na področju gospodarske politike usmerjena v to, da z dvigom in pocenitvijo proizvodnje odločno oplivamo na dobi življenjske ravni. Naši delovni ljudje so kot potrošniki in kot proizvajalci živo zainteresirani, da bi se uspehi v proizvodnji hkrati zrcalili tudi na tržišču. Vendar ugotavljajo v zadnjem času ljudski odbori, tovarne in tudi tisk, da so posamezne tovarne svoje izdelke pocenile, v trgovinah na drobno, kjer ljudje kupujejo, pa te pocenitve ni bilo opaziti. Skrajno napušča bi bilo iti molče mimo tega problema, saj bi to bolj ali manj dognano.

Uspehi v proizvodnji niso v vseh tovarnah enaki. Prizadevanost ljudi, organizacija dela,

strojne naprave in še drugi čini telji vplivajo na boljšo ali slabšo storilnost, kvaliteto in cenenost izdelkov. Ob splošnih statistikah, ki zasledujejo proizvodne uspehe, imamo stvaren primer kranjskih tovarn. Le-te, predvsem »Tiskarina«, »Intex« in »Iskra« so minulo leto znatno pocenile svoje izdelke skupno za kakih milijardo dinarjev, od tega samo »Tiskarina« za okrog 600 milijonov dinarjev.

V sedanjem razvoju družbenega upravljanja, ko tovarniški kolektivi niso sami vase zaprte celote, temveč so prek družbenih organov hkrati z ostalimi državlani odgovorni za celoten razvoj komunalne skupnosti, je razumljivo, da ni ostalo samo pri omejenih pocenitvah, temveč so se v tovarnah in na okraju tudi vprašali, kakšno korist so imeli od pocenitve potrošnikov.

Med drugim ugotavlja »Glas Gorenjske«, da domala nobenih. Tako reče: »Razen nekaterih proizvodov tovarne »Iskra« — blago, ki ga omenjena podjetja

(»Tiskarina« in »Intex«) proizvajajo, na tržišču ni bilo prav nič cenejše kot pred znižanjem. Na splošno so cene industrijskih izdelkov v preteklem letu celo narasle za 1%.

To nas je napotilo, da smo o tem povprašali nekatere ljudi iz trgovskih krogov v Ljubljani s pripombo, če ni morda trgovina krila s pozitivnimi razlikami cen domačega blaga izgube pri prodaji uvoženega. Dobili smo naslednje odgovore:

BOMBAŽNE TKANINE SO SE POCENILE

Glavni tajnik republiške Trgovinske zbornice ing. Vehovar: »Bombazne tkanine so se minulo leto na splošno pocenile. Indeks cen je padel od januarja lani, ko je znašal 100 na 97 do meseca oktobra, ne bi pa mogel povedati, kolikšen je bil tu prispevek kranjskih tovarn. Vsekakor je bila pocenitev v trgovinah posledica pocenitve v tovarnah in je znašala pri bombaznem blagu 4 do 5%. Morda so v posameznih primerih nekatere trgovine res krile izgubo pri uvoženem blagu s tem, da domačega blaga niso pocenile, ne bi pa mogli reči, da bi bil to splošen pojav.«

CENEJE KUPILI — CENEJE PRODAJI

Direktor groističnega podjetja s tekstilom: »Tiskarina« je lani dejansko močno pocenila svoje izdelke, ker je imela zelo velike zaloge. Kot groistično podjetje smo te izdelke tudi ceneje prodali trgovinam na drobno in le-te so jih tudi ceneje prodajale, če že ne zaradi drugega, pa zaradi močne konkurence. Posamezne partije blaga so bile 10 do 15% cenejše.«

ZELO MALO POSILJK CENEJSEGA BLAGA

Sef komercialne enote izmed trgovin s tekstilom na drobno: »Partije blaga, ki smo ga pri groističnih ceneje kupili, ker so tovarne znižale cene, smo tudi ceneje prodajali. Takega blaga pa je bilo razmeroma malo, v celotnem našem prometu le 10 do 12%, zaradi česar tudi ni bilo dosti odmeva med javnostjo.«

POTROŠNIKI: »POCENITVE NISMO OPAZILI«

Ker ni točne kontrole in evidenc gibanja cen izdelkov v tovarnah in nato na trgu, je posameznim izjavam težavno oporekati. Kot potrošniki pa lahko ugotovimo, da je bilo o pocenitvah minulo leto malo slišati in malo videti, ne glede na to, da take spremembe na nižje cene raje bolj glasno ocenimo in razglasimo, kot pa n. pr. neopazne in postopne podražitve. Skoraj neverjetno se nam zdi, da ne bi pri 10 do 15% pocenitvi za posamezna blaga v trgovinah, predvsem v izlozkih, te spremembe vidno označili s prečrtanjem prejšnjih cen in napisi novih. Pri metru blaga, ki stane na primer 400 din, bi bilo blago cenejše za 40 do 60 dinarjev. Takih oznak pa smo videli po izlozkih minulo leto bore malo. Nehote človek pomisli tudi na to, da si znajo v trgovinah tudi pri pocenitvi pomagati. Kje je jamstvo, da so ceneje prodajali blago, ki ga je tovarna pocenila, in da niso te pocenitve prenesli na blago, ki sicer ne gre v promet?

NUJNA KONTROLA CEN V TOVARNAH IN V PRODAJI

Tudi v Kranju na OLO so nam zatrli, da je bilo po njih-

Zabeleženo

Zgodba o treh kosah

Jože Plut je dobil 1955. od sorodnika sporočilo, da mu je poslal tri kose, katere naj pričakuje v najkrajšem času.

Da ne pozabimo: to sporočilo je prejel Plut pomladi leta 1955.

Od takrat pa do danes je minilo skoraj dve leti, a iz Avstrije poslanih kos še vedno ni na Plutovo domačijo v Lipovcu pri Semiču. Vzrok? Na carini v Ljubljani dolže Pluta, Plut dolži carino. Kdo ima prav?

Ko je Plut dobil sporočilo, da so kose poslani, se je zadovoljno pripravil na prvo kosino v letu 1955. Trava je lepo rasla, toda kos ni bilo od nikoder.

Plut je šel v Ljubljano na carino. Eritiskal je na kljuko, prosil uradnike, toda kos ni hotelo biti. Oletni kosnji je moral opraviti z domačimi kosami, ki tudi niso tako slabe. V upanju, da bo vsaj kosnji v letu 1956 opravil s poslanimi kosami, se je vnovič odpravil v Ljubljano. To pot je imel malo več sreče: kosam je prišel na sled. Eden izmed uradnikov na carini je bil toliko priazen, da ga ni tekel po prihodni odslovi, marveč je našel čas tudi za Plutovo koso. Imel je srečo. Našel je tovarni list, ki je prical, da so bile kose iz Avstrije poslani in da so v Jugoslaviji. Uradnik je poslal Pluta na »Intertrans«. Tam so mu mirno povedali, da kose leže v skladišču že skoraj leto dni. Lahko jih takoj dvigne, seveda, ležarino 4000 dinarjev mora tudi takoj plačati.

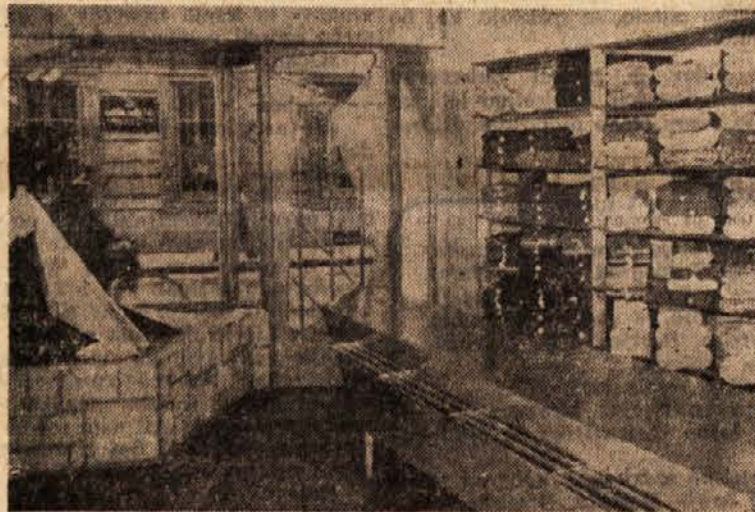
Pluta je pogledal nihče ga ni obvestil, da so kose v Ljubljani, od nikoder ni dobil obvestila, naj jih dvigne, nakopal si je stroške za dvakratno potovanje iz Semiča v Ljubljano in sedaj za nameček plačal 4000 dinarjev tudi za ležarino.

Ne boste meč Kos ni hotel sprejeti, ker bi mu prale predraga. Od-potoval je nazaj v Lipovce pri Semiču. »Intertrans« je poslal kose nazaj pošiljatelju v Avstrijo. Tudi ta jih ni hotel sprejeti, ker »Intertrans« zahteva za stroške in ležarino 12.000 dinarjev. Plut je dobil pred kratkim obvestilo, da naj kose dvigne in plača 12.000 dinarjev, to naj čimprej stori v izlozih...

Plut je zdrave pameti, zato ne bo dvignil kos pod takimi pogoji. Bo pa že rajši kosil z domačimi kosami, ki tudi niso slabe, rad pa bi dobral nabrusil tiste tri kose, ki so bile poslani iz Avstrije in ki leže v skladišču »Intertransa«, nabrusil tako, da bi z njimi pokosil vsa pleva, vsa hro-kračijo in tudi nemogoč odnoš do državljanov, ki se v tem primeru tako bohotno razrača na ljubljanski carini in »Intertransu«.

Nas, ki bi mu pri tem koristnem delu radi pomagali, pa tudi ni malo!

On

Cedno urejena manufakturna trgovina v Kranju

PISMO IZ BEOGRADA

Obnova beograjskega velesejma

V februarju 1952 je OLO Beograda na pobudo beograjske Trgovinske zbornice upustavil komisijo, katere naloga je bila proučiti možnosti za obnovo velesejma. Po vestranskem proučevanju je komisija predlagala OLO, naj sprejme sklep o obnovi beograjskega velesejma, toda ne na starem prostoru, marveč na novem, na desnem bregu Save v skladu z novim urbanističnim načrtom Beograda.

Beograjski velesejem obnavljajo v enem najbolj dostopnih in slikovitih delov Beograda — med širokim Bulvarjem Vojvode Mišića in desnim bregom Save na prostoru, ki meri 250.000 kvadratnih metrov. V prvi etapi izgradnje bodo zazidali s sodobnimi dvoranami, terasami, razstavnimi paviljoni ter upravnimi in drugimi poslopji nad 85.000 kvadratnih metrov. Poslopja bodo uporabljali v različne namene. Razen čisto gospodarske dejavnosti bodo lahko prirejali v dvorah tudi športne, kulturne, politične in druge prireditve. Takšnih poslopij Beograd doslej ni imel, čeprav že zdavnaj čuti potrebo po njih. Ker bo vse področje velesejma zasajeno z drevjem, bo to hkrati eden najlepših beograjskih parkov z neposrednim izhodom na Savo. Beograd še nima takšnih ugodnih zvez z obema rekama, ki ga obkrožata, in zato prebivalci doslej niso mogli uporabljati njenih bregov za razvedrilo in izprehode. Ko bo zgrajeno velesejmšče, bo ta del mesta vsemelj svoje lice, da bo pogled nanj mnogo lepši.

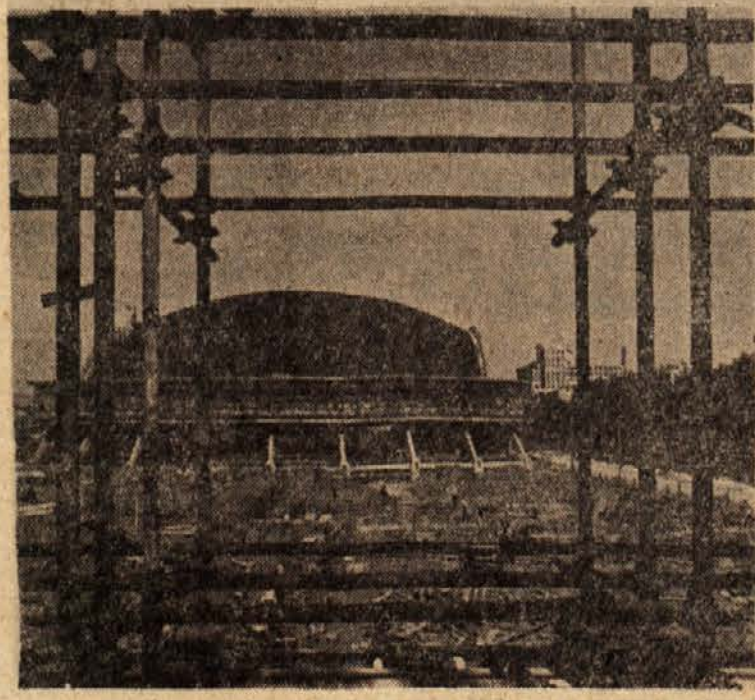
Posebno pozornost vzbujajo v obnovi beograjskega velesejma dela na veliki tako imenovani univerzalni dvorani. To je gradbena in tehnična novost sodob-

nega gradbeništva. Razpon znaša 32 m in zazidanih je kakih 10.000 kvadratnih metrov. Dvorana bo imela posebne naprave za razsvetljavo in zračenje, tako da jo bodo lahko uporabljali v različne namene, zlasti športne, saj bo v njej prostora za kakih 12.000 gledalcev. Zanimiva je tudi druga dvorana s tako imenovano emonjsko konstrukcijo, tudi iz prenapetega betona. Ta dvorana bo opremljena s posebnimi napravami in zvezami za dovoz zelo težkih razstavnih predmetov. Tretja dvorana bo namenjena razstavi

izdelkov naše težke industrije.

Po zanimivosti gradbenih in konstrukcijskih posebnosti tudi ostala poslopja ne zaostajajo za dvoranami. Velesejmški prostor bo imel restavracije, upravna poslopja, tovarno in potniško pristanišče, dohodne ceste s podvozi in podobno. Vsa ta dela v zvezi z obnovo beograjskega velesejma opravljajo v lastnem projektantskem biroju podjetja »Beogradski sajam v izgradnji«, in sicer po načrtih arhitekta Milorada Pantovića.

Nikola Krsmanović

Gradnja osrednjega prostora na beograjskem velesejmu

Še vedno brez toplega obroka

Razgovor s topilci cinka

V celjski Cinkarni že dve leti razpravljajo o uvedbi toplega obroka hrane za topilce cinka. Sprito izredno težavnih delovnih pogojev in velike fizične izčrpanosti delavcev menijo, da je uvedba toplega obroka neodložljiva. Žal pa se s tem v zvezi doslej še ni ničesar uresničilo.

V Cinkarni bi sicer lahko uvedli za topilce tople obrok in to na račun dobička celotnega podjetja. To pa bi bilo zelo krivično do ostalih članov kolektiva Cinkarne. Stroški za tople obroke, ki bi ga prejemale okrog 250 delavcev toplince, bi znašali letno 5.200.000 do 5.500.000 dinarjev. O

slednjem problemu je kolektiv že obvestil Zbor proizvajalcev okrajnega ljudskega odbora Celje. Le-ta pa je šele čez dva meseca poslal v topilniško komisijo za delovne odnose V Cinkarni menijo, da se cena proizvodov ne bi povečala, če bi OLO dovolil ta izdelek na račun materialnih stroškov. Topilci ne razumejo tako počasnega reševanja tega problema od strani pristojnih. To tem bolj, ker bi se proizvodnost dela nedvomno povečala. Kolektiv, ki ustvarja letno 5,5 milijarde bruto dohodka, je nedvomno upravičen postaviti taka vprašanja.

Uvedba toplega obroka v topilnici stopa tembolj v ospredje problemov, ker so očitni dokazi, da topilci zaradi fizične izčrpanosti ne zmorejo opraviti težkega dela tako hitro, kot to zahteva proizvodni proces. Vsako uro, za katero se podaljša »manever« — izlivanje cinka — zgori v retortah 300 do 400 kilogramov cinka in to je vrednost 45.000 dinarjev dnevno. Samo na tem mestu lahko nastane letno 15.000.000 di-

narjev škode. Če pa upoštevamo posledice na zdravju topilničarjev, je družba iz leta v leto bolj škodovana. Topilci naj bi čim več izgubljene energije nadomestili, vendar sedanje plačne postavke temu v celoti ne ustrezajo.

Delavec v topilnici naj bi dnevno zaužil hrano v vrednosti 4500 kalorij, da bi tako zmogel izredne napore pri delu brez škode za zdravje. Povprečno pa vsebuje hrana v delavskih družinah 2800 do 3000 kalorij. Tisti, ki se hranijo v menzah, dobe le

1800 kalorij in 300 do 400 kalorij v kruhu. Na žalost lahko sklepamo, da so prav tu vzroki za slabo fizično odpornost in za številna obolenja. To tudi vodi po budnike, da bi čim prej uvedli za topilce tople obroke hrane med delom.

Posledica, ki je tesno povezana s slednjim problemom, je velika fluktuacija delovne sile iz toplince ter velik odstotek bolnih. Večina delavcev vzdrži v topilnici 10 let, niti četrtina pa daljšo dobo. V Cinkarni so zato zaskrbljeni, kako bo čez leta s sposobnimi kadri za delo v topilnici.

F. K.

»SREČNI DNEVI«

premiera »Goriškega gledališča«

Goriško gledališče v Novi Gorici je te dni uprizorilo svojo drugo premiero v letošnji sezoni: »Srečni dnevi«, komedijo sodobnega francoskega dramatika Claudea Audena. Pri premieri prejšnjo soboto in ob večerih v sredo in petek je bila dvorana do zadnjega mesta napolnjena z ljubitelji gledališke umetnosti s tostran in oustran meje. V začetku svoje umetniške rasti in prizadevanj so mladi gledališki ansambel očelno najraje lotela lažjih in manj zahtevnih odskih del, ki ne zahtevajo večjega števila poklenih igralcev in zapletene scene.

Gledališki kolektiv teži, da bi rasil in se umetniško oblikoval ob neprestanem stiku s publiko in kritiko. Ta težnja je povsem razumljiva in opravičljiva, ker gre pač za začetne korake, ki jih mora prejeti vsaka gledališka ustanova. V »Srečnih dne-

vi« v interpretaciji Goriškega gledališča se je spet izkazalo nekaj mlajših igralcev-amaterjev iz Novo Gorice in Solikana, ki so dober omet za prihodnost. Delo je režiral uspešno in z veliko volje in prizadevanji mladi režiser Andrej Jelenič in Senčič, absolvent Akademije za gledališko umetnost v Ljubljani. Morda je režiserjeva največja zasluga v tem, da smo na odru slišali lep in do podrobnosti pravilno oblikovan jezik.

Komedijo je prevedel književnik Ciril Kosmač, sceno zasnoval lug. arh. Niko Matul iz Ljubljane, sceno glasbo pa nalašč za novozgodnjo premiero napisal mladi premijski skladatelj Alojz Srebotnjak. V soboto je gledališče odpravo na tridnevno gostovanje na Tolminsko, kjer so »Srečni dnevi« uprizorili v Kobaridu, Tolminu in Mostu na Soči. Na sliko: prizor iz komedije »Srečni dnevi« v izvedbi Goriškega gledališča.

KMALU BODO SPET ODSLI PRVI SEZONCI IZ PREKMURJA

Kolektivna vodstva namesto palirjev?

Cas za prekmurske sezonce je pred vrati. Te dni prihajajo zastopniki raznih kmetijskih posestev z juga in sklepajo kolektivne pogodbe s svojimi bodočimi delavci, ki se bodo v vročih poletnih dneh spet sklanjali na prostih poljih Banata, Bačke, Srema...

Sezonstvo je specifičen problem za pokrajino ob levem bregu Mure, od koder odhaja vsako pomlad okrog 3000 ljudi in se v jeseni spet vrača z zaslužkom na svoje domove. Prekmurje je trg za sezonsko delovno silo, kakršnega menda ni nikjer v državi.

Letos je še posebno živa težnja, da bi s sklepanjem kolektivnih pogodb zamenjali posredovalno vlogo palirjev, ki so doslej preveč samovoljno in večkrat krivično krojili usodo delavcem v svojih skupinah. Često se je v preteklih letih zgodilo, da so dobivali od uprav posestev nekaj zemlje in škaritirane svinje, kar jih je seveda odtujevalo od delav-

cev in jim omogočalo privilegiran položaj.

Dandanes pa že imamo možnosti za boljše urejanje odnosov med delavci in prizadetimi poslasti. Med dvaindvajsetimi palirji je namreč samo pet takih, ki so zares potrebni zaposlitve, drugi pa so dobro sitirani in bi si lahko uredili dostojno življenje na svoji posesti. Zakaj ne bi posredovalno vlogo (bolj dostopno in pošteno) prevzeli referenti za posredovanje dela pri obci-

Več let varen pred zajcem

Zajec ni prizanesljiva žival, zlasti se ne v hudi zimi. To vedo povedati tudi pomurski sadjarji. Najbolj izkušeni med njimi so mu krepko zoperstavljajo pravico in zanesljivo zavarujejo svoja sadna drevesa, kar je tudi edino sredstvo, če hočejo doseči, da jim glodalec ne bo pustil v sadovnjakih.

Izkušeni sadjar Ludvik Kosi iz Bučkovec zavaruje sadna drevesa tako, ko dozorijo sončnice (dolgočuh) vsaj napadejo drevesa tudi v jeseni in celo poleti). Izbere in izkupi najbolj ravna sončnica stebelca, malo jih prireže na 180 cm v dolžino in vsako končasto stebelce obseka na korenju. Končaste palice potem vtakne v rahlo zemljo okrog stebel in v zgornji tretjini zategne pletil s žico. Tako je opravljeno delo za nekaj let.

Dandanes, ko sadno drevje tudi škropimo, pa taki ovi niso več praktični. Kajti pred vsakim škropljenjem je treba plašč odvijati in potem nanovo obložiti sadna debla. Kosi si je zategal zaščitni plašč bolj praktično »sončnice ograjice«.

Na korenju končaste obsekanke, do 180 cm visoke sončnice zabode v zrahljano zemljo 10 cm od stebel v krogu, po 4 cm druga od druge. V zgornji tretjini prebode z žebeljem ali silom vsako stebelce, nareže 3,5 cm dolge in za mezinice debele cepe od bezgovih vejic, napelje skozi vboje živo in mrtvo, med vsaki dve palici skozi mehki stržen bezgov cep. Po napeljavi oba konca žice zategne in zavije.

Končno ograjo lahko naredimo tudi brez cepkov s prepletom dveh žic v zgornji tretjini palic, vendar pri tem porabimo več žice, pa tudi ograjice ni tako trdna kot ona s cepki. »Sončnice ograjice« imajo več prednosti: zadostno zanesljivo sadno drevje s škroplivom lahko povsem operemo drevje, v mreži ni zavetja za razne škodljivce, sadno drevje je obvarovano za vse letne čase, z njimi zavarujemo tudi srednjedebla drevesa in prihranimo si mnogo časa, stroškov in dela za več let.

splošnega zdravnika in dentista

Pogoji: ustrezna šolska kvalifikacija ter opravljen strokovni izpit.

Nastop službe takoj ali po dogovoru.

Osnovna plača po uredbi, dopolnilna po dogovoru. Družinsko stanovanje v novem bloku takoj vseljuje.

70

POSLOVODJA TRGOVINE O POTROŠNISKEM SVETU

Dobra trgovina — dober potrošniški svet

Pri večini špecerijskih trgovin v Ptujtu so potrošniški sveti, ki pa v glavnem niso pokazali posebne dejavnosti. O tem vprašanj so že precej razpravljali na raznih sejah, vendar do kakšne posebne spremembe ni prišlo. Trgovina »Pri sejmšču« ima za razliko od drugih zelo delaven potrošniški svet. V tej trgovini, ki je izven Ptujtu na Ormoški cesti, kupujejo Ptujčani iz predmestja in kmetje iz Budine in drugih bližnjih vasi. Potrošniški svet je bil izvlečen iz zboru potrošnikov hkrati kot drugje po Ptujtu, le da so se člani tega sveta resneje lotili dela. Ker je predsednik sveta tovariš Rudolf Majcen delavec iz Kidričevega in ob delavskih ni doma, mi je o delu sveta povedal poslovodja trgovine tov. Petek.

Po njegovem mnenju je izredno važno, da ima poslovodja dober stik s potrošniškim svetom in sodeluje pri njegovem delu. Čeprav nekateri poslovodje gledajo na potrošniške svete kot nepotrebne organe, meni tovariš Petek drugače. Vsem sejam sveta prisostvuje, ker sliši pametne predloge potrošnikov in tudi pojasni kakšno stvar s stališča trgovine. Člani potrošniškega sveta sode-

lujejo pri inventurah, kontrolirajo cene in večkrat pregledajo, kako je blago vskladiščeno. Predlagali so tudi nabavo hladilnika, ki ga je trgovina tudi kupila. Posebno vreden član sveta je tovariš Fenc, upokojenec, ki se zelo zanima za vse uredbe in osebno pomaga v trgovini pri inventurah. Drugače svet ni reševal kakšnih večjih vprašanj, ker je trgovina vzhodno urejena in potrošniki nimajo pritožb zoper postrežbo. Tovariš Petek meni, da v špecerijskih trgovinah tudi glede cen ni moglo mnogo manipulirati in bi gotovo imeli več dela potrošniški sveti v trgovinah s tekstilom in v mesnicah. Zanimivo je tudi njegovo mnenje o nabavnih knjižicah. Nabava blaga na kredit je slaba tako za potrošnika, kakor tudi za trgovino. Misli pa, da bi lahko imele gospodnje nabavne knjižice zaradi kontrole, ko v pričetku meseca kupijo blago. Potom takih knjižic bi trgovina potrošnikom dostavljala blago na dom skupaj z računom. Vsekakor je odnos med potrošniškim svetom in poslovodjem trgovine »Pri sejmšču« zgleden in je pokazal lepe rezultate. Le škoda, da tudi drugje ni tako.

mr.

»Klipa« v Ptujtu preusmerja proizvodnjo za široke potrebe gradbeništva

Od ustanovitve pred dvema letoma je Industrija kovinskih in lesnih izdelkov v Ptujtu napravila znaten korak naprej v osvajanju novih proizvodov. To na videz majhno in skromno podjetje iz dneva v dan napreduje in že izdeluje več kovinskih predmetov, ki so zelo iskani. Lanskoletni plan so v celoti izvršili, letos pa nameravajo proizvajati štirikrat več, kar omogočajo novonabavljeni stroji in povpraševanje po izdelkih, katere proizvajajo. Podjetje je svojo dejavnost preusmerilo predvsem na izdelavo vseh vrst okovja za potrebe gradbeništva, tovrstni izdelki pa pri nas v veliki meri primanjkujejo. Razen tega še naprej izdelujejo stroje za kopiranje načrtov, dipkopirne žagice, kompresorje za araznerska dela ter druge stroje in pripomočke, ki jih drugače uvažamo. Pomembna stopnja razvoja podjetja bo pričetek dela v lastni galvanizaciji. Kakor računajo, bo oddelek za galvanizacijo pričel obratovati konec meseca januarja. Urediti je treba samo še električno napeljavo, vse drugo pa je že pripravljeno za obratovanje.

Kakor pravi direktor podjetja tov. Bajgot, bo letos dela dovolj in že preveč, ker številnim naročilom za okovja ne bodo mogli povsem ugoditi. Če bi hoteli zadostiti potrebam, bi morali zgraditi še lastno kovčarno, ki je v prvotnem načrtu izgradnje bila tudi predvidena. Podjetje dela v kooperaciji z železniškimi delavnicami v Ptujtu in mariborskimi »Gradišom«, sodeluje pa tudi s ptujsko »Avtokaroserijo«. Odlika tega mladega podjetja je izredna gibčnost, saj lahko brez posebnih stroškov popolnoma preusmeri proizvodnjo kovinskih izdelkov tja, kjer je najbolj potrebno. Potreba po okovju v gradbeništvu pa je sedaj tolikšna, da v bližnji bodočnosti ne mislijo serijsko izdelovati kakšnih drugih proizvodov.

-mr

Centralna ljudska univerza v Mariboru

Da bi se zlasti naši mladini omogočilo splošno izobraževanje in vzgojo, so ustanovili pri KUD »Jože Herman« še izobraževalno sekcijo, Ljudsko univerzo »Center«. S stalnimi predavanji ob četrtkih od 18 dalje bodo zapolnili vrzel, ki jo obkrožuje mesto več let. Spored predavanj LU, ki jih je izdal Svet Svobode in prosvetnih društev okraja Maribor, vsebuje več zanimivih potopisnih predavanj, splošno zgodovinskih in ekonomsko-političnih tem, več predavanj pa iz zdravstva, biologije, kmetijstva in sodobnega gospodarstva, mnogo pozornosti pa bodo posvetili družini in otroku, kulturi in umetnosti, državi in uredbi in zakonodaji, spoznavanju prazgodovine naše bližnje okolice, a tudi kmetiji itd. Za poljudnost in hkrati zadostno strokovnost predavanj govore imena predavateljev in bo tako zadovoljna mladina, kakor tudi ostalo občinstvo.

Tudi prostor, kjer bodo ta predavanja, je primeren. T. j. dvorana Lutkovnega gledališča na Partizanski 6. Predavanja bodo spremljale slike na platnu in bodo dovolj nazorna. Zeleti je le, da bi izkušnje, ki so jih pridobili prireditelji v preteklosti, vsakogar izučile in bi z rednimi, zanimivimi predavanji in deli pridobili širši krog poslušalcev: kajti tradicija, ki ji Maribor gleda čez 100 let, bi bilo dobro ohranjeno, v zadovoljstvo nekdanjih in novih obiskovalcev LU.

M. K.

60 prošenj za priznanje delovne dobe

Komisija za prošnje in pritožbe pri Okrajnem odboru Zveze borcev Maribor je lani prejela 60 prošenj za priznanje delovne dobe ljudem, ki so med narodnoosvobodilno borbo delali v sedanjem mariborskem okraju. Razen trem, ki svojega sodelovanja niso mogli dokazati, je vsem ostalim prošnje ugodno. Devetim je priznala dvojno delovno dobo, ostalim pa enojno. Razen teh prošenj jih je prejela precej od takih ljudi, ki so bili v delu in pri delu naravnost pred tovarniškimi. Voznik je takoj zavril vozilo in zavil nekoliko v levo. Toda nezgode ni mogel preprečiti. Otroka je zadel z zadnjim desnim koleškom in se podrl na vozlišče. Ponesrečenca je dobila pri nezgodi hude telesne poškodbe in je bila na mestu mrtva. To je že druga mlada žrtev prometne nezgode letos.

Letos že druga smrtna nezgoda

Statistika prometnih nezgod izkazuje za minulo leto, da je bila kljub povečani prometni vzgoji po šolah in drugod kar za skoraj 30 odstotkov več prometnih nezgod otrok in mladoletnikov, kot pa jih je bilo v letu 1955. Na prvi pogled se zdi, da vzgoja ni bila uspešna. Vendar moramo upoštevati, da se je število prometnih nezgod tudi na splošno povečalo. Če gledamo statistiko, pa opazimo, da je bilo po krivdi otrok in mladoletnikov 158 nezgod in po krivdi ostalih, zlasti voznikov motornih vozil 73 nezgod. Med nezgodami, ki so jih povzročili otroci in mladoletniki opazimo, da so povzročili 112 nezgod predhodni otroci do 7 leta starosti in mladinici od 7 do 18 leta starosti ter osnovnošolski otroci do 16 nezgod. V tem se namreč kaže uspeh prometne vzgoje, ki je pravzaprav zajemala vse do sedaj največ mladino osnovnih šol. Če gledamo dalje vzroke prometnih nezgod otrok opazimo, da jih je največ zaradi nepredvidene prečkanja ceste. Tovrstnih nezgod je bilo v minulec letu 56, kakor tudi leta 1955. To nam pove, da je potrebno mladini še veliko govoriti prav

o tem, kako mora prečkati cesto. Komaj je minulo nekaj dni, ko smo brali, da je v Mariboru voznik z avtomobilom do smrti povzročil otroka, ki je izmenadi prišel na cesto in to naravnost pred avtomobil. Do podobne nezgode pa je prišlo na žnlost prav tako v četrti. Okrog ene ure popoldne na republiški cesti v vasi Jelšane, to je v koprskem okraju. Ob straneh poti se je igrala skupina otrok, med katerimi je bila tudi sedemletna deklica Helena Udevec doma iz Jelšane. Ko se je menda navlečala igrati, je zapustila družbo otrok in stekla naravnost proti cesti, po kateri je peljal prav ta čas s tovarniškim poklicnim voznikom Francem Stajtem. Otrok pred prečkanjem ni pogledal po cesti. Deklica je stekla in prišla naravnost pred tovarnišk. Voznik je takoj zavril vozilo in zavil nekoliko v levo. Toda nezgode ni mogel preprečiti. Otroka je zadel z zadnjim desnim koleškom in se podrl na vozlišče. Ponesrečenca je dobila pri nezgodi hude telesne poškodbe in je bila na mestu mrtva. To je že druga mlada žrtev prometne nezgode letos.

Iz Lovrenca na Pohorju

SVOBODO SO USTANOVILI

Nedavno so v Lovrencu ustanovili »Svobodo«, ki je že začela delati. Imajo že nekaj dobrih igralcev, ki so z opero »Planinska roža« želi lep uspeh, ne samo doma, temveč na vseh gostujočih odrih.

S STANOVANJSKIM VPRAŠANJEM SO SE SPOPRILI

Nj treba posebej poudarjati, da si v Lovrencu občinski odborniki zelo dobro glave s stanovanjskim vprašanjem. Kakor se razvija trg, tako se pomnožuje tudi prebivalstvo. Stanovanjsko vprašanje so delno rešili, ko so zgradili velik stanovanjski blok za učitelje. Leto so precej časa gradili, ker jim je primanjlovala denarja. Končno pa se je pošteno razvilo ravnanje. Lovsetu je pošteno dobili kredit, tako da so hiso dokončali in se v njo vselili učitelji. S tem so pridobili tudi nekaj učilnic, ki so jih preuredili iz stanovanj, iz katerega se je izselil ravnatelj. Novo stanovanjsko hiso je zgradila tudi gospodinja uprava za svoje delavce. Tudi Kmetijska zadruga bo v kratkem začela graditi stanovanjsko hiso za svoje uslužbence.

KMALU BO IZSEL

»CARINSKI PRIROČNIK«

Sretana Živkovića, namestnika javnega tožilca LRS, in Milutina Popovića, višjega referenta Uprave carin FLR.

Izdaja v latinici — Cena v predplačilu 400 dinarjev

»CARINSKI PRIROČNIK« je prva izdaja te vrste (povojna), v kateri so zbrani in obrazloženi naši carinski predpisi.

Razen kratkega teoretičnega prikaza carin in carinskih ustanov vsebuje priročnik raztolmačen carinski zakon s Pravidnikom za njegovo izvrševanje in dopolnitev važnih predpisov, razna navodila, pojasnila, razpise in važne upravne in upravno sodne odločbe iz carine. Posebno pazljivo je obdelan administrativno kazenski postopek in kazenske mere. Priročnik zajema carinsko tarifo s predpisi o oprostitvi plačila carine in koeficienta.

»Carinski priročnik« bo zadovoljil ne samo organe carinske službe in gospodarskih organizacij, ampak tudi druge državne organe, gospodarske inspekcije, organe za notranje zadeve, redna in gospodarska sodišča, javna tožilstva, advokate, državljane i. dr.

V pripravi so naše nove izdaje:

»PREDPISI O RAZDELITVI ČISTEGA DOHODKA ZA 1957« z družbenim planom in ostalimi predpisi o gospodarskem sistemu za 1957, ing. Božidarja Race in Dragomira Živkovića. — Cena v predplačilu 550 din.

»PRIROČNIK ZA INVESTICIJE« III. znatno spremenjena in dopolnjena izdaja Momčila Pejovića in Radoslava Niketića. Cena v predpl. 800 din.

»PRIROČNIK ZA SESTAVLJANJE PERIODIČNIH OBRAČUNOV ZA 1957« ing. Ivana Apostolovića, Vlastka Džonića v redakciji Nikole Petrovića. — Cena v predplačilu 650 din.

»EVIDENCA V PODJETJU O OSNOVNIH SREDSTVIH IN INVESTICIJAH« Momčila Pejovića in Radoslava Niketića. — Cena v predplačilu 400 din.

Vse izdaje so tiskane v latinici in v omejenem številu. Vse naše izdaje dostavljamo brez plačila poštnine.

»SAVREMENA ADMINISTRACIJA«

ZALOŽNIŠKO-TISKARSKO PODJETJE — BEOGRAD Prizrenka 6 — Poštni predal 479, tek. račun 1031-T-582

428

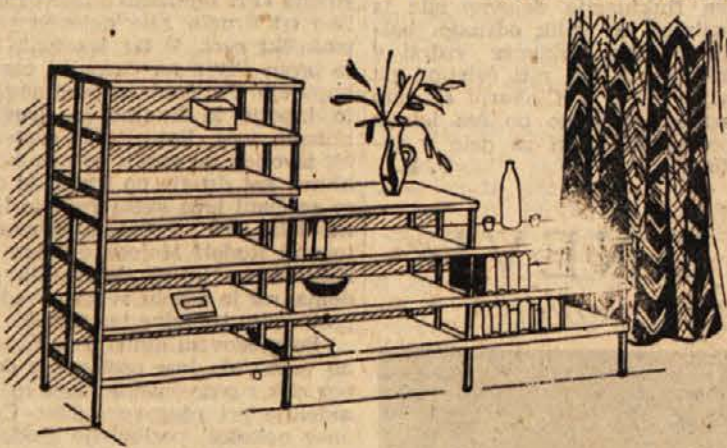
Montažno POHIŠTVO

PRAKTIČNO IN POCENI

V velikih newyorških in bržčas tudi v vseh ostalih ameriških veletrgovinah in specializiranih trgovinah pohištva odpade neznamen del na predmete, izdelane v klasičnem slogu. Nekaj več je v njih oprem za spalnice, za delovne sobe, salone ali jedilnice, največ pa preprostih sodobnih naslonjačev, divanov, kavčev, miz, kredenc in raznih omar. V oddelkih, kjer prodajajo to vrsto pohištva, je zmerom največ kupcev. Razlogov za to je mnogo. Ljudje kupujejo takšno pohištvo predvsem zato, ker je praktično. Narejeno je brez zamotanih delov in okraskov, lahko ga je snaziti in vzdrževati v redu. Razen tega pa je razmeroma lahko, da je gospodinjstvo pospravljeno stanovanja znatno olajšano. V higienekem oziru ustreza vsem zahtevam, saj se na takšnem pohištvi ne nabira prah kakor na pohištvi starih slogov. Na svoj način je zadoščeno tudi estetski strani. Pohištvo je v živahnih barvah,

je v skladu tudi s sodobno arhitekturo, s sodobnimi sobami ter načinom življenja in oblačenja, skratka s potrebami naše dobe.

ko kupi celotno opremo za sobo, ker je treba plačati zanjo precej denarja ali vzeti večji kredit, ki ga mora dolgo plačevati. Zato ku-

Najvažnejše pa je tu vprašanje finančne možnosti ljudi, ki kupujejo pohištvo. Američan red-

pujejo ljudje posamezne kose pohištva od meseca do meseca, dokler ni stanovanje opremljeno. Tovarne pohištva imajo posebne projektante, ki jim delajo načrte. Računati morajo namreč s hudo konkurenco, pa tudi s potrebami in zahtevami trga, da gre pohištvo hitro v denar.

Tako so nastajale in še nenehoma nastajajo nove ideje, da pritegnejo kupce z manjšimi dohodki, ki kupujejo kot rečeno pohištvo po kosih, da si polagoma opremljajo stanovanje. To bi nekako ustrezalo tudi naši pohištveni industriji in našim potrošnikom.

V obeh primerih gre za montažne garniture polic, ki jih lahko kombiniramo v raznih velikostih in oblikah, da zamenjajo drage, ne posebno praktične, težke in zastarele kombinirane omare za dnevne sobe, za katere potrebuje tovarna mnogo lesa. Preprosta kombinacija je sestavljena iz serijsko izdelanih lesenih plošč in stranic iz kovanega železa. Na te stranice raznih velikosti in oblik postavijo lesene plošče (tovarne jih izdelujejo v treh standardnih dolžinah) in jih pritrdijo z vijaki, na spodnji konec stranic pa pritrdijo nožice iz črne trde gume ali lesa. Tako napravijo garniture polic za cvetje, knjige, radijske

aparate itd. Garnitura kakršno vidimo na sliki, stane kakih 40 dolarjev, torej približno 12.000 di-

narjev po uradnem tečaju. To pa je že velik kos pohištva. Navadno začno Američani opremljati stanovanja z manjšo kombinacijo, ki jo postopoma izpopolnjujejo.

Večje možnosti nudi druga garnitura, narejena vsa iz kovanega železa ali kake čvrste zlitine. Sestavljena je samo iz enega osnovnega elementa, ki ga vidimo na naši risbi. Ta element je i polica i stranica, kar je odvisno od tega, ali jo montiramo pokončno ali vodoravno. To so pravokotniki, povezani bodi v kotu 90, bodi 180° in imajo kakor v prvem primeru čvrste nožice. Garnitura je zelo dekorativna, pa naj bo v eni ali več barvah, je pa tudi zelo praktična, ker jo lahko nenehoma izpopolnjujemo in po potrebi izpreminjamo njeno obliko, če se preselimo v drugo stanovanje.

Vsaka izmed teh garnitur je pripravljena v majhnih zabojih, ki jih lahko pozneje porabimo za večje kose pohištva. Prednost takšnega spravljavanja pohištva je v tem, da ne potrebuje mnogo prostora. Po tiskanih napotkih lahko kupec s preprostim orodjem sestavi, kar želi in kar mu ugaja, in naroči toliko sestavnih delov, kolikor jih potrebuje in kolikor jih lahko trenutno kupi.

Tudi sestavni deli druge garniture niso dragi. Če je narejen sestavni del iz kovanega železa, stane samo 1,50 do 2,14 dolarja, kar je odvisno od velikosti. Tudi pri nas bi takšen sestavni del ne bil drag, če bi jih izdelovali v serijah, omogočal pa bi nekaterim našim tovarnam kovinske stroke, da bi prišle do nove in lahke dodatne proizvodnje, ki bi povečala izbiro pohištva na našem trgu.

Manja Lazić

Oblika bo primerna za ples za dekleta. Je prirojena v princes kroju, linijo pa lepo poudarjajo gumbi in pentlja

POMENKI O ZDRAVJU IN BOLEZNI

ŽELODČNI ČIR

posledica prevelike živčne razdraženosti

Čir v želodcu ne nastane brez predhodnih težav. Preden se pojavi, se bolnik navadno pritožuje, da ga peče zgaga, da čuti krče in bolečine v želodcu. To kaže, da je imel bolnik gastritis (motnje v prebavi, vnetje želodčne sluznice) še preden se je pojavil čir. Čir ali ulkus se lahko pojavi na želodčni sluznici, na zaključnem delu želodca ali na dvanajsterniku. Zdravniki se o povzročiteljih te bolezni še ne strinjajo povsem. Mnogo je tu negotovosti, zlasti v primerih, ko zdravljenje ne pomaga, ko je zdravnik primoran svetovati bolniku kirurško zdravljenje oziroma operacijo čira. Včasih si zdravniki glede vzroka bolezni tudi niso na jasnem, če se bolečine vzlic operaciji znova pojavijo.

Zakaj se včasih to zgodi? Zato, ker glavnega povzročitelja bolečin, prevelike živčne razdraženosti, ni moč zmerom odstraniti. Glavni življenjski živec, tako imenovani vagus, je res nekakšen »vagabund«, ki draži ves živčni sistem, vse prebavne organe. Ta živec sega iz možganskega jedra v hrbtni možg, odondod pa je razpreden v vse smeri. Ker je neposredno povezan z organi, je razumljivo, da je zelo občutljiv za slaherno močnejše in pogostnejše psihično draženje, ki se prenese iz središča, iz možganov, na ostale dele telesa. Tako pride tudi do želodca, ki začne pretirano izločati sok. Kadar pa želodec izloča preveč solne kisline, začuti človek bolečine ali pa ga vsaj peče zgaga. Tako počasi nastane ranica, ulkus.

Nastane vprašanje, kako tako močna, tako kavstična kislina, kakor je solna kislina iz želodčnega soka, ki jo potrebuje organizem za prebavo hrane, ne razje pri vsakem človeku sluznice oziroma želodčne stene? Na to vprašanje še niso jasno odgovorili ne fiziologi ne biokemiki. Vendar pa je lahko in dovolj

razumljivo, da preveliko izločanje te kisline dostikrat povzroči želodčne bolečine. V začetku človeka peče v želodcu, pozneje pa nastane v njem ranica.

Nervozen človek na poseben način reagira na vsako neprijetno vest, na vsak neuspeh, pa tudi na prenaporno delo. Če je vagus preveč razdražen, reagira želodec s povečanim izločanjem solne kisline v želodcem soku. Posledica tega so zgaga, krči in bolečine v želodcu. Če se to večkrat ponavlja, se bolečine v želodcu povečajo.

Kar se tiče prevelike količine solne kisline v želodčnem soku, moramo vedeti, da njeno škodljivost ublažimo, če jo delno nevtraliziramo z jedjo, če želodec ni prazen. Škodljivo vpliva ta kislina, kadar je želodec prazen. Zato si bolniki z želodčnim čirrom navadno pomagajo tako, da večkrat na dan po malem jedo. Seveda pa ne smejo pretiravati, ne smejo jesti samo, da bi utešili »lačno lakoto«. Ta »lačna lakota« je pravzaprav samo ena izmed značilnosti njihove bolezni. Dr. Vandjel Tasić

Koliko električnih aparatov smemo hkrati vključiti

Mnoge gospodinjke dostikrat vprašujejo, katere električne aparate smejo istočasno vključiti. Dognati se, da istočasno vključijo kuhalnik, li-

Na koncu naj omenimo, da lahko, če imamo priključek na dve žici — enofazni tok, porabimo največ do 3000 W na uro, če imamo priključek na tri žice — dvofazni tok, lahko porabimo do 6000 W, a priključkom na štiri žice — trifaznim tokom pa lahko trošimo tok brez sleherne omejitve. Tako je treba vskladiti potrošnjo z instalacijo ali instalacijo prilagodimo delanski potrebi, nikakor pa ne smemo instalacije preveč obremeniti, saj smo videli, da so meje, ki jih je nevarno prekorajati.

Jopica in brezrokavnik iz deftina

kalkin in druge aparate, ki porabijo mnogo električnega toka, ne da bi pomislile na posledice. In če v hiši ni nikogar, ki bi jih poučil o tem, nastanejo okvare na aparatih ali pa celo požar.

Če instalacijo preobremenimo z veliko porabo električnega toka, se električni vodi segrejejo ali celo začnejo. Tako nastanejo okvare na izolacijah. Pri dotiku golih žic najprej švigne iz njih drobna iskra, potem pa se začne preskakovanje iskric, kar lahko povzroči tudi požar, če traja to dolgo. Razen tega lahko pregori stevec, če je tok močnejši, kakor ga more prenesti. Da bi ugotovili, koliko smemo istočasno vključiti električnih aparatov z označbo 10 (amperov), lahko izračunamo dovoljeno obremenitev, če pomnožimo napetost toka s to označbo, tako da dobimo 220 W x 10 A = 2200 W (vatov), kar pomeni, da lahko istočasno vključimo električni likalnik 450 W in kuhalnik z dvema ploščama s 1500 W ali kombinacija drugih aparatov s pogojem, da njihova zmogljivost ne presega 2200 W. Če je stevec 2 x 10 A, to pomeni, da je lahko napetost vključenih aparatov dvakrat večja, torej 4400 W.

Perlon in nylon nogavice se pri neprimernem sušenju rada poškodujejo. Kadar sušimo nogavice na prostem, jih pripnimo na vrh za konice prstov spodnji del pa obežimo z več kljukicami. Tako nogavice veter ne more obračati.

Če nam popoka porcelan, ga denevno v mrzlo posodo mleko in ga v njem kuhamo četr ure. Nato ga pustimo v mleku tako dolgo, da se ohladi. Razbiti predmeti se bodo zlepili.

Umazano belo krzno postane bleščeče belo, če ga drgnemo z magnezijo pomočeno v benzin. Ko se magnezija posuši, moramo krzno dobro izteptati.

Če gorijo v stanovanju zavese ali druge stvari namočimo metlo z vodo, jo vlečemo po zastorih in jih škropimo z vodo. Metlo moramo večkrat namočiti.

Zadrge raje tečje, če jih podrgnemo s koncem svečke ali mila.

Suho opeljeno najbolje pozdravljamo tako, da takoj po nesreči openceno mesto držimo nad vročo ploščo; v začetku je bolečina še hujša, nato pa se kmalu ublaži. Koža postane povsem neobčutljiva in ne napravlja se mehurji.

Če želite napraviti šipe začasno neprosijne, zmešajte pest grenke soli s kozarcem piva in jih s to zmesjo vzorčasto namažite.

Takole lahko popravimo prekratke in preozke deklishe obleke

PULOVER

za deklico

Modri pulover z belim sedelcem pletemo same desne pentlje, le pas, za pestilnik in visok ovratnik, so pleteni ena desna ena leva pentlja. Modre črte v belo sedelce izvezemo z roko po pentljah. Tako je mnogo bolj praktično, kakor pa da bi pletli izmenjaje volne, ker zadaj ni dolgih nit. Vsako peto pentljo prelijemo z modro barvo in sicer 7 vrst.

Popolnoma naravnost pletemo sprednji in zadnji del, samo za rokave posnamemo kot običajno. Rokave pletemo tako, da po vsem rokavu ustrezno naraščamo, naredimo rokavo okroglimo in pri njej pazimo, da začnemo pravočasno pletiti s belo volno, da se lepo ujame s sprednjem in zadnjem belim sedelcem na delu.

NAGRADNI NATEČAJ PRVI PRISPEVEK

Dne 30. decembra smo na strani »Pomenimo se še o tem« razpisali nagradni natečaj za jedilnice. Nekaj naših bralk nam je jedilnice že poslalo in smo jih danes začeli priobčevati. Prosimo bralke, da sodelujejo v našem nagradnem natečaju in da pri sestavljanju jedilnic upoštevajo, da bodo le-ti izdatni in ne predragi. Hkrati pa prosimo naše bralke, da zasledujejo priobčene jedilnice in jih po možnosti preizkušajo, da jih bomo ob koncu natečaja lahko ocenile.

JEDILNIK ZA ŠTIRI OSEBE

SOBOTA: goveja juha, majaronovo meso, pire krompir, korenjena solata.

GOVEJA JUHA: 1/2 kg mesa hitro operemo v mrzli vodi (predolgo namakanje škoduje mesu, ker se izpere sok — beljakovine), 2 litra vode, 5 dg kosti, zelenjava. — Zakuhaj: oveni kosmiči — 4 žlice kuhano četr ure.

MAJARONOVO MESO: deni v kozo žlico masti in zarumeni drobno sesekljano čebulo. Nato prideni 1/2 kg v juhi kuhane govejeve mesa in ga praži na čebuli četr ure; potresi čebulo z majhno žlico moke in ko se prav malo zarumeni, prilij zajemalko juhe, prideni vejico majarona ali pol žličice majaronovih plev in kuhaj še 10 minut. Prideni še žlico kisle smetane in nekaj kapljic limoninega soka. Če nimas smetane, zmešaj žlico moke in žlico kisa. Zreži meso, ga zloži na krožnik in oblij s omako.

PIRE KROMPIR: 6-8 srednje debelih krompirjev skuham, odcedi in olup, jih stresi v lonec in še vroče dobro stlači s tolkalcem. Nato prilij 1/2 l vročega zavretega mleka, nekoliko soli, prideni za oreh margarino, vse skupaj dobro premešaj.

KORENJEVA SOLATA: ostragj 2 korenca, dobro operi in zrižaj na strgalniku. Dodaj olje, kis in strok česna, dobro zmešaj, dodaj poper.

Cena kosilu 192 dinarjev, za osebo 48 dinarjev.

VEČERJA: golaževa juha, polentni vložki.

NEDELJA: kostna juha, jetrni riž, telečja pečenka, pečen krompir, solata, krmke rezine.

POLENTNI VLOŽKI: v liter zavrele solane vode stresi 1/2 l kornuznega zdroba, dodaj 1/2 žlice masti, daj v pečico in kuhaj tričetrt ure. Ko je kuhana, razrež za 1 žlico masti v široki kosi, oblikuj z žlico vložke in jih pokladaj za mast.

Cena večerji 140 dinarjev, za osebo 35 dinarjev.

NEDELJA: kostna juha, jetrni riž, telečja pečenka, pečen krompir, solata, krmke rezine.

KOSTNA JUHA: 1/2 kg govejih kosti, na 1/2 žlici masti zarumeni v njej nekoliko drobno zrezane čebule in zelenke peteršilja. Nato odlij mast v skledo in primešaj eno jajce in v vodi namočeno žemljo, šcep popra in majaronovih plev, 5 dg nasitanih jeter, pol žlice moke in strok s soljo slanečnega česna; vse to premešaj in prelači skoz strgalnik v vrelo juho.

TELEČJA PEČENKA: najokusnejša pečenka je ledvični kos. Odstrani mesu vso kožico, ga osoli in položi v kozico. Za tričetrt kg mesa vzemi žlico masti.

PEČEN KROMPIR: 1 kg krompirja operi, olup, osoli in položi v kozico, kjer se peče pečenka.

SOLATA: 1/2 kg endivije očisti, operi pod tekočo vodo, odcedi, zabeli s kisom in oljem in soljo ter dodaj še strok česna.

KRMKE REZINE: pol kilograma moke, 15 dekagramov masti, 4 dekagrame kvasa, sol, marmelada, zavitek vanilijevega sladkorja. Presej moko, dodaj 15 dg masti, sol in 4 dg kvasa. Zamešaj v gladko testo in daj v pritč in pusti eno uro shajati. Testo razvaljaj za nožev hrbet debelo in zreži z obodcem za krofe, nadevaj s koščki marmelade ter speci svetlorumeno in povaljaj vsako rezino v vanilijevega sladkorja.

Cena kosila 473 dinarjev, za osebo 118 dinarjev.

VEČERJA: krompirjeva solata, kruh, krmke rezine, čaj.

KROMPIRJEVA SOLATA: tričetrt kilograma krompirja, nekaj koščkov pečenke od kosila, 2 kumariči, čebula, poper, sol, 1 jajce, zrezano na kocke, oljč. kis.

Cena večerje 132 dinarjev, za osebo 33 dinarjev.

PONEDELJEK: francoska fižolova juha, štajerski sirov — jabolčni strudelj, slivov kompot.

FRANCOSKA FIZOLOVA JUHA: namoči in operi zvečer 1/2 litra belega fižola, drugi dan ga skuham, osoli in prelači s fižolovko vred v drug lonec in prideni še lovorjev list, šcep popra in jajčno velikost margarino. Ko vse prevre, vlij juho v skledo na opečene krušne rezine.

ŠTAJERSKI SIROV — JABOLČNI ZAVITEK: iz pol litra bele moke zamešaj testo z vodo. Spočito testo razvaljaj, po-maži ga s oljem, razvleci in namaži z nadevom. Zmešaj v skledi 1/4 litra smetane, 15-20 dg sira iz kislega mleka, 1 jajce in žlico cimeta. Ko si testo namazala, ga posipaj s drobtinami in s 6-8 srednje debelimi olupljenimi in nakrhlijanimi jabolki, 2 prstiči sladkorne sipe in malo rozin. Zvij testo v zavitek in speci.

SLIVOV KOMPOT: operi posušene slive s toplo vodo in še s mrzlo oplakni. Na 1/2 kg sliv 1 liter vode pokrij in kuhaj približno 1/2 ure. Prideni slivam 1 žlico sladkorja in šcep cimeta.

Cena kosila 248 dinarjev, za osebo 62 dinarjev.

VEČERJA: vampi v paradiznikovi omaki v kosh krompir.

VAMPI V PARADIZNIKOVIM OMAKI: zreži 1/2 kg kuhanih vavpov na drobne rezance; deni v kozico žlico masti in ko se ta razgreje, prideni drobno, na rezance zrezano čebulo. Ko se ta zarumeni, prideni vampe in jih praži četr ure. Nato potresi za veliko nožovo konico paprike, osoli in potresi še z žlico moke. Ko se vampi že nekoliko porjavijo, jih zalij s 1/2 l juhe in 1-2 žlicami paradiznikove mize.

KROMPIR V KOSCIH: olup 1/2 kg krompirja, ga osoli in zalij z vrelo vodo. Ko je mehak, ga odlij in zabeli s 1/2 žlice masti.

Cena večerje 120 dinarjev, za osebo 30 dinarjev.

Zanka Globokar

KOLESARSKA DIRKA »OKROG
EGIPTA«

Petrović peti!

Kena, 12. jan. (AFP) Zmagovalec prve etape kolesarske dirke »Okrog Egipta« je Marokanec Mohamed ben Mohamed, ki je 65 km dolgo progo od Luxorja do

Jugoslovanski prvak Veselin Petrović je privozil na cilj peti, točno minuto za zmagovalec, Jugo pa se je uvrstil na 21. mesto

Kena prevozil v 1 uri in 57,20 minute. V istem času s privozil na cilj tudi trije kolesarji iz Vzhodne Nemčije, in sicer Voltz, Tiller in Henning. Na dirki vili 45 dirkec iz Bolgarije, Maroka, Vzhodne Nemčije, Romunije, Poljske, Jugoslavije in Egipta.

JESENSKI HOKEJISTI V ITALIJI

Slab začetek

Bolzano, 12. jan. — Hokejski klub Jesenice je na svojem gostovanju po Italiji, Avstriji in Nemčiji odigral prvo tekmo v Bolzanu proti domačemu klubu Istega imena. »Bolzano« je premagal Jesenice s 7:1 (1:5, 5:1, 1:0).

Ta rezultat vsekakor ne bo razveselil Jesenčanov, ker je poznano, da je »Bolzano« visoko premagal Oxford, torej isto moštvo, ki je odšlo v Italijo kato strofinsko poraženo na Jesenici. »Bolzano« je v italijanski hokejski ligi na predzadnjem mestu s dvema točkama, vodi pa Cortina s 8 točkami pred klubom Milanter 6, Auronzo 6 in Fiamat 4 točke. Za »Bolzano« je Oriseli brez točke.

Kakšna je bila torej tekma v Bolzanu? Italijanski list, ki imenuje Pirova zmag »Bolzano« nad skromnim moštvom je Jesenice. Tako eno kot drugo moštvo je pokazalo povprečno igranje, ki tudi ni bila zanimiva. Edina svetla točka je bil jeseniški vratar Novak, ki je branil izvestno. Nasprotno pa so imeli domači smolo z vratarjem oziroma celo z dvema. Že v prvi minuti je vratarja Nadanji zadel puc v vno, tako da je moral okrvavljen zapustiti igrišče. V zadnji minuti igre pa se je takšna nesreča pripetila tudi rezervnemu vratarju Ferrarisu, ki ga je prav tako ranil puc.

NEMŠKI, AVSTRIJSKI IN JUGOSLOVANSKI SKAKALCI

naposled na skakalnici v Šiški

Včeraj dopoldne so nam funkcionarji smučarskega kluba »Enotnost« sporočili, da jim je vendarle uspelo organizirati v Ljubljani mednarodno revijo smučarskih skokov na 60-metr-

Brzovjavke

● **BEOGRAD**, 12. jan. (Reuter). Češkoslovaško hokejsko moštvo Spartak je premagalo tudi beograjsko Crveno zvezdo, in sicer s 18:3 (8:0, 5:1, 5:2). Igra gostov je bila vso tekmo ekshibicijska. Gole za Crveno zvezdo so dosegli Bogdanović, Erdelj in Brleković.

● **GRINDELWALD**, 12. jan. (Reuter). V nadaljevanju tekmovalnega smučarskega Grindelwaldu je v štafeti 3 x 5 km zmagala poljska ekipa v času 1:09,39. 2. Nemčija 1:13,00, 3. Italija 1:14,31, 4. Francija 1:20,14, 5. Švica 1:26,01. Najboljši čas je dosegla Poljakinja Bjergum, ki je 5 km presmučala v 22 min. in 43 sek.

● **MILANO**, 12. jan. (Reuter). Madžarski klub Honved je je dobil vizo za turnejo po Južni Ameriki. Vizo so mu izdale argentinske oblasti. Honved bo odšel na turnejo danes ali jutri.

● **STOCKHOLM**, 12. jan. (Reuter). Švedski športni novinarji so se zedinili, da je smučar-tekac Sixten Jernberg, olimpijski zmagovalec, najboljši švedski atlet leta 1956. Njemu sledi Fredriksson (kanuist), Hall (modernej peterboj), Eriksson (hitrostno drsanje), Johansson (boks).

● **HELSINKI**, 12. jan. (Reuter). Na tradicionalnih finskih dirkah v Lahtiju bo švedska nastopila s 20 smučarji. Norveška s 12, CSR s 10, SZ s 22. Pričakujejo Nemčija s 8 in Finska s 30. Pričakujejo prijava Poljske, Jugoslavije, Avstrije, Francije in še nekaterih drugih držav.

● **SPRINGFIELD**, 12. jan. (Reuter). Poznan ameriški igralec William Jorczyk, olimpijski zmagovalec v Melbournu na 200 m butterfly, je postal profesor telesne vzgoje na kolegiju v Springfieldu in s tem izgubil svoj amaterski status.

● **SIDNEY**, 12. jan. (Reuter). — Avstralski plavalec Murray Rose, ki je v Melbournu osvojil tri zlate medalje, je danes na plavalnem prvenstvu v Sidneyju postavil svetovni rekord na 400 m prosto z rezultatom 4:25,9 in 440 yrdov prosto 4:27,1. Prejšnji svetovni rekord na 400 m je imel Amerikanec Ford Kono 4:26,7, na 440 yrdov pa Avstralec Marshall 4:28,1.

● **LONDON**, 12. jan. (Reuter). Evropski komite mednarodne atletske federacije je sklenil, da bo trajalo evropsko prvenstvo 1958 v Stockholmu več kot šest dni in da se uvede tudi tek na 400 m za ženske. Predloga poljske atletske zveze, naj bi za evropsko prvenstvo teknovali tudi juniorji, niso sprejeli.

ISČEM SAMEGA SEBE

Ko so me zapazili, so se vsi hkrati nasmešili in me prijateljsko sprejeli. Ko mi je bila Selena povedala, da so Nettie odpustili, sem bil ves izgubljen, toda zdaj je naslonjač na kolesih v meni spet prebudil upanje v okrevanje. Zato mi je legel nasme na obraz in glas mi je postal šaljiv in sploh sem kazal samo najboljšo razpoloženje. Imel sem vtis, da jih moja vedrost miri. Yun, ki me je pripeljal do tja, je menda mislil, da je opravil, ker sem ga videl, kako si je potegnili majico čez glavo in se v kopalkah pognal proti bazenu. Bil je videti zares veličasten s svojim silnim mišičevjem in popolnimi črtami. Navdušen sem ga opazoval in prav tako navdušenje je zažarelo iz Murneyjinih oči.

Skočil je v vodo. Njegova mokra glava je hip nato šnila iz vode. Njegovi mokri lasje so bili sivkastomodri in so se mu povsili na čelo. Z roko se jih je osvobodil. Murney ga je še nadalje pazno motrila. Potem pa je zapazila, da sem jo gledal, in v obrazu ji je zamrlo sleherno zanimanje.

— Vidiš, Gordy, to je sad vzdržnosti, — mi je pokazala na Yuna. — Alkohola ne pije, kaditi tudi ne in zdaj je tak.

MARLJIVO DRUŠTVO »PARTIZAN« LOVRENC RAZVIJA

središče telesne kulture na Pohorju

Društvo gradi v tem turističnem kraju bazen, zgradilo pa bo tudi stadion
Predsednik društva o delu in o pomoči oblasti in prebivalstva

Obiskal sem predsednika enega najbolj agilnih partizanskih društev v mariborskem okraju Franja Klamferja, predsednika »Partizana« v Lovrencu na Pohorju. O sebi sicer ni hotel ničesar povedati, toda dejstvo je, da je bil on tisti, čeprav se nikoli prej v življenju ni zanimal za telesno vzgojo, ki je ustanovil oziroma dal pobudo za ustanovitve tega društva. »Partizan« v Lovrencu so ustanovili leta 1953 in od takrat žanje uspeh za uspehom. Omeniti moram tudi to, da je Lovrenc bogat kraj in da dobiva društvo veliko materialno pomoč od vseh organizacij v kraju.

»Začetek je bil težak,« pripoveduje tov. Klamfer. »Število članstva je bilo bolj skromno. Začeli smo najprej z namiznim tenisom, nato z orodno telovadbo, kasneje pa s smotno in nastrno vadbo. Že takoj v začetku svoje dejavnosti smo dobili na tekmovalni v Rusah prehodni pokal. V naslednjem letu se je število članstva povečalo, povečala pa se je tudi pomoč Okrajne zveze.

Danes ima društvo 290 pripadnikov, največ je sicer pionirjev, razveselijo pa je, da ima društvo kar 90 članov.

Kljub znatni pomoči vseh organizacij v kraju in tudi Okrajne zveze, je naše društvo v velikih težavah. Število članstva namreč iz dneva v dan raste, za vadbo pa uporabljamo neprimerno šolsko telovadnico. Nismo pa niti svojega letnega telovadišča.

Velike težave pa so tudi z vodniškim kadrom. Na tečaj smo poslali 6 vodnikov. Najbolj pereče pa je pomanjkanje vodnikov pri ženski in moški decij, pionirjih in pa pri ženski orodni telovadbi. Ta problem smo delno rešili s tem, da smo dobili v svoje vrste izkušnega telovadca Koparja Milosa, za kar gre predvsem za sluga Tovarni kos in srpov, ki ga je zaposlila v domačem kraju. Tako si bomo lahko z njegovo pomočjo sami vzgojili potrebni vodniški kader.

Kot vem, gradite moderen olimpijski bazen. Ali bi mi lahko o tem nekaj povedali?

Za graditev olimpijskega bazena smo se odločili predvsem zato, ker je Lovrenc že dolga leta turistični center Pohorja in privablja vsako leto več turistov. Vse kaže, da bo treba gospodarsko dejavnost preusmeriti k turizmu, saj so dohodki od lesa vedno manjši. V začetku graditve so bila mišljena glede koristi takšne pridobitve deljena. Menim pa, da bomo prispevali k nadaljnjemu razvoju turistične dejavnosti v Lovrencu.

Vzporedno z gradnjo bazena pa bo društvo zgradilo moderen stadion, pri katerem bomo lahko zaposlili vse naše člane.

Pri gradnji bazena nas je znatno podprla tukajšnja kmetijska zadruga, saj je prispevala več kot milijon, To-

MEDNARODNI SAHOVSKI TURNIR

V BEVERWIJKU

Stahlberg : Matanovič

remi

BEVERWIJK, 12. jan. (Tanjug). — V druge kolo mednarodnega sahovskega turnirja je Matanovič po 20. potezi kot črni remiziral s Stahlbergom. V kraljevo-indijski obrambi je Matanovič igral zelo oprezno in hitro izenačil položaj. Nasprotnika sta sklenila remi na predlog belega.

Ostali rezultati: Pilnik — Spianard 1:0 (sleiljanka, 32 potezi), O'Kelly-Bink — mi (Retjeva otvoritev, 30), Van Shellinga — Kramer remi (19, kraljevo-indijska), Toran — Donner 1:0 (29, španska).

Po drugem kolu so v vodstvu Matanovič, Pilnik in Toran s 1,5 točke.

MEDNARODNO NAMIZNOTENISKO

PRVENSTVO ROMUNIJE

Le še Hudetz

BUKAREŠTA, 12. jan. (Tanjug). Na mednarodnem namiznoteniškem prvenstvu Romunije bo v osmini finala izmed Jugoslovancev igral le Zagrebčan Hudetz, ki je premagal Romuna Nazarbekiana s 3:0. Ostali naši igralci so izpadli iz nadaljnje tekmovalne igre v četrtfinalnem turnirju. Štepec (CSR) je premagal Hrbuda s 3:0, Reuter (Romunija) Uzorina s 3:1, Kitajec Čjan Jun Nina pa Gruija s 3:0.

Veliko presenečenje je priredil Kitajec Hu Bin Sian, ki je premagal najboljšega Romuna Gantnerja po napetem boju v petih nish.

Pri moških dvojicah sta Gruij in Uzorina izgubila s romunsko dvojico Pesciu-Botner 2:3, Hudetz in Hrbud pa sta premagala Siana ter Nazarbekiana s 3:2.

V tolažilnem tekmovalju je imel največ uspeha Marković, ki se je prebil v četrtfinalu, nato pa izgubil s Češkoslovkom Mikešem s 1:2 (2:19, 1:21, 1:21).

Pri ženskah je Čovičeva prišla v tolažilnem tekmovalju do finala. V prvem kolu je premagala odlično romunsko igralko Irmo Magyar s 2:0, v drugem kolu Bolgarka Ivanovo s 2:1, v finalu pa bo igrala s Madžarko Javori.

MEDNARODNI KOŠARKARSKI

TURNIR

Proleter drugi

BOLOGNA, 12. jan. (Tanjug). Na mednarodnem košarkarskem turnirju je zmagalo italijansko moštvo Virtus iz Bologne, ki je v zadnji tekmi premagalo moštvo AZS iz Varšave s 81:53. Zrejanjski Proleter se je uvrstil na drugo mesto z zmago nad Antverpom s 79:68.

V prvem kolu je naš prvak izgubil s varšavskim AZS s 63:85 (23:35). Zrejanjsko moštvo je nastopilo v naslednji postavi: Katić 10, Toranjanić 4, Loe 11, Engler 14, Minja 6, Radović 6, Krištančić 6, Kure 6, Šeparović, Rošival in Bjelić. Poljski so zmagali predvsem zaradi boljše strelce.

MEDNARODNO TEKMOVANJE

ALPSKIH SMUČARJEV V WENGU

Sailer — spet

Sailer iz Cortine

Wengen, 12. jan. (Reuter). — Danes se je začelo v Wengenu (Švica) tradicionalno tekmovalje alpskih smučarjev alpskih držav. V smuku na 3500 m dolgi progi z 850 m višinske razlike je zmagoval avstrijski Sailer, trikratni olimpijski zmagovalec v Cortini, s časom 3:23,6. Za njim so: Staub (Švica) 3:25,6, Zimmermann (Avstrija) 3:26,8, Rieder 3:27,0, Molter 3:28,4, Hinterseer 3:29,4, Hilbrandt 3:29,9, Schranz (vsi Avstrija) 3:30,1, Alberti (Italija) 3:30,9, Leitner (Avstrija) 3:31,1 itd. Sodelovali so tudi Sailerji in francoski smučarji. Jutri bo tekmovalje v slalomu in veleslalomu.

Na Vršču bo mladinski

smučarski tabor

Planinsko društvo na Jesenicah bo organiziralo v semestrskih počitnicah mladinski smučarski tabor na Vršču. V okviru tabora bosta dva smučarska tečaja. Prvi bo od 20. do 26. januarja, drugi pa od 26. januarja do 2. februarja.

UPRAVNI ODBOR ELEKTRARNE MEDVODE

razpisuje mesto

tehničnega vodje

Pogoji: Višja strokovna izobrazba s 5-letno prakso ali srednja strokovna izobrazba s 10-letno prakso.

Ponudbe pošljite na gornji naslov do 25. t. m. — Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj.

95

Yun se je tedaj že igral v vodi z veliko žogo iz rdeče gume. Metal jo je v zrak, jo lovil, se potapljaj, čudež moči in gibčnosti. Selena, ki je bila vstala, je bila blizu mene in se je nekam odsotna naslanjala na mojo ramo. Toda tedaj se je nenadno ločila od mene in se spustila v bazen ter se pognala za orjaškim Indonezijcem in mu zbila žogo iz rok. Potem se je zadovoljna oddaljila od njega in se mu smejala. Yun je šnil za njo in jo zagrabil, da je izpustila žogo, ki je zaplaval po vodi.

Nista krenila za njo. Smejala sta se in še dalje rvala v vodi. Videti je bilo njune ogorele ude, ko se je zdaj ta, zdaj drugi dvignil iz vode. Selena ni imela kape na glavi in mokri lasje so se ji ulegali po licih. Uspelo ji je, da se je osvobodila Yuna, toda ta jo je znova zgrabil.

Ko so se njegove roke vile okoli Seleninega telesa, je bil videti njen obraz, ki je komaj molel iz vode, ves navdušen in nasmejan. Nenadno sem začutil bolečino vrh rame. Knut Kraft mi jo je stisnil tako močno, da so bili členki na njegovih prstih beli od napora. Gledal ju je z bleščečimi očmi, kako sta se ruvala v vodi. Njegov pogled pa je bil vendarle nem.

Začel sem razumovati mnogo reči, a ta se mi je zazdela najzanimivejša med vsemi.

Tedaj je Kraft skočil v bazen in odplaval k onima dvema. Potem se je še Murney pognala za njim. Pridružila sta se igri in v Knutov obraz se je vrnila vedrost. Podoba je bila, kakor da se štirje mladi ljudje zabavajo v vodi z žogo iz rdeče gume. Tako zelo, da so še name pozabili.

NA TUJIH SMUCISCIH

Malo snega — mnogo tekmovalanj

Tudi to nedeljo je na sporedu »mednarodnih« smučarskih tekmovalj. Alpski smučarji se bodo pomerili v Wengenu, klasične discipline pa so na sporedu v Le Brassu. Švicarski smučarji bodo sprejeli na obeh smučarskih številne tuje tekmovalce, ki bodo skušali pokazati svoje sposobnosti.

V smuku in slalomu na Leubornu v Wengenu so favoriti Avstrijci s Tonjem Sailerjem na čelu. Čudovito, od kod jemljejo naši severni sosedje vedno nove talente. Nekdaj neprekosljivi smučarji Othmar Schneider, Schuster, Prawda, Strolz so odšli v Ameriko, njihov vrstnik Spis pa se je posvetil le trenerskemu delu. Pa vendar niso Avstrijci nič slabši kot takrat.

Vseeno pa avstrijska športna javnost nestrpno pričakuje prvi težji spopad s tujimi alpskimi »vozači«.

Dunajski list »Neuer Kurier« piše, da je štel za največje nasprotnike avstrijskim smučarjem Italijana Burrija in Zechinija, kakor tudi Francoze, Nemce Obermüllerja, Zillbillerja, Schenka in Švicarje Staubja, Bilsija, Perreta, Suterja in Mathysa.

Se večja konkurenca kot v Wengenu pa bo 23. januarja v Badgasteinu na progah, kjer bo čez dve leti svetovno prvenstvo v smučanju. Ze sedaj so tam ulice polne naplsov »Alpine Ski Weltmeisterschaft von Badgastein — 2. do 8. februarja 1958. Ni se treba čuditi, če hočejo smučarji vsaj enkrat preizkusiti slovite proge na Graukoglu. Prišli so tudi že tuji strokovnjaki, ki bodo pazljivo pregledali terene.

Za tekmovalja v Badgasteinu je že prijavljenih 7 držav: SZ, Švica, Kanada, Italija, Bolgarija, Anglija, Saar. Seveda bodo nastopili tudi domačini — Avstrijci, Amerikanci pa so prijavili Buda in Ralpha Wernera.

Organizatorji nordijskih tekmovalj v Le Brassu se bore s pomanjkanjem snega. Proge tekov so morali tako speljati po višjih terenih. Trideset kamionov pa bo pripeljalo sneg na skakalnico. Na škodi bodo seveda skakalci, ki bodo lahko trenirali le danes dopoldne.

Teh tekmovalj se bodo udeležili tudi nordijski smučarji. Finsko bodo zastopali tekači Paunonen in Nokelainen, skakalca Silvennoinen in Vierula. Norveška bo nastopila na 15 km z Barhaugom, Fagerasom, Huseom, Uggesholm in v kombinaciji a Holtaasom. Seveda pa bodo tudi najboljše tekači in skakalci iz Srednje Evrope.

3 strojepiske zdravniška splošne prakse medicinsko sestro

za preventivno patronažno službo

OKRAJNI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE

V LJUBLJANI

razpisuje naslednja delovna mesta za:

Pogoji: Pod 1. dovršena dvorazredna administrativna

šola ali nje sorodna šola s potrebno prakso; pod 2. zdravnik splošne prakse z večletno prakso; pod 3. dovršena šola za medicinske sestre.

Prošnje, kolkovane s 30 din, pošljite Okrajnemu zavodu za socialno zavarovanje v Ljubljani, Miklošičeva cesta 20-I, soba št. 142 do 20. januarja 1957.

Plača po uredbi o državnih uslužbenih z dopolnilno plačo.

117a

MEDNARODNO TEKMOVANJE

ALPSKIH SMUČARJEV V WENGU

Sailer — spet

Sailer iz Cortine

Wengen, 12. jan. (Reuter). — Danes se je začelo v Wengenu (Švica) tradicionalno tekmovalje alpskih smučarjev alpskih držav. V smuku na 3500 m dolgi progi z 850 m višinske razlike je zmagoval avstrijski Sailer, trikratni olimpijski zmagovalec v Cortini, s časom 3:23,6. Za njim so: Staub (Švica) 3:25,6, Zimmermann (Avstrija) 3:26,8, Rieder 3:27,0, Molter 3:28,4, Hinterseer 3:29,4, Hilbrandt 3:29,9, Schranz (vsi Avstrija) 3:30,1, Alberti (Italija) 3:30,9, Leitner (Avstrija) 3:31,1 itd. Sodelovali so tudi Sailerji in francoski smučarji. Jutri bo tekmovalje v slalomu in veleslalomu.

prvo javno

pismeno licitacijo

za adaptacijo in nadzidavo veterinarske ambu-

lante v stanovanjsko hišo v Kosezah pri Ilirski

Bistrici

Predračunska vsota za vsa dela je 11.852.235 din. Rok za

dovršitev gradbenih in obrtniških del je 30. septembra 1957.

Licitacija bo 4. februarja 1957 ob 11. uri v prostorih uprave Avtopodjetja »Transport«, Ilirska Bistrica. Varščino v znesku 50.000 dinarjev je treba predložiti z garancijskim pismom ali na drug način, najkasneje do pričetka licitacijske obravnave. Ponudbe morajo biti opremljene v skladu s predpisi Pravilnika o postopku pri javni pismeni licitaciji za oddajo gradbenih del (Uradni list LRS št. 17-18/55).

Ponudbe se sprejemajo do dneva licitacijske obravnave v upravi Avtopodjetja »Transport«, Ilirska Bistrica. Popis gradbenih in obrtniških del ter predizmere s splošnimi pogoji bodo interesentom na razpolago od 15. januarja 1957 dalje vsak delovni dan od 8. do 12. ure v upravi Avtopodjetja »Transport«, Ilirska Bistrica, proti plačilu nabavnih stroškov 8000 dinarjev.

AVTOPODJETJE »TRANSPORT«

ILIRSKA BISTRICA

96

Počasi sem segel po ročici ob stolu in se po malem premaknil. Okrenil sem se nazaj pod lok s plezalkami. Nihče se ni ozri za menoj in tako sem se odpeljal, pritisnil ob ročico še z večjo močjo, da je bil dvored kmalu za mano in tudi terasa. Znašel sem se v knjižnici.

Zaželel sem si, da bi srečal starko, ki me je prejšnjo noč na tihem obiskala in ki je morala biti nekje v hiši.

Notranja vrata knjižnice so bila priprta in skoznje sem na hodniku zapazil gospo Friend, ki se je oddaljevala v nasprotno smer. Bila je torej še v hiši in zato sem opustil namero, da bi stikal za starko. Postal sem otožen in oprezno sem začel krožiti po sobi, ogledovati podobe in slike po zidovih. Poleg kamina so bile štiri fotografije v štirih enakih okvirih: Selena, Murney, gospa Friend in neki starejši moški z osivelimi lasmi ter gostimi nasršenimi brki, nedvomno gospod Ranton Friend Drugi.

Natanko sem pogledal tega človeka, ki so mi ga hoteli napraviti za očeta in ki je bil mrtev že več kot devetindvajset dni. Bil je videti strašen in zdaj se mi je zdelo razumljivo, kako velika sprememba je morala nastati v hiši, odkar ga ni bilo več.

Toda prevzela me je neka simpatija do njega. Kakšne vezi so mogle biti med nama? Za jutri je bil napovedan gospod Maughut in jaz bi moral deklamirati odo, ki jo je tako okorno in prazno zložil gospod Friend. Kakšna vez je mogla biti med tistimi stihmi in njegovim življenjem? Med tistimi stihmi in njegovo smrtjo?

Komaj so se bili polegli sumi spricho gotovosti, da Knut ni imel nobenega opravka z njegovo boleznijo in njegovo smrtjo, pa so se zdaj spet zbudili, hujši kakor kdaj prej.

DNEVNE NOVICE

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

ZA NUJNE PRIMERE

1. Zdravstveni dom Center od 13. do 19. januarja: dr. Papis Hubert, tel. 23-150, 23-061; dr. Zargi Rado, tel. 23-363; nočna dežurna od 21-7, nedeljska od 7-23.

2. Zdravstveni dom Bežigrad od 20-8: dr. Peče Henrik, tel. 21-286 ali 30-800.

3. Zdravstveni dom Siska od 12. do 19. januarja: dr. Ponikvar Rafael, tel. 20-748, Celovška cesta 25, od 20-4.

4. Zdravstveni dom Vite od 20-7, nedeljska od 8-20, tel. 21-797.

5. Zdravstveni dom Rudnik od 20-6: dr. Lobe Franc, tel. 20-187.

6. Zdravstveni dom Moste od 20-7, nedeljska od 8-20, Krekova ul. 5, tel. 21-359.

7. Zdravstveni dom Sentvid od 20 do 7, tel. 731.

Slovensko kemijsko društvo obvešča kemijska podjetja, ustanove, šole in ostale zainteresirane, da je prva kemijska razstava Slovenije odprta vključno do 14. jan. od 8-18 v prostorih Kemičnega inštituta »Boris Kidrič«, Ljubljana, Hajdrihova 19, nasproti kopališča Kolesarja. Vstopnine ni.

Zdravstveni fond Univerze in Visokih šol v Ljubljani javlja študentom, da bo v času od 15. do 25. januarja 1957 fluorografiranje pljuč in besedil, in sicer v Parnovi 35 v dvorani Podjetja za popravilo železnih vozov in strojev. Točen razpored je objavljen na oglasnih deskah dekanatov. Udeležba je za vse redne slušatelje obvezna.

Gostovanje Totega teatra v Ljubljani. V nedeljo, 13. januarja, bo gostoval v Ljubljani v dvorani Slovenske filharmonije mariborski Toti teater z novim sporedom št. 7. Predstave ob 18, 19 in 20. Vstopnice od 80 do 150 dinarjev pri blagajni dvorane Slovenske filharmonije. Pri vseh predstavah lepe nagrade.

Obvestilo. Obveščamo vse, ki želijo diplomirati na ESS, da se bo 1. marca 1957 začel dopolnilni pripravljalni tečaj za opravljanje izpitov na ESS. Kandidati dobijo vsa potrebna navodila na običajnih odborih Zveze borev, kjer dvignejo tudi prijave. Prijave je treba izpolniti in poslati na okrajni odbor Zveze borev najkasneje do 30. januarja 1957. Kandidati, ki niso člani Zveze borev, lahko zahtevajo pojasnila in prijavo od Dopolnilnega tečaja ESS v Ljubljani, Cankarjeva 5-III. Pogoji za sprejem je, da ima kandidat štiri razrede gimnazije ali tist, ki ustreza šoli. Kolikor pa ne izpolnjuje tega pogoja, se lahko prijavi k sprejemnemu izpitu.

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani sporoča vsa zavarovancem, ustanovam in podjetjem, da od 20. januarja 1957 sprejema stranke v ponedeljek, sredo in petek ob 8. do 11. ure. Prosimo vse prizadete, da gornje upoštevajo in s tem omogočijo nemoteno poslovanje Zavoda. Okrajni zavod za soc. zavarovanje, Ljubljana.

Klinika za nalezljive bolezni, Ljubljana, Japljeva 2, obvešča, da dobi informacije vsak dan od 11.30 do 12. informacije ob nedeljah pa samo za podeljevalce. Predstojništvo.

PUTNIK SLOVENIJA

Obvešča: PUTNIK SLOVENIJA prireja naslednje izlete: — trodnevni avtobusni izlet v VERONO, združen z ogledom velesejma v mesecu marcu. Istočasno si bodo udeleženci ogledali tudi znamenitosti BENETK in TRSTA; — trodnevni avtobusni izlet na DUNAJO v mesecu marcu ob priliki znanega spomladanskega velesejma; — štiridnevni avtobusni izlet v MILANO meseca aprila. Udeleženci izleta si bodo ogledali mednarodni velesejem, nato pa se napravili izlet k Comskem jezeru; — dvodnevni avtobusni izlet v TRST, ki ga prireja vsak mesec. Program izletov so na razpolago v najbližji poslovalnici »Putnik-Slovenija«. Istočasno zahtevajte tudi program ostalih izletov, ki jih bomo priredili v prvem polletju 1957.

Ce v vašem kraju ni poslovalnice »Putnik-Slovenija«, pošljite na naslov: »Putnik-Slovenija«, Ljubljana, Titova cesta 12, da vam brezobvezno pošljemo program.

Kadar ste namenjeni v inozemstvo, vam polni list in vse potrebne vize v najkrajšem času preskrbi PUTNIK-SLOVENIJA. Sporočite vaše želje najbližji poslovalnici PUTNIK-SLOVENIJA.

Nenadoma nas je zapustil dobi oče, mož in brat

Metod Kalan

učitelj v Smartnem pod Smarno goro

Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, 14. januarja 1957, ob 15 izpred pokopališča v Dravljah.

Tacen, 12. januarja 1957.

Zalujoča žena z otroki in sorodstvo

Društvo visokošolskih profesorjev in znanstvenih delavcev v Ljubljani vabi svoje člane na občni zbor društva, ki bo v torek, 15. januarja ob 16 v zborni dvorani na univerzi.

Objava. Občinski ljudski odbor Ljubljana-Center objavlja v smislu 5. čl. Temeljnega zakona o varstvu živine pred živalskimi kužnimi boleznimi (Ur. list FLRJ št. 26/54), da bo zopet redni pravičji sejem vsako prvo in tretjo sredo v mesecu zaradi prenehanja pojave svinjske kuge.

Vsaka drogerija, specerija, zadruga, vsaka trgovina, ki prodaja mlo za gospodinjstvo, prodaja tudi »FLEX«. Za čiščenje madežev samo »FLEX«! Svež in mladosten obraz dobijo po uporabi kozmetične maske »TEINT-BELL«. Način uporabe je zelo enostaven, pa vendar čudovit učinek.

PREDAVANJA

Prirodoslovno društvo v Ljubljani vabi na poljudnoznanstveno predavanje prof. ing. Svetka Lapajnet: Mostovi nektaj in sedaj. Predavanje, spremljano z diapozitivi, bo v torek, dne 15. januarja ob 20 v prirodoslovni predavalnici na Univerzi, vhod iz Gosposke ulice.

Elektrotehniško društvo LRS vabi vse svoje člane in druge zainteresirane iz Doma elektrogospodarstva na predavanje ing. Antona Železnikarja: »Automatika pri reaktorju«. Predavanje bo 16. decembra ob 19.30 (brez akademskih črt) v dvorani Doma elektrogospodarstva, Ljubljana, Hajdrihova 2. Predavanje bo spremljano z diapozitivi. Omeneno predavanje je šesto iz ciklusa predavanj o jedrski tehniki, ki bodo tedensko do konca februarja.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti vabi na javno znanstveno predavanje, ki bo dne 17. januarja ob 18 v dvorani SAZU. Predava bo akademik univ. prof. dr. Srečko Brodar. Tema: Črni kal, nova postaja ledenodobnega človeka v Slovenskem Primorju.

Slovensko zdravniško društvo vabi vse zdravnike in medicinske višjih semestrov na predavanje tov. prof. dr. Janeza Milčinskiga: »Odklonitev zdravniške pomoči«. Predavanje bo v petek, 18. t. m. ob 19.30 v predavalnici Interne klinike v Ljubljani.

KONCERTI

Jutri koncert za zeleni abonma. Solist Monique de la Brucholierie, dirigent Danilo Svara. Beethoven, Mozart, Čajkovski, Wagner.

GLEDALIŠČA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Nedelja, 13. januarja ob 18: Moder-Ajdič: »Janko in Metka«. Izven in za podeljevalce.

Torek, 15. januarja ob 20: Kref: »Krajski komedijanti«. Abonma A.

Sreda, 16. januarja ob 20: I. Cankar: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Abonma G. (Jacinta — Nedelja Kacelnova K. g.)

Cetrtek, 17. januarja ob 20: B. Kref: »Krajski komedijanti«. Abonma U. Petek, 18. januarja ob 19.30: B. Kref: »Krajski komedijanti«. Abonma Petek I. popoldanski.

Sobota, 19. januarja ob 20: I. Cankar: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Abonma B. (Jacinta Nedelja Kacelnova K. g.)

Nedelja, 20. januarja ob 18: Moder-Ajdič: »Janko in Metka«. Izven in za podeljevalce.

Torek, 15. januarja ob 20: B. Kref: »Krajski komedijanti«. Izven in za podeljevalce.

Drama Ljubljana kupi več izvodov knjige: Sophokles: Kralj Oidipus, prevod Anton Sovr, druga izdaja, leto 1944.

OPERA

Nedelja, 13. januarja ob 18: Massen: »Manon«. Popoldanska predstava. Izven in za podeljevalce.

Ponedeljek, 14. januarja: Zaprto.

Torek, 15. januarja ob 19.30: Offenbach: »Hoffmannove pripovedke«. Abonma H.

Sreda, 16. januarja ob 19.30: Baletni večer: »Händel: »Lepa Vidca«. P. Mikar: »Plesalec v sponah«. Abonma red K.

Cetrtek, 17. januarja ob 19.30: Svara: »Kleopatra«. Abonma E.

Petek, 18. januarja: Zaprto.

Nenadoma je umrl tovariš

Metod Kalan

učitelj, član osnovnih organizacij ZK, ZB in SZDL

Bil je požrtvovalen in dober delavec. Ostal nam bo v trajnem spominu.

Tacen, 12. januarja 1957.

Osnovne organizacije ZK, ZB in SZDL Tacen-Smartno

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaja

Nedelja, 13. januarja ob 19: P. Golia: »Sreča igračka«. Izven. — Mladinska predstava.

Ob 20: »Večer v čitalnici«. — Vilharjeve šaloigre. Izven.

Ponedeljek, 14. januarja ob 20: Barlette-Grédy: »Pero«. — Abonma LMS II.

Torek, 15. januarja: Zaprto.

Sreda, 16. januarja ob 20: M. Gorki: »Malomešan«. Abonma red Sreda.

Vstopnice so tudi v prodaji.

Cetrtek, 17. januarja ob 20: Remec: »Magda«. Abonma red Cetrtek.

Vstopnice so tudi v prodaji.

Direkcija Mestnega gledališča sporoča, da po sklepu seje oddaja dvorano le za gostovanja izvenljubljanskih poklicnih gledališč.

SENTJAKOBKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom

Nedelja, 13. januarja ob 16: Grimm-Skufca: »Janko in Metka«. Pravičje na igra z godbo, petjem in plesom. Popoldanska predstava. Izven.

Ob 20: Stuart: »Čudovite pustolovščine«. komedija. Večerna predstava. Izven.

Sreda, 16. januarja ob 20.30: Wilde: »Idealni soprog«. Igra. Red D.

Vstopnice so tudi v prodaji. Zgodnja večerna uprizoritev.

Cetrtek, 17. januarja ob 16: Grimm-Skufca: »Janko in Metka«. Pravičje na igra z godbo, petjem in plesom. Izven.

Petek, 18. januarja ob 16: Grimm-Skufca: »Janko in Metka«. Pravičje na igra z godbo, petjem in plesom. Izven.

Sobota, 19. januarja ob 20: Stuart: »Čudovite pustolovščine«. komedija. Izven.

Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje telefon 32-860.

OBRATNIŠKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Komenskega ulica 12

Sobota, 12. januarja ob 18: Golia: »Snežuljčica«.

Ob 20: Fodor: »Matura«.

Nedelja, 13. januarja ob 14.30: Golia: »Snežuljčica«.

Ob 17: Golia: »Snežuljčica«.

Sreda, 16. januarja ob 18: Golia: »Snežuljčica«.

Prodaja vstopnic dve uri pred predstavo, v nedeljo od 10-12. Rezervacije na telefon 22-633.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Marionete

Levstikov (Sentjakobski) trg 2

Nedelja, 13. januarja ob 11: F. Bevki: »Lenuh Poležuh«.

Ob 15: J. Malik: »Zogica Marogica«.

Ročne lutke Resljeva cesta 28

Nedelja, 13. januarja ob 17: A. Papler: »Hudobni graščaki«.

Prodaja vstopnic za vse predstave v obeh gledališčih v sredo, cetrtek, petek in soboto od 10-12 v Upravi, Resljeva cesta 28, telefon 32-020 in pol ure pred prvo predstavo v marionetnem gledališču in eno uro pred predstavo v gledališču ročnih lutk.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna

Nedelja, 13. jan.: lekarna »Melje«.

Ponedeljek, 14. jan.: Zaprto.

Ponedeljek, 14. jan.: lekarna »Planinka«. Glavni trg 20.

Kino

»PARTIZAN«: amer. barvni film »Noro početje«.

»UDARNIK«: angleški film: Zena na ladji.

Slovensko narodno gledališče

Nedelja, 13. jan. ob 19.30 Puccini: »La Boheme«. Red LMS I.

IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ

Nedelja, 13. januarja ob 18: B. Cebulj: »Janko in Metka«. Za podeljevalce.

KINO

»MESTNI KINO«: ameriški barvni film »Gola džungla«. V glavni vlogi Eleanor Parker in Charles Heston.

IZ MURSKÉ SOBOTÉ

»PARK«: ameriški barvni film »Mogambos«. Predstave ob 10, 15, 17.30 in 20. V gl. vlogi Clark Gable, Ava Gardner in Grace Kelly.

CELJSKE VESTI

CELJSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 13. januarja ob 14: N. R. Nash: »Vremena«. Gostovanje v Topolščem.

Torek, 15. januarja ob 20: Jerzi Lutowski: »Dežurna služba«. Gostovanje v Velenju.

Cetrtek, 17. januarja ob 20: Shakespear: »Macbeth«. Premiera. Premierski abonma.

Petek, 18. januarja ob 20: N. R. Nash: »Vremena«. Gostovanje v Radečah.

Sobota, 19. januarja ob 20: Shakespear: »Macbeth«. Red sobota.

Nedelja, 20. januarja ob 19.30: Shakespear: »Macbeth«. Red nedelja.

KINO

»UNION«: ameriški film »Bel jorgovan«. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Jeanette MacDonald in Eddi Nelson.

»METROPOL«: italijanski film »Prepovedano žensko«. V glavni vlogi Linda Darnell in Lea Padovani. Predstave ob 16, 18 in 20.

IZ ŽALCA

Ameriški barvni film »Poslednji sem videl Pariza«. Predstave ob 15, 17 in 19.30. V glavni vlogi Van Johnson, Elizabeth Taylor, Donna Reed in Walter Pidgeon.

Poročili so se v Ljubljani

v soboto, dne 12. januarja 1957

Pasar Matija Repanšek in nameščenka Antonija Sinkovec; elektro-montner Vincencij Selškar in trg. pomočnica Ana Speh; poštni uslužbenec Milan Grm in tovarn. delavka Ivana Kosčiček; uslužbenec Vincenc Otoničar in gosp. pom. Kristina Modec; kmet Janez Žužek in kmečka delavka Stanislava Andoljšek; delavec Stanislav Obed in predlika Ana Zaletel; mlinar, pom. Alojz Šcap in delavka Pavla Korbar; zavarč Janez Ostaneč in knjigovodkinja Anamila Štepec; delavec Janez Kavaš in gosp. pom. Marija Baler; uslužbenec Jakob Gorela in sobarica Ljudmila Skrt; uslužbenec Alojzij Černac in uslužbenka Matilda Meden.

RADIO LJUBLJANA

Spored za nedeljo, 13. januarja

6.00-7.00 Pisan spored narodnih in domačih melodij za prijetno nedeljsko jutro — vmes ob 7.15 Reklame — 7.30 Radijski koledar in prireditve dneva — 7.35 Zabavne melodije — 8.30 Otroška predstava — Vladimir Nazor: Pepelka — 9.04 Podeljevalci poje... — 9.45 Se pomnite, tovariši — 10.15 Nedeljski simfonični koncert — 11.15 Oddaja za Beneške Slovence — 11.35 Lahka glasba — 12.00 Pogovor s poslušalci — 12.10 Opoldanski glasbeni spored — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Za našo vas — 14.00 do 16.00 Zeleni ste — poslušajte! — 16.00 Mlenko Šober: Za kulisaми gledališča (reportaža) — 16.30 Promenadni koncert — 17.15 Radijska igra — Josip Jurčič: Deseti brat — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Večerni operni koncert — 21.00 Kulturni razgledi — dr. K. Dobida: O arhitekturi — 21.15 Novosti iz našega arhiva zabavne glasbe — 22.15 Nočni koncert — 22.15-23.00 UKV program: Povabilo na ples — 23.01-24.00 Oddaja za tujino — na valu 37.7 m (prenos iz Zagreba).

II. program

13.10 Promenadni koncert — 14.00 Ljubljanska kronika in obvestila — 14.15 Od melodije do melodije — 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 15.15-16.00 Pester spored operne glasbe — 22.15-23.00 Povabilo na ples.

Za redno članarino 320 din prejmete zbirko 5 knjig, za 500 din pa celo 7 knjig »Pohitite za vpisnino v članstvo«

Prešernove družbe

VESTI IZ KRANJA

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE

Nedelja, 13. januarja ob 18: Aristofanes: »Lizistrata«. komedija. Izven in za podeljevalce. Mladini prepovedano.

Torek, 15. januarja ob 20: Aristofanes: »Lizistrata«. komedija. Red A in izven. Mladini prepovedano.

Cetrtek, 17. januarja ob 18: Sofoklej: »Kralj Edip«. Red C in izven.

Petek, 18. januarja ob 20: Literarni večer mladih. Prireja Kranjsko akademsko društvo. Izven. Vstopnina 30 in 60 din.

Nedelja, 20. januarja ob 18: Linhart: »Veseli dan ali Matiček se ženi«. Izven in za podeljevalce.

KINO

»STORŽIČ«: ob 9.30 ameriški barvni film »Shane«. V glavni vlogi Alan Ladd, Jean Arthur in Van Heflin. Ob 14, 16, 18 in 20 italijanski barvni film »Dekle z reke«. V glavni vlogi Sophia Loren, Gerardo Oury in Lise Bourdin. Danes zadnjikrat!

IZ DOMŽAL

DOMŽALE: jugoslovanski film »Pod sumnjom«. Predstave ob 15, 17 in 19.

2 BLEDA

Ameriški film »Dama s kamelijami«. Predstave ob 14, 16, 18 in 20. V glavni vlogi Greta Garbo, Robert Taylor in Lionel Barrymore.

Z JESENIC IN OKOLICE

Zdravniško dežurna služba na Jesenicah ima od 11. do 18. januarja: dr. Mirko Višnar, Prešernova cesta.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Nedelja, 13. januarja ob 14.30: F. Rod-D. Goršek: »Desetnica Alencica«. Zveze z vlaki ugodne.

KINO

»RADIO«: jugoslovanski film »Zadnji tirs«. Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 10 matineja barvne risanke.

»PLAVZ«: ameriški barvni film »Klasi M. za umore«. Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 10.30 matineja mladinskega filma.

»ZIROVNICA«: francoski barvni film »Lucrezia Borgia«. Predstave ob 15.30, 17.30 in 19.30. V glavni vlogi Martine Carol, Pedro Armendariz in Massimo Serato. Samo danes! Mladini pod 16 leti vstop prepovedan.

»DOVJE«: MOJSTRANA: amer. barvni film »Velika noč Casanova«.

IZ NOVEGA MESTA

»KRKA«: ameriški film »V koloradskih kanjonih«.

VESTI IZ TRBOVELJ

»SVOBODA«: TRBOVLJE II: amer. barvni film »Pustolovščina Don Juan«. V glavni vlogi Errol Flynn in Viveca Lindfors.

»DELAVSKI DOM«: ameriški film »Dama s kamelijami«. V glavni vlogi Greta Garbo in Robert Taylor.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »KOMUNA«

Cinemascopski film

»CARMEN JONES«

Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Dorothy Dandridge in Hary Belafonte. Ob 10 matineja istega filma. Prodaja vstopnic od 9-11 ter od 14 dalje

KINO »TRIGLAV«

Italijanski film

»Oprosti mi«

DROBNI OGLASI

ZAPOSLITEV

BOLNIŠNICA NA JESENICAH razpisuje naslednja delovna mesta: specializanta iz anesteziologije, zdravnika sekundarja za interni odd., štirih bolničark, dveh otroških negovalk in babice. — Prošnje s kratkim življenjepisom pošljite na naslov: Bolnišnica Jesenice — Jesenice. — Plača po uredbi, dopolnilna plača po pravilniku o plačah. Prosimi, ki bi lahko takoj nastopili službo, bodo prvenstveno upoštevani. 101-z

ZDRAVSTVENI DOM V LITJI razpisuje mesto specialista ali specializanta za socialno pediatrijo. — Nastop službe takoj ali po dogovoru. — Prošnje vložite na upravo Zdravstvenega doma v Litji, 100-z

TAJNICA z večletno inozemsko prakso (import-eksport) išče službo s 1. februarjem zaradi preselitve. — Perfektno znanje nemščine, slovenščine, srbohrvaščine, strojeplajne, knjigovodstva nemške stenografije, pasivno angleščine in francoščine. — Takojšnje ponudbe pod »Inozemka« v upravo LP. 459

TRGOVSKI POTNIK z lastnim avtomobilom, dobro vpeljan v Srbijo, sprejema zastopstvo. Prosti 1. februarjem 1957. Ponudbe pošljite v upravo »Borbe« — Zagreb pod št. 48.

TRGOVSKEGA POMOCNIKA ali pomočnico sprejme takoj v službo trgovsko podjetje »Knjigarna Simon Jenko« v Kranju. Pismene ponudbe poslati v upravo podjetja v Kranju. K 12

EKONOMKA išče dijaški dom v Ljubljani. Plača po uredbi. Ponudbe v upravo LP pod »Ekonom« v DD. V ponudbi na kratko opišite šolsko izobrazbo in prakso v podobni stroki. 88

ZASTOPSTVO za Srbijo in Makedonijo sprejema. V Beogradu imam sprejemno skladnico in drugo z osebnim avtomobilom. — Zivković, Svetog Save 32, Beograd. 153

UPRAVA ZA CESTE LRS, Tehnična sekcija, Ljubljana, Parmova 33, išče uslužbenca za bančno poslovanje in likvidacijo računov. Svoje državne ustanove. Plača po uredbi. Prošnje vložite na glavni naslov ali pa se zgledite osebno. Nastop službe takoj ali po dogovoru. 85

DELAVEC, spreten in z desetletno prakso, išče zaposlitev kjerkoli. Naslov v podružnici Ljudske pravice v Ptuj. 2272 z

FRIZERKA, stara 21 let, z dveletno prakso, išče zaposlitev v svoji stroki kjerkoli v Sloveniji. Naslov v podruž. LP v Trbovljah. 2273 z

GOSPODINJSKO POMOCNICO, mlajšo in ljubiteljsko otrok, išče. Služba je v Ljubljani. Plača in hrana dobra. Službo je treba nastopiti čimprej. Naslov v ogl. odd. Ljudske pravice. 2278 z

TRGOVSKI POSLOVODJA, star 38 let, išče primerno zaposlitev v svoji stroki kjerkoli v Sloveniji. Naslov v podruž. Ljudske pravice v Trbovljah pod št. 2051. 2280 z

KLJUČAVNICAR išče zaposlitev v svoji stroki. Naslov v podružnici LP v Ptuj. 2282 z

BLAGAČNICA, stara 34 let, zaposlena v vestni, z petletno prakso, išče primerno zaposlitev. Naslov v podruž. Ljudske pravice v Trbovljah pod št. 2053. 2284 z

MEHANIČAR, star 23 let, išče zaposlitev v svoji stroki. Naslov v podružnici LP v Ptuj. 2285 z

TAPETNIŠKO-SEDLARSKI pomočnik išče zaposlitev. Naslov v podružnici LP v Ptuj. 2287 z

KROJČICA, z enoletno prakso, išče zaposlitev v svoji stroki. Naslov v podružnici LP v Trbovljah pod št. 2055. 2289 z

DELAVERA, stara 18 let, zdrava, pridna, in zanesljiva, išče zaposlitev v tovarni ali podjetju. Pričeli se hitro vsakemu delu. Naslov v podružnici LP v Ptuj. 2290 z

ČEVLJARSKI POMOCNIK, mlad in zanesljiv, išče zaposlitev v svoji stroki. Naslov v podružnici LP v Ptuj. 2291 z

MESAR, star 34 let, z daljšo prakso, išče zaposlitev. Naslov v podruž. LP v Trbovljah pod št. 2057. 2293 z

MIZAR, srednjih let, dober delavec, išče zaposlitev v svoji stroki. Naslov v podružnici LP v Trbovljah pod št. 2058. 2294 z

SODARSKI POMOCNIK, ki bo vojaščin prost 1. februarja 1957, išče službo. Naslov v podružnici LP v Ptuj. 2295 z

SIVILJA, priučena, spretna in dobra, išče zaposlitev putjačem okraj. Naslov v podr. LP v Ptuj. 2300 z

STROJNI KLJUČAVNICAR, vesten in zanesljiv delavec z večletno prakso, išče primerno zaposlitev. Naslov v podruž. LP v Ptuj. 2298 z

TRGOVSKI POMOCNIK, spreten in zanesljiv, išče zaposlitev v trgovini z mešanim blagom. Naslov v podr. LP v Ptuj. 2301 z

MLINAR, star 25 let, s triletno prakso, išče primerno zaposlitev. Naslov v podružnici LP v Trbovljah pod št. 2054. 2303 z

AVTOMEHANIČAR, mlajši, s petletno prakso, išče zaposlitev v svoji stroki kjerkoli v Sloveniji. — Naslov v podružnici LP v Trbovljah pod št. 2054. 2304 z

SNEMALKA v tekstilni stroki, s petletno prakso, išče zaposlitev v svoji stroki. Naslov v podružnici LP v Trbovljah pod št. 2050. 2306 z

HISNO POMOCNICO, za pomoč v gospodinjstvu in za čuvanje otrok, za tri ure dnevno, od 11. do 14. ure, išče. Naslov v podružnici LP v Trbovljah pod št. T 157. 2307 z

ELEKTROINSTALATER, mlajši, s triletno prakso, išče zaposlitev v svoji stroki. Naslov v podruž. LP v Trbovljah pod št. 2056. 2309 z

OMARO, kuhinjsko, dobro ohranjeno, poceni prodam. — Ogled, Sentvid, Vižmarje 2. 3058 p

STEDILNIK, moderne oblike, s kotlom za vodo, pekačo in tremi odprtinami za kuhanje, poceni prodam. Ogled: Sentvid, Vižmarje 2. 3057 p

PREDPEČ, za varčevanje s kurjavo, emajlirano in zelo dobro ohranjeno, ugodno prodam. Naslov v oglasnem oddelku LP. 3058 p

PSICO, nemško ovčarko, z rodovnikom, zamenjam za psa čuvaja ali jo eventualno prodam. — Vprašati: Ljubljana, Soška 23. 3059 p

LEKARNIŠKO TEHTNICO, precizno, belo, prodam za 15.000 din. Irena Riakua (pri Adamčič), Maribor, Podbrežje, Ulica Ivana Zupaniča št. 3. 3060 p

KOTEL za kuhanje krme prašičem ali za kuhanje perla, prodam. — Rožna dolina Cesta V. št. 2, Ljubljana. 3061 p

POŠTVO, oddaljeno od rudnika Brezno 8 minut, ugodno prodam. Vse informacije dobite v podružnici LP v Hrastniku. H 1 p

RAŽNO

V NOVE TEČAJE stenografije in stenodaktilografije vpišuje Zdrženje stenografov in daktilografov LR Srbije, Beograd, Brankova št. 21, telefon 20-747. 154

MOZ, srednjih let, zdrav, živahen in družaben, želi poznanstva z dekletom veselega in plemenitega značaja, starim do 26 let. V poštev pride le ljubiteljska narava. Ponudbe pošljite na podružnico LP v Mariboru pod »Temperament«. 835 r

STANOVANJE, enosobno, na Studenčih pri Mariboru, zamenjam za eno ali eno in pol sobno stanovanje v središču Maribora. Naslov: Remšak Elza, Maribor-Studenčič, Ciril Metodova ul. 101. 836 r

SOBO z balkonom in posebnim vhodom in souporabo kopalne in drvarnice, lepo in sončno v centru Ljubljane, zamenjam za sobo in kuhinjo ali za večjo sobo v Ljubljani. Naslov v oglasnem oddelku Ljudske pravice. 839 r

MLADA NAMEŠČENKA, zdrava in temperamentna, išče poznanstva z moškim, ki je temnolas in visok ter star do 30 let. Ponudbe s sliko pošljite na podružnico Ljudske pravice v Mariboru pod geslom »Romeo in Julija«. 840 r

FANTKA, starejša do dveh let, posvoji dobro situiran zakonski par brez otrok. Ponudbe pošljite na podr. Ljudske pravice v Mariboru pod geslom »Fante«. 841 r

ZAMENJAM komfortno 1-sobno stanovanje v novih blokih v Šiški z enakovrednim ali trisobnim. — Ponudbe v upravo LP pod »Sprememba okolja«. 237 a r

BEOGRAJČAN, novinar, samec, čez dan vedno odčen, išče sobo. Po dogovoru instalira telefon. Plača do 500 din. Ponudbe v upravo LP pod »Februar«. 257 b r

SKOBELENI STROJ (Seping) vzame v najem državno gospodarsko podjetje v Ljubljani za krajšo ali daljšo dobo proti najemnin. Naslov v upravi LP. 107 r

IZOUBIL SEM tri odeje na Šmartinski cesti. Najditelja nagradim. Naslov v oglasnem oddelku. 297-r

KUPIM

C-KLARINET, dobro ohranjen, kupim. Ponudbe poslati podružnici LP v Hrastniku pod »K«. H 2 k

PIANINO, malo rabljen, v dobrem stanju, kupim. Plačam takoj. Ponudbe pošljite na podružnico LP v Mariboru pod geslom »333«. 487 k

OBLEKE, stare, iz dobrega materiala, kupim za predelavo. Ponudbe pošljite v upravo »Ljudske pravice« pod »Stara obleka«. 488 k

STREŠNO OPEKO in ZIDAKE, stare, kupim. Ponudbe z navedbo cene pošljite na oglasni oddelk LP pod geslom »Opeka«. 489 k

POSTELJNINO, dobro in čisto, kupim. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod geslom »Posteljina«. 491 k

SPALNICO, moderno in dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe pošljite na oglasni oddelk Ljudske pravice pod geslom »Spalnica«. 492 k

VIOLENO, triletno, dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe pošljite na oglasni oddelk Ljudske pravice pod geslom »Violina«. 493 k

HISKO v zbiranje, v bližnji okolici Medvoda ali Polhovca Gradca, kupim. Ponudbe pošljite na oglasni oddelk Ljudske pravice pod geslom »Hiska«. 494 k

OPREMO za salon kupim. V poštev pride le kompletna, dobro ohranjena oprema iz trdega lesa in moderne oblike. Ponudbe pošljite na oglasni oddelk Ljudske pravice pod geslom »Oprema«. 495 k

PRODAM

LAMBERTO (umatersko), dobro ohranjeno, za ugodno ceno prodam. — Vprašati v »Toplovodu«, Trata 18, Pristov. 256-p

AVTOMOBILSKI RADIO »Blaupunkt« — 8-cevni, ugodno prodam. Naslov v podružnici v Zagorju. Z 7-p

UGODNA PRILožNOST Radio »Siemens«, moderen, 7-cevni aparat, z dvema zvočnikoma, brezhiben, zelo lep glas, ugodno napredaj. — Ogled od 17-20. Sentvid nad Ljubljano 89. Naslov v upravi LP. 567

MIZICO s tremi stoli (bosanski slog) ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Ljudske pravice. 587 z

LESTENEC na šest žarnic (starinski) ugodno prodam. Naslov v oglasnem oddelku LP. 638 r

HARMONIKO »Höhrner«, na 48 basov, z zelo lepim glasom, skoraj novo, lepo in dobro ohranjeno, s kovčkom, prodam za 48.000 din. Naslov v ogl. odd. LP. 3054 p

VOZ na parosa (doro), dobro ohranjen, zelo poceni prodam. Ogled in ostale podatke dobite pri Belčič, Ljubljana, Vidovdanska c. 4. 3055 p

PODJETJE

Eksplotacija livarskega peska in laporja Štore

razpisuje mesto za:

tehničnega vodjo

za rudarsko delo na dnevnem kopu in jamskem delu

Pogoji za sprejem v službo:

Srednja strokovna izobrazba s kvalifikacijo rudarskega tehnika z nekaj let prakse; da je odslužil vojaški rok.

Plača po tarifnem pravilniku in premija.

Prošnje z opisom dosedanjega službovanja in dokumente o izobrazbi vložite na upravo podjetja do 20. januarja 1957.

Nastop službe takoj.

C-28

RAZPIS

»LESONIT«

TOVARNA LESOVINSKIH PLOŠČ

ILIRSKA BISTRICA

razpisuje delovna mesta za:

malitika

Pogoji: Višja ekonomska šola ali srednja ekonomska šola s 5-letno prakso

referenta za investicije

Gradbeni tehnik z večletno, a najmanj 5-letno prakso v gradbeništvu

finančnega knjigovodja

Ekonomska srednja šola ali nepopolna srednja šola z večletno prakso v finančnem knjigovodstvu

saldokontista

Ekonomska srednja šola ali nepopolna srednja šola z večletno prakso v finančni stroki

Interesenti naj pošljejo pismene ponudbe z življenjepisom na podjetje do 25. januarja 1957.

97

RAZPIS

Na podlagi 10. čl. zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Urad. list FLRJ št. 34/55) razpisuje komisija za razpis mest direktorjev ObLO KOPER delovno mesto za:

direktorja

podjetja »LAMA« — Dekani

- Pogoji: 1. strojni inženir s 5-letno prakso
2. strojni tehnik z 10-letno prakso
3. ekonomist z večletno prakso

Kolkovane prošnje z življenjepisom in opisom strokovne usposobljenosti dostavite na ObLO Koper v roku 10 dni po razpisu.

94

Komisija za sodelovanje z mednarodnimi zdravstvenimi organizacijami

razpisuje

natečaj
za štipendije v letu 1957

I. PO PROGRAMU AMERIŠKE TEHNIŠKE POMOČI:

1. Proučevanje organizacije službe za zaščito ljudskega zdravja (ZDA) — 2 štipendiji po 6 mesecev
2. Proučevanje problema pitne vode in kanalizacijskih naprav v vaških krajih, sanitarna služba na vasi (ZDA) — 2 štipendiji po 6 mesecev
3. Studij s področja epidemiologije (poliomyelitis) v ameriških inštitutih in bolnišnicah (ZDA) — 1 štipendija za 6 mesecev
4. Proučevanje načina, kako se rešujejo zdravstveni problemi v industriji in šolah v Ameriki (ZDA) — 4 štipendije po 3 mesece
5. Proučevanje biologije virusov in spoznavanje z amerišskimi metodami njihove identifikacije in klasifikacije (ZDA) — 1 štipendija za 12 mesecev
6. Organizacija zaščite proti žarkom pri delu z izotopi in sploh pri kontaktu z radioaktivnimi viri (ZDA) — 1 štipendija za 6 mesecev
7. Proučevanje uporabe barv in drog v življenjskih potrebščinah in problematika v zvezi s tem (ZDA) — 1 štipendija za 6 mesecev
8. Izpopolnjevanje v kliničnih metodah pri naslednjih specialnostih: a) Rehabilitacija, s posebnim pogledom na tuberkulozne in druge kronične bolnike (ZDA) — 1 štipendija za 6 mesecev b) Nevrokirurgija (ZDA) — 1 štipendija za 6 mesecev
9. Organizacija boja proti kroničnim degeneracijskim boleznim, vključno rak, kardiovaskularni sistem in drugo (ZDA) — 2 štipendiji po 6 mesecev

II. SVETOVNE ZDRAVSTVENE ORGANIZACIJE

Specializacija s področja mentalne higijene (v evropskih deželah) — 4 štipendije po 3 mesece

Prošnje priložite življenjepis (izčrpano navedite delo v zdravstveni službi), priporočilo ustanove ali fakultete, kjer prosilec dela, oziroma Sveta za ljudsko zdravje LR, kakor tudi potrdilo o znanju jezika.

Prijave je treba poslati do 31. januarja 1957 Komisiji za sodelovanje z mednarodnimi zdravstvenimi organizacijami, Beograd, Savska 35.

196

Na podlagi člena 1 zakona o oddajanju in izvajanju gradbenih del ter člena 3 pravilnika o postopku pri javni pisni licitaciji za oddajo gradbenih del (Uradni list LRS št. 17/55)

razpisuje

TOVARNA GLINICE IN ALUMINIJA
»BORIS KIDRIČ« — KIDRIČEVOjavno pismeno
LICITACIJOza oddajo gradbeno-obrtniških
ter instalacijskih del

ADAPTACIJE GLAVNEGA SKLADIŠČA

Predračunska vrednost razpisanih del je

36,013.271 din

Rok za kompletno izvedbo razpisanih del je 1. september 1957.

Varščino v znesku 0,3 odstotka predračunske vsote je treba predložiti z garancijskim pismom do pričetka licitacijske obravnave.

Ponudbe, ki morajo biti opremljene v skladu s predpisi pravilnika o postopku pri javni licitaciji (Uradni list LRS št. 17/55), bomo sprejemali na licitacijski obravnavi v Kidričevem dne 5. februarja 1957 do 10. ure v gradbenem oddelku tovarne.

Razpisani material je ponudnikom na razpolago pri Tovarni glinice in aluminija »Boris Kidrič«, Kidričevo — gradbeni oddelk.

103

Drobne ZANIMIVOSTI

BOGASTVO V OČEH

Svežen je prišel v oči Haroldu Ewansu, blagajniku elektrarne, ko se je napotil v banko. Nežgoda se je primerila zaradi nepazljivosti bančnega blagajnika. Harold je vložil tožbo zaradi oči, banka mu je izplačala 895 funtov odškodnine.

POZREŠNI GALEB

Peddeset mark je dala neka severnonemška gospodinja v listnico in je vse skupaj vrgla hčerki, ki je stala pod oknom. Listnica pa ni priletela do dekletca, ker je tisti trenutek priletel tam mimo galeb in odnesel denar.

ZA DEZELANE

Angleži, ki pridejo v London s podeželja, lahko dobijo za mesec dni plemiški naslov in grb, ki si ga smejo prilepiti na avto in na priljago. Poseben urad posoja plemiške naslove in grbe. Ko so novinarji vprašali zastopnika tega urada, čemu to podeljevanje naslovov, je ta odgovoril: »Naj se deželani veselijo, mi pa zaslužno.«

OSCAR ZA ŠTIRINOZCE

Filmsko nagrado za najboljšega štirinozega igralca je prejel terier Wildfire (»Divji ogenj«) za vlogo v filmu »Pasje življenje«. Ta pes je zmagal v konkurenci z mulo Francis in z bernardincem Farosem.

POVELJNIK ODLOČI...

Ameriško vojaško poveljstvo je izdalo predpisa, po katerem morajo na vojaških vezališčih kosi travo. Tako je rečeno: »Travo je treba pokositi, ko doseže maksimalno točko rasti; kdaj je to, pa določi poveljnik tistega področja.«

Družinski HOTELI

»Ali ste že videli Vällingby?« Nasploh v Stockholmu mnogo gradijo; zidajo po »zadnjem kriku mode«, pred petimi leti pa so začeli z Vällingbyjem, ki šteje zdaj že 30.000 prebivalcev. Vällingby je zdaj že 30.000 prebivalcev.

Najnovejša okrogla stanovanjska hiša v Vällingbyju

kih 15 km daleč od mestnega središča. Novo predmestje povezuje s starim delom mesta posebna podzemeljska železnica, v njem pa so trgovine, šole, bolnišnice. Skratka: Vällingby je samostojna stanovanjska naselbina z vsemi potrebnimi ustanovami.

lingby je za arhitekta pravcati eldorado, saj tam lahko razvija svoje najnovejše zamisli. Švedska je bogata dežela, zato ne vprašajo pri vsakem načrtu najprej, koliko bo stala njegova izvedba, marveč radi iščejo nove poti.

Pred nekaj leti so bile v modi hiše v obliki zvezde. Postavljali so jih tako, da je prišlo v vse »krake« kar največ svetlobe in sonca. Kmalu pa so opustili ta način graditve in prešli k okroglim hišam, pri katerih je mogoče kar najkoristneje izrabiti prostornino, hkrati pa je v takšnih poslopih centralna kurjava sorazmerno najbolj poceni. Okrogla hiša na našem posnetku ima 14 dvosobnih in dvoje enosobnih stanovanj. Za spremembo zavzema nekatera dvosobna stanovanja kar dvoje nadstropij.

Za tiste, ki jih ne veseli gospodinjstvo in drugo delo v stanovanju, so zgradili tako imenovane družinske hotele. Ti so urejeni v štirih desetnadstropnih krilih, ki je v vsakem po 10 stanovanj. Na zveznih hodnikih so trgovine in družabni prostori, frizer, cvetličarna, pralnica, otroški vrtec in telovadnica, skratka pri rokah je tako rekoč vse, kar potrebuje sodobni človek za osebno higieno in za razvedrilo. V teh družinskih

hotelih so arhitekti preizkušali najrazličnejši material: barve, steklo in oblike opreme.

Nedeljsko opoldne, čas kosila: jedilnice niso prenapolnjene in človek ne dobi vtisa, da se gnete v njih preveč ljudi. Ena izmed določb, ki jih mora upoštevati vsak najemnik, je tudi ta, da mora vsak teden naročiti v družinskem hotelu določeno število kosil. V stanovanjih so samo zasilne kuhinje za prigrizke, zato najemniki obedujejo večinoma v pritlični restavraciji. Hrana v teh lokalih je znatno cenejša kot zunaj, vse skupaj pa je poskus, ki ga še niso dokončno ocenili.

Na gradbišču opazi obiskovalec meter globoke in 15 cm debele betonske okvire. Prvič na Švedskem preizkušajo tu zidavo hiše po tem načinu, z žerjavi dvigajo gradbene elemente na potrebna mesta in jih zlagajo drugega na drugega. Gradnja po tem načinu je sorazmerno draga, ker se še ni uveljavila v širšem obsegu.

V enem izmed vällingbyjskih nebotičnikov so zdravniške ordinacije s pripadajočimi stanovanji. V enem samem bloku so najrazličnejši specialisti, ki si po potrebi tako rekoč podajajo bol-

Malce nenavadno

Pravcati preplah je povzročil na neki prireditvi v Tokiu Teuro Savašiga, ki se je spustil v dvorano skozi 15 m visok dimnik. Seveda so ga iz dvorane brž odstranili, ker se je maskiral na »nezaželen« način. Ko pa je snel masko, so prireditelji spoznali, da gre za človeka, ki so ga najeli, da bi med prireditvijo za zabavo presenetil goste s kakšno nenavadno potegavščino.

Enajst let je čakala japonska mati na svojega sina, ki se je po ureditvi odnosov med Japonsko in Sovjetsko zvezo nedavno vrnil skupaj s 1024 drugimi bivšimi japonskimi vojaki iz ujetništva.

nika iz rok v roke in ga rešijo vseh nevšečnosti od glavobola pa do ploske noge.

Novo mesto Vällingby so zgradili sredi značilne švedske pokrajine z ledenišskimi skalami in s številnimi brezami. Razen tega preizkušajo na gradbiščih tega mesta tudi miniatura stanovanjska poslopja, montažne hiše itd. Tisoč obalnih weekend hiš, ki so zanje zgradili prototip v Vällingbyju, so že prodali Kubi, zanje pa se zanimajo tudi nekatere druge čezmorske dežele.

Obalnim hišicam, ki so sorazmerno poceni, pravijo Švedi »želve«

Izzrebani reševalci novoletne nagradne križanke

Za novoletno nagradno križanko smo dobili 2783 rešitev. Ker je bila križanka dokaj lahka, pri žrebanju nismo imeli težav, saj je bila večina rešitev pravilnih.

NAGRAJENCI: 1. nagrada — 5000 dinarjev: Marjan Poljec, Trgovsko podjetje »Mlinar«, Ljubljana.

2. nagrada — dvakrat po 2500 dinarjev: Tomo Ahlin, Ljubljana, Rimska 7; Elizabeta Bahun, Maribor, Majstrova 16.

3. nagrada — 20 po 1000 dinarjev: Franciška Namut, Ljubljana, Smartinska 138, Marija Kralj, Tržič, gimnazija IV. c, Edo Cermak, Kranj, Koroška 7-1, Zora Zdešar, Brezje, p. Dobrava pri Ljubljani, Alojz Cerjak, Ljubljana, Resljeva IV. b, Jože Brilej, Podčetrtek, Stanko Avguštin, Ljubljana, Celovška 14, Bojan Križ, Kranj, Industrijska šola »Iskra«, Hinko Nečimer, Zali log 28, Zeleniški, Antonija Lovša, Ljubljana, Gosposvetska 10-II, Marko Hrstelj, Laško 132, Vikca Cvetko, Kočevje, Vrstne hišice 2, Bojan Turk, Buje 100, p. Branik Gorica, Minka Malič, Kamnik, Tomšičeva 19, Stanko Golauh, Rudnik Senovo, Marija Volf, nižja gimnazija, vas Fara pri Kočevju, Ivanka Palman, Pirče 10, vas Fara, Lojze Zitnik, Grosuplje 168, Avgust Cohan, Celje, Čret 55, Zlata Marjčič, Ljubljana, Galjevska 256.

4. nagrada — 20 po 500 dinarjev: Ante Kornič, Ljubljana, Rožna dolina, c. XV-17, Ciril Ibič, Koper, Vladimira Nazora 13-I, Janko Zakl, Slivnica pri Mariboru, Boris Ceh, Maribor, Gosposvetska 23, Franc Pišlar, Postaja LM, Ljubno ob Savinji, Mara Kampjut, Lokovica, p. Soštanj, Zorica Sosič, dijakinja, Smartno pri Litli, Olga Orel, Maribor, Gosposvetska 25, Ervin dr. Jeler, Slivnica 44, Vladimir Šilar, Vižmarje 52a, p. Ljubljana-Sentvid, Dušan Škedl, Ljubljana, Trdinova 2-III, Mihela Okorn, Uprava »Pavilhe«, Gosposvetska 12, Miran dr. Gabruč, Ljubljana, Rožna dolina, c. VII-13, Vida Simončič, Maribor, Kolodvorska 4-I, Matija Ržih, Ljubljana, Resljeva 6-II, Ema Sepič, Bača 4, Most na Soči, Albin Leber, Kranj, I. gimnazija, Ivan Kaisersberger, Ljubljana, Tugomerjeva 43, Ivan Murovic, Most na Soči, Jože Adamič, Vreskovo 1, Trbovlje II.

Pravilna rešitev križanke (vodoravno): Srečno novo leto 1957, Planica, lev, r, turizem, z, mekine, G, n, digitalis, bankovec, omo, manže, Imre, a, marabu, I. C., lan, nprav, E. K., loj, Tatjana, napev, pri, al, ZOJ, Atos, sloga, l, n, str, jo, patrole, arkade, m, an, a, ar, m, Atila, Indus, i, kvar, Ing, p. Ana, sta, a, Muta, l, pagat, r, Sava, Piran, ara, u, Ne, Danajec, J. S., o, rtine, anahoret, Sabotin, rosen, gumi, p, obup, ing, C. K., ob, c, lar, ravnalo, adresa, Atena, ej, astra, Nin, vikica, eksternista.

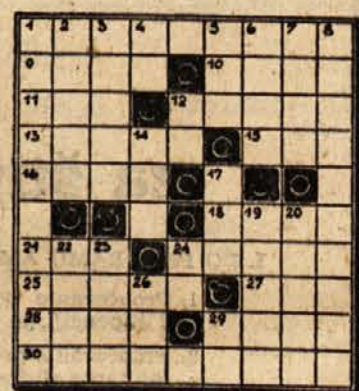
Nagrajence iz Ljubljane prosimo, naj dvignejo nagrade v našem uredništvu, ostalim pa jih bomo poslali po pošti v prihodnjih dneh.

Prihodnjo nagradno križanko bomo objavili v nedeljo, dne 3. februarja 1957.

SIBELIUS IN KRITIKA

Nekoč se je slovit finski skladatelj Sibelius sprehajal s prijateljem po gozdu. Prijatelj je nenadoma postal ves raznežen in je dejal: »Kako čudovito tu prepevajo ptice, kako prijetno šumi večjeje! Sele zdaj razumem, da ste v resnici tu mogli najti navdih za svoja inženitna dela.« Tisti trenutek je to harmonijo zvokov in šumov gozda pokovarilo krokarjevo zlobošče krakanje in duhoviti skladatelj je brž dodal: »No, vidite, to pa je kritika!«

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. lutka na nitkah, 9. čarodejstvo, 10. šarenica, 11. kitajska narodna jed, 12. umazanija, 13. merska priprava, 15. kosom, 16. špansko žensko ime, 18. ostrv, kip, 21. jarek, 24. slovenski literarni zgodovinar (1846 — 1916), 25. neumnost, 27. grška reka, 28. pisčal, 29. vojaški poziv, 30. dejavnost.

Navpično: 1. priimek in ime slovenskega humorista (»Groga in drugi«), 2. grški pesnik, 3. cvetne, 4. reka na Urals, 5. afriška reka, 6. nogometna ekipa, 7. moško ime, 8. pozivanje ločenih predstav, 12. dva soglasnika, 14. otok v Jadranskem morju, 17. nedoločen zaimek, 19. zaviti, 20. junak, 22. malodušje, 23. reke, 24. glasbena nota, 26. veznik, 28. dva silnika.

REŠITEV KRIŽANKE OD 4. JAN. Vodoravno: 1. Vodopivec, 9. ideja, 10. iti, 11. osle, 12. osat, 13. Leo, 14. silno, 15. O. K., 16. masap, n. 17. Aare, 18. il, 19. čolna, 20. Raa, 21. elan, 22. koks, 23. Lin, 24. jokam, 25. obdukcija.

»Ali ne bi raje boksal lastne sence?«

LONDONSKI PILOTI

- Uniformirani vodiči
- »Avtomobilskega združenja«
- doživljajo kaj
- nenavadne reči

Londonko »Avtomobilsko združenje« ima na deset tisoče članov, ki uživajo na ta račun najrazličnejše ugodnosti. Med drugim jim je na razpolago šest uniformiranih deklet, ki nastopajo kot avtomobilski vodiči po glavnem mestu Velike Britanije.

Ce pride kak član tega združenja s podeželja ali iz tujine o mesto, prevzame njegov avto na določenem mestu ena izmed avtomobilskih pilotk, sede za krmilo in spravi vozilo na določen kraj ali pa skozi mestno središče na drugi konec mesta.

Večinoma so ta dekleta že služila med vojno kot soferke vozil Rdečega križa in pozijo avtomobile malone vseh vrst in znamk. Zanje je tako rekoč vsakdanje opravilo spraviiti tovarnjak s pitanimi prašiči z mestnega roba do klavnice ali pa prepeljati na določen kraj potrebno blago.

Seveda ne manjka tudi dokaj nenavadnih naročil. Tako se je na primer zgodilo pred kratkim,

Robot prevajalec

Neko ameriško podjetje je podarilo univerzi v Cambridgeu elektronski računski stroj v vrednosti poldrugega milijona dolarjev. Ta stroj naj bi omogočil univerzi omogočil konstrukcijo robota, ki bi prevajal ruske tekste v angleščino. Že leta 1954 je podoben stroj prevajal iz rusčine v angleščino, vendar je bil še zelo pomanjkljiv. Novi robot bi moral biti izdelan tako, da bi za rusko besedo z več pomeni izbral tisto angleško besedo, ki bi najbolj ustrezala tekstu.

da je morala ena izmed teh pilotk prepeljati iz okolice o slovito zdravniško ulico Harley Street avto z določeno količino radija, ki ga je neki zdravnik podedoval po svojem stricu. Kot je znano, radija ne smejo prevažati z vlakom, zato so morali najeti poseben avto, ki ga je prevzela o predmestju ena izmed pilotk.

Pred kratkim se je oglašil na

določenem kraju Američan, ki je želel videti celo vrsto znamenitosti londonskega državnega muzeja. Maureen Lynn je prevzela krmilo in zapeljala avto do Britanskega muzeja, kjer je Američan izstopil. Opozorila ga je, da na tistem kraju ni dovoljeno parkirati dlje kot eno uro, pa ji je odgovoril: »Kar brez skrbi, opravil bom še prej kot v četr uri.«

NEUKROČENO MESTO

193 Markova skupina, ki je bila brez nezgod prešla blok in oddala konje z vozom na določenem mestu, je v temi sedela v Markovi drvarnici. »Jaz bi tudi šel,« je tiho rekel Peter, »pa nisem hotel, zaradi mame. Ostala bi sama.« Marko je prikimal: »Vsi bomo odšli v partizane. Ampak ne še zdaj! Zdjaj smo potrebni tu.« Potem je dodal: »Stopil bom k Stanetovi materi in ji povedal. Saj bo razumela.«

194 »Vsi gremo!« je rekel Janez. »No, pa pojdemo,« je prikimal Marko. Ko so povedali Stanetovi materi, da je njen sin odšel v partizane, je žena najprej mirno obsedela za mizo. »Vam je slabo?« jo je vprašal Marko. »Ne, nič ni,« je odvrnila, kot bi se bila prebudila iz sna. Potem je vstala in stopila k omari: »Potreboval bom obleke in odelo in mogoče tudi obveze. Rada bi mu jih poslala, pa ne vem kam.«

195 »Kar nam dajte,« je rekel Marko, »bomo že napravili, da bo prišlo tja, kamor je treba!« V odelo je zavila toplo obleko in težke gotjerice. Preiskala je vso omaro, da bi našla obveze, potem pa je vzele s postelje rjuho, jo razrezala na trakove in jih zvala v povelje. Ko so se poslavljali od nje, je Janeza stiskalo v grlu. Na domove so se vračali molče, pogreznjeni vsak v svoje misli.